

Oficiul de Contabilitate - Anul 1910-1911 - Nr. 14
88-8-12-28-38
05.F

G.T. Kirilov
P. 11
27

Nu se împru-
mută acasă.

SEZNĂTOR

DIRECTOR: ARTUR GOROVEI

VOL. IV.

BIBLIOTECĂ
DOCUMENTARĂ
GRĂȘUL PIATRA NEAMULUI

FAL TICENI

— TIPOGRAFIA M. SAIDMAN —

14093
42.985

1897

"Unirea praprie" - un tablou deosebit de interesant - este în
 soare, care după "fructele" este însoțită de o serie de
 fructe propriu-zise, care se fac de obicei în
 (Căminul lui D. Popovici, No. 55 din 1877).

Căminul Cămin: În unele hărți se vede un
 tablou: Căminul lui D. Popovici, care este însoțit de o serie de
 fructe propriu-zise, care se fac de obicei în
 (Căminul lui D. Popovici, No. 55 din 1877).

TIPOGRAFIA M. SAIDMAN, FĂLTICENI

P. 11
 27

BIBLIOTECĂ
 JUDEȚEANĂ
 NEAMȚ
 Fond „C. T. K.”

TABLA VOL. IV

Povești: Popa și Dracul (M. Lupescu) 1; Doi frați
 (Gr. Coatu) 3; Dumnezeu și Sf. Petru (S. Popescu) 6;
 Poveste [M. Lupescu] 159; Povestea Împăratului Clirivă
 [N. Matiescu] 169; Împăratul și Popa (Gr. Coatu) 185;
 Mania Căminului (Al. Vasiliu) 193; Baba și nepoata (V. Sa-
 la) 225.

Glume și păcălituri: Țiganul staroste (M. Lupescu) 230.

Obiceiuri: Siva [S. Popescu] 6.

Tradiții: Români în cîntecele populare bulgărești (Gh.
 Mărculescu) 11, 142, 209; Crediințe relative la prevederea
 timpului [T. C. Ionescu] 119; Din țara Armînilor [P. Pa-
 pahagi] 161; Din ce-i făcută femeia (M. Lupescu) 177;
 Dracul (S. Mhăilescu) 179; Tradiții din Bucovina [I. Ves-
 loschi] VI. Țăria în credință a Voivodului Sas, 206; VII.
 Movila cu gloanțe, 207; VIII. Crucea de piatră, 228; Fră-
 mîntări de limbă (Gh. Mărculescu și M. Lupescu) 227;
 Medicina populară: Salcea (M. Lupescu) 182; Medicina
 populară veterinară (M. Lupescu) 121; Vîndera copiilor
 (M. Lupescu) 228.

Cimilituri (Artur Gorovei) 33-112.

Cîntece, culese de: I. Moisil, 7; Mh. T. Adameșteanu,
 130; I. Teodorescu, 134; D. Drăghicescu și Tom
 Dragu, 139, 218; S. Teodorescu-Kirileanu, 221; Al. Va-
 siliu, 136, 223; Dobre Ștefănescu, 138; I. T. Popovici, 224.

Strigăte în joc culese de : M. Lupescu 231 ; T. Luchian 235 ; I. Bordianu 237 ; T. C. Ionescu 238.

Descintece : De bolfa, de potcă (V. Filipovici) 18 ; Descriul la stea [Remus N. Begnescu] 20 ; De mătrice, De mîncătură, De inimă, Leacuri de diare, Leacuri de fărîmătură și stricăciuni, Leacuri de rînză, Molefi, Tusă, Deochetură, (T. Bălășel) 21-32 ; De plămădeală [T. Bălășel] 151 ; De mușcătură de șerpe [V. Sala] 158 ; De deochiu [T. Bălășel] 190.

Mesteșuguri : Mesteșugul și măiestriile de prins pește în jūd. Suceava [S. Mihăilescu] 113. *f. intercard*

Studii : Dolhești-mari (S. Mihăilescu) 16. *line*

Bibliografie : 32, 160, 239.

SPERANȚA

Popa și Dracul

Era o dată un popă. Cu toate că era plin de păcate, cum sintem și noi toți, se alesese însă de la D-zeu cu darul de a cunoaște pe *dracu* ori unde ar fi și sub ori-ce formă s'ar arăta. Acest halit i-l făcuse D-zeu, pentru că popa nostru era om bun la inimă. Odată popa se dusese cu căruța la tirg. Tirguese el tot ce-i trebuie, se unge pe gît bine cu singele Domnului, și cam clătîindu-se, se sue în căruța și dornește spre casă.

La un podet se întîlnește c'o nuntă. Dracul scosese cuiul de la un capăt de osie, roata eșise o bucată hăt bine din osie, cînd popa îl zărește și-l strigă :

—Ce faci acolo necuratule ? Pe pusîu ți-i locul, nu la capătul podului să faci pricaz oamenilor cînd îl trec.

Dracul își puse coada între picioare și se făcu nevăzut; iar nuntași, dezmeticîi de strigătul popei, se uitară în jurul carului și văzură pozna ce era să li se întîmple, dacă n'ar fi cunoscut popa pe dracu. Toți nuntași tăbăriră pe popă și-l cinstiră după cum se cuvine pentru binele ce le-a făcut, iar popa, amestecînd singele Domnului cu *hurleca*, se făcu și mai cuc de cum era, așa că mai mult iapa l-a dus acasă. Mare năcaz mai avu presvitera părintelui pînă să-l dee jos din căruța și să-l culce.

Pe la miezul nopții, cînd părintele nostru dormea mai bine, aude pe cineva batînd în fereastră.

— Cine-i acolo ? întreabă părintele.

— Eu

— Cine ești ?

— Eu fiul sfinției voastre ; am venit să vă vestesc un lucru din care aveți să vă folosiți mult.

Popa, cunoscînd glasul fiin-su, îi dă drumu în casă.

— Cînsite părinte, zice fiinl popei, în groapa Huhureziului am dat peste o comoară. Cînd am vrut s'o ieu, a ești din pămînt un călugăr și mi-a zis că nu mă lasă pînă ce nu voi duce acolo un preot care să cetească, pe comoară, molifta lui sf. Vasile cel Mare. Hai mă rog și-i ceti sf-ta, și jumătate din comoară Ț-o dau duminale.

Popa, auzind că dă o așa plească peste el, se îmbracă frumos, își ia cărțile și niște desagi în care să pue banii, și pornește cu fiin-seu spre comoară. Merg ei cît merg, și de-o dată dau de comoară. Un călugăr, ce sămăna cu moartea, spune celor veniți că nu-i lasă să iee banii pînă ce nu va ceti pe comoară molifta lui Vasile cel Mare.

Popa își puse patrahiru în gît și începu a se ruga, iar fiinl se pregătea cu desagi să iee banii.

Cînd popa se ruga mai cu foc, numai iaca niște soldați cu armele, sosesc, și prind pe popă, fiinl făcîndu-se nevăzut.

Dezmeticîndu-se părintele, altă că el, cu un fiin al seu ce s-a făcut nevăzut, s-au încercat să fure bani din haznaua statului, și că după legile țarei trebuia să fie spînzurat. Scîrba lui nu era proastă; stînd el la gînd își dădu cu so-coleală că incurcătură asta nu i-au făcut-o alții de cît dracul, căruia nu i-a dat pace să facă pozna nuntașilor, cînd treceau podul.

A doua zi popa fu dus la spînzurătoare. Mulțime de lume se strînsese în jurul lui. Cînd să-i pue calăul ștreangul în gît, numai iacă și un boer, mîndru și frumos, intr'o căruță trasă de doi cai ca niște zmei, se oprește acolo cu o poroncă de la Mal-marele țarei că popa e citat de greșu la lui.

Luîndu-și cărțile la subțioară, popa pleacă, mulțumind boerului care l-a scăpat de la moarte. **Boerul luă pe popă**

în trăsură cu el, și cînd fu departe de sat, popa cunoscînd în boer pe dracu.

— Vezi părinte, eu Țs dracu cel care mă chinuîam să scot roata de la carul nuntașilor, cînd treceau podul, și care din pricina duminale n'am putut face nimic. Am vrut să-Ț dau o învățătură ca să nu te mai legi de mine cînd mă vezi. Du-te cu bine și nu te mai lega de mine.

Popa de atunci făcu un chip de asupra ușei, căruia el îi zicea că-i dracu ; și cînd dimineața și sara aducea rugă lui D-zeu, zicea :

— Ție Doamne mă închin ; iar Ție, drace, îți dau pace, să-mi dai pace ¹⁾.

DOI FRATI

M. Lupescu,

În vremea de demult, se zice că au fost doi frați ; unul bogat, că nu știa ce să mai facă cu averea, și n'avea nici copii ; iar celalalt, care era și mai mic, avea o casă de copii și era așa de sărac, că n'avea nici hrana de toate zilele pentru el. Fratelui bogat, în loc să ajute pe fratele cel sărac, îi veni în gînd să facă un rînd de strae Domnitorului de pe acea vreme, cusute numai în mătase și garnisite cu fir, și a trimis răspuns Domnitorului dacă le primește sau nu.—Domnitorul îi răspunse că primește stratele, cu condițiune ca el să vie la Domnie, și să spuie omincînd pe neîndîite, ori de nu, i se va tăia capul.—Cînd a primit știrea aceasta de la Domnitor, a început a plînge și a se vîita.

Fratele cel sărac, auzîndu-i plînsurile și linguirile, i-a zis: Da prost mai ești, dacă nu poți face alt lucru. Să-mi dai mie un colțun de galbeni, și hainele tale cele mai bune, să mă duc eu la Domnie să te scap de moarte.

1) Culeasă de la tabla Erhanogaea din Broșteni, în etate de 90 ani.

Frații s-au învoit, și cel sărac a plecat la Domnie.

Acolo erau toți boerii cei mari adunați în divan, împreună cu Domnitorul. Cum ajunsese, zise către Domnitor: Măria Ta, eu sint acela ce voește să-ți facă un rînd de strae; am venit să îndeplinesc condițiunea ce mi-ai pus.—Bine, răspunse Domnitorul, spune-ne o minciună pe negîndite.—Fără a se mai gîndi, el începe a spune:—Tatăl meu a avut o bostănărie, și la acea bostănărie primisea tovarășie și tatăl Măriei Tale; într'una din zile, i-a perit o eapă, și căutînd-o, s-a luat pe un curpân de bostan și a mers pănă ce a trecut Prutul. Tocmai la o poștă peste Prut, a găsit, la capătul curpânului, un bostan așa de mare, încît se adăpostea o cireadă de o sută de boi la umbra lui. Mergînd împrejurul bostanului, a dat de o tăetură de topor. Intrînd pe acea tăetură în bostan, a mers trei zile și abea a ajuns la mijlocul lui. Acolo a găsit eapa, care făcuse un mînz frumos.

Suindu-se călare pe dînsa, vesel că a găsit-o, s-a întors la bostănărie.

Adresîndu-se către boeri zise: Ați mai auzit boeri D-v. una ca aceasta?

Boerii, cari rămăsese încrămeniți, au răspuns cu toții că n'au mai auzit și nici n'au mai văzut.

—Poți să pleci, îi zise Domnitorul.

Întorcîndu-se el acasă, plin de bucurie, își cumpără cele trebuitoare pentru copii și pentru femei, căci acum avea un colțun de galbeni.

Nu trecu nici o lună de zile după aceasta, și iarăși auzi plînsese și vaele la fratele său. Ducîndu-se la dînsul află că iar l-a chemat Domnitorul la palat.

—Tot eu te voîd scăpa și de data asta, zise el, dar să-mi dai un colțun de galbeni și un rînd de strae bune.—Îți dau, dragă frate, numai să mă scapi din boelucul în care am intrat; se vede treaba că am plecat numai pe dat. Dîndu-i-se ceea ce a cerut, s-a dus în șir la palatul domnesc unde Domnitorul îi spuse:—Te am chemat pentru a ni-măi spune încă o minciună pe negîndite.

Fără a se mai gîndi, începu a spune:

—Tatăl meu și tatăl Măriei Tale au fost tovarăși la o vîrărie. Ei s-au luat la ceartă de la o varză ce crescuse în mijlocul vîrării lor, că adevărat a cui să fie. Era așa de mare acea varză, că tăeau împrejurul ei 50 de oameni cu topoarele, și nu se auziau unul cu altul.

Adresîndu-se către boeri, zise: Ați mai auzit, boeri D-v. una ca aceasta?

Boerii încrămeniți și de astă dată, răspunseră cu toții într-un glas că n'au mai auzit și nici n'au mai văzut.

—Poți se mergi, îi zise iarăși Domnitorul.

Plecînd el acasă, boerii în urma lui s-au sfătuit să-l mai cheme și de a treia oară; însă la minciuna care va mai spune-o, să zică cu toții că au văzut și au și auzit.

Peste cîteva zile fratele cel bogat primește iar ordin de la Domnitor să se prezinte la palat. Iar a început a plînge și a se vaita, și fratele cel mic iar s-a învoit să se ducă în locul lui, și a cerut să-i facă o căldare de aramă ca de trei cofe, și să-i mai dea un rînd de strae bune.

Imbrăcîndu-se cu straele cele bune și luînd căldarea în spinare, pleacă spre palatul domnesc. Acolo găsi iarăși adunați toți boerii cei mari și Domnitorul. Intrînd înăuntru cu căldarea în cap, dădu buna ziua, și adresîndu-se către Domnitor zise:

—Tatăl meu mi-a spus, că tatăl Măriei Tale, de la to-vărășia ce au avut între ei, i-a rămas dator cu o căldare de galbeni, și iată eu am venit cu această căldare să mi-o umpleți.—Adresîndu-se către boeri, zise.—Ați mai auzit, boeri D-v. una ca aceasta?

Boerii divanului, gîndindu-se la sfatul lor de mai înainte, au strigat cu toții într'un glas:—Am văzut și am și auzit. Domnitorul, sculîndu-se de pe scaun, a plecat zicînd boerilor:

—Umple-o voi cu galbeni, dacă ați văzut și ați auzit.

Și așa săracul, luîndu-și căldarea plină cu galbeni de la boeri, a plecat acasă. El a ajuns mai bogat de cît fratele său care n'a mai fost chemat de Domnitor.

Dumnezeu și sfântul Petru.

În vacul de demult, pe când era lumea bună, nu cum e acum, umblau sfinți pe pământ.

Odă, Dumnezeu a luat pe sft. Petru și s-a dus cu el prin lume, ca să-i arăte tot ce este în ea.

Mergind amîndoi pe drum, iată că întîlnesc un grec. Dumnezeu a zis atunci lui sft. Petru:

—Petre, scoate mașele ăstui om, să le speți bine, și apoi să i le pui la loc.

Sft. Petru s-a apucat de a tăia pe grec și i-a scos mașele, le-a spălat bine și pe dos și pe față, cum i-a zis Dumnezeu, și cînd să le pue la loc, i-a trimis Dumnezeu un somn greș că a adormit și a venit cîm de aș mîncat mașele omenestî. Cînd s-a poșenit Sft. Petru și a văzut că nu sint mașele, s-a dus și a găsit o capră, i-a scos mașele, le a spălat și le a pus în grec, apoi l-a cusut la loc.

Dumnezeu, care vedea toate astea, îndată s-a arătat și a întrebă pe Sft. Petru, ce a făcut; și el i-a răspuns că a spălat mașele precum i-a spus.—Dumnezeu i-a zis atunci ca să i zică omului să se scoale de jos, și Sft. Petru a zis: „Scoală-te”, și omul s-a sculat.

Atunci Dumnezeu i-a spus să-i zică să vorbească, și Sft. Petru i-a zis: „Vorbește omule”, și Grecul a început să sberă ca și capra: behee, behee.

Atunci Dumnezeu l-a întrebă: „Ce ai făcut Petre?, și el i-a zis „Iarlă-mă, Doamne!”

Dăia asămăună Romîni pe Greci cu caprele.

Tonea (Ialomîța).

S. POPESCU.

S I V A

Prin sărbătorile Crăciunului, pe unele părți, țiganii umblă cu Siva, care este făcută din o căpățîna de porc, imbrobo-

dită și împodobită cu mărgelile și cu salbă de bani, așezată într-o tavă.

Intrînd în casă, așează Siva pe masă, iar țiganii, 3-4 cîm sint, stau în picioare și cîntă ast-fel.

Ce-mî în cer și pe pămînt?

Mi-este o dălbă mănăstire.

Doamnele, Domn din cer;

Dar în ea cine-mî sade!

Șade bunul Dumnezeu,

Doamnele, Domn din cer.

Lîngă bunul Dumnezeu,

Șade Sfintele Ioni

Doamnele, Domn din cer.

Lîngă Sfintele Ioni,

Șade bătrînul Crăciun

Doamnele, Domn din cer.

Lîngă bătrînul Crăciun,

Șade Maica Precista,

Doamnele, Domn din cer.

Si judecă pe Siva.

Doamnele, Domn din cer.

Siva-i leo, Vasileo-i leo

Ce-mî ești grasă și frumoașă

Doamnele, Domn din cer.

Stătuși Doamne, mă întrebăși,

Cu tot dreptul spuneți-aș

Doamnele, Domn din cer.

Sus la munte m-am suit

Jos că și m-am coborît

Apă rece am băut

Doamnele, Domn din cer.

Tonea.—Ialomîța

culeasă de S. POPESCU

Gruia lui Novăc¹⁾.

Sus la munte

Dălbă curte,

Da în curte cine ședea?

Da novăc cu Gruia lui!

Novăc bea, să veselea,

Gruia supărat ședea.

—Ce șezi Gruio supărat?

Tată-so-l-o întrebă!

¹⁾ În Șezătoarea s-au mai publicat și alte variante ale acestui cîntec: așa în vol. I, la pag. 44 s-a publicat o variantă din comuna Broșteni (Suceava); la pag. 107 una din Brăila, iar în vol. II, p. 32 una din Avrig (Transilvania).

Orei fi dor de Târgigrad?

Orei fi vremea de 'nsurat?

—Ba nu mi vremea de 'nsurat

(că și fetele mă bat,

ci mi dor de Târgigrad.

Tatăso cel sva l-o dat:

—La Târgigrad tu de-i pleca,

Nu 'nta n crismă neclenat,

Nu bea păbur ne'nchinat.

El pe murgu 'ncălecă

Si la Târgigrad plecă.

Cind fu locu la un loc,

La mijlocu loculu,

La finia corbulu,

La crisma 'mpăratulu,

El din gură cuvintă:

—Hei! Aniță, crismărită!

Adă-mi o cupă de vin,

Să o beu de osleneală.

Că măduc de vin l-o dus,

O cupă de vin l-o dus,

El de pe murg descălecă

Si în crismă se cără

Si din gură cuvintă:

—Adă-mi vin de noață ai

(Care beu feciori de crăi).

În tri zile și în tri nopți

Noață buți de vin o stors,

Și nice un ban n'a scos,

El mal cere să mai bec;

Crismariu nu vrea să-i dec,

Da crismarița

Poale d'albe-o suflecat

La 'mpăratu e-o plecat.

—«Inălțate împărate!

Eu de cind-uți crismăresc,

Eu ca asta nu pălesc,

Că la mine și-o venit,

Da un tinăr de voințe,

În tri zile și în tri nopți

Noață buți de vin o stors,

Și nice un ban n'o scos,

El mal cere să mai bec.

Crismariu nu vrea să-i dec.

—«Hei Aniță crismărită!

Spune-mi tu făptura lui!

—Inălțate împărate,

Eu făptura lui ti-oți spune,

Cația-i de lat în frunte,

Pe cit o tablă de munte,

Șația-i de lat în spate,

Nici cu țeara nu li bate.

—«Hei Aniță crismărită,

Eu te rog cu Dumnezeu

Nu-i spune unde sed eu,

Dă-i tu vin cit a poți

De banu nu-i mal pomeni.

Crismărită

Poale d'albe-o suflecat

Inapoi că o plecat

Vin de noață ani l-o dat,

În tri zile și în tri nopți

Noață buți de vin o stors,

Și nice un ban n'o scos,

El puțin s-o ameliț

Din crismă că o ești

Și s-o pus cu țata 'n jos

Pe un rit l) verde frumos

(Cum e omul cel mal prost),

Care Turc cum il vedea

Tot în Dunăre sărea.

Da un cine de Turc bătrîn

Nu să treacă

Și să tacă.

El din gură cuvintă:

—«Da voi mine ce mi-ți da

(Că pe Gruia l-oți lega?

Turcii de acea parte-o strigat:

—«Târgigradu-i oraș mare

Multă bunătate are,

Toată-a fi a Dumnilăle».

Mina stingă cind l-o lega

Gruia capu-și rădica

Și cu dreapta il ciuncea

De-i merea borborosind

De trii mile de pămînt.

El de-aceoalea s-o sculat

Și în crismă ear s-o băgat

Si cu pumn n measă-o dat,

Measa n daotă s-o crepat.

—Hei! Aniță crismărită,

Adă-mi vin de noață ai,

Care beu feciori de crăi.

În tri zile și în tri nopți

Noață buți de vin o stors,

Și nice un ban n'o scos.

El puțin s-o ameliț,

Capu pe measă-o lăsat

Si Turci că l-o legat,

Cu o șară de mătăsă

Pe cit mina lui de groasă,

Șa cea 'mpletită n șease.

El odată e-o sinicuit

Șara n daotă e-o plesnit,

El cu pumn n measă-o dat,

Measa n trii că s-o crepat.

Și din gură-o cuvîntat:

—Adă-mi vin de noță ai

Care beu feciori de crăi

În tri zile și în tri nopți

Noață buți de vin o stors,

Și nice un ban n'o scos.

El puțin s-o ameliț,

Capu pe measă-o lăsat

Turci iar că l-o legat

Cu o vină de boț

De noață ai.

El ori cit o mal sinicuit,

Vina n'o pocnit.

Ei de acoalea legat

L-o luat

La 'mpăratu o plecat.

Împăratu din grăiu grăia:

—«Alei voințe ca tine,

Cum te-duc legat la mine!

Hei! tu Gruia, fătu meu,

Tu de cind ești pe pămînt

Cît Turci oareal omorit?

—Nu știu cît Turci ti-am prădat,

Că zău, nu mi-am însămnat

Că carte n'am învățat».

—«Dragii mei, Turcii mei!

Vol pe Gruia mi-l duceți

În ostrobul Dunării

Unde înem noi robii».

Ei de-aceoalea l-a luat,

La temniță o plecat.

În ostrobul Dunării,

Unde-si tin Turcii robii.

Numa dinși că l-o pus

De-asupra pe coperiș.

O piatră

De naotă mări măsurată,

Și cît Turci pe piatră încăpea

Toți il străguia.

Da ca o prins a crăncăni

La ostrobul Dunării,

Unde-si tin Turcii robii.

Da Gruia o auzi

Căută dinsa îi vorbi:

—«Tu puin de coarbă neagră,

Tata de mică te-o finut

Și folos tu l-o avut.

Nu ești bună de mincat,

Dară bună de zburat.

Da du-te la o *baldarie* *)

Adă-mi călămar și hirtie

Coarba s-o dus . . .

*) Rite—cimp

*) Boliță (ital. volta) prăvălie, dughenară.

Și o pană cu ce-oți scrie».

Vorba nu se săvârșia

Coarba la el iar sosca.

Grua din gură grăia :

— «Turciilor, vitejilor

Lăsați-mi voi stînga

Că dreapta nu-ți culeza

Că vi-ți teme de dînsu».

El din gură cuvînta :

— «Ba noi nu te-om deslega».

Far Grua din grațu grăia :

— «Turciilor, vitejilor,

Lăsați-mi voi stînga

Că dreapta nu-ți culeza

Că vi-ți teme de dînsa».

— «Ba noi nu te-om deslega».

Da prinde Gruia-a se 'nturna

Prinde piatra-a se crepa.

Prind Turci a leșina.

El de-acolea se scula

Și s-o pus lîngă o measă

Și-o început a scrie :

Pe mijloc

Cu pară de foc,

Pe margini

Cu argint vii.

— «Na ! aslă hîrtie albă

Și te du la tata'n grabă».

Cînd coarba-acasă sosca

Novac atunci prînzia.

— «Lasă prînzul, nu prînzii».

Prinde coarba-a crîncăni,

«Că fîctorul fi-a muri.

Da ia-ți haine călugărești

Și la dînsul să pornești».

El o luat haina negre călugărești

Și s-o năins cu două săbi de

mîscău 2)

Pe lîngă briul său.

El de-acolea s-o luat

Cătră Grua o plecat.

Cînd fu locul la un loc,

La mijlocul locului,

La fîntina corbului,

El de acolea c-o văzut

Un cine de Turc bătrîn

Esea dînr'o boldărie

Cu o curvă de săbie.

El Turcului cuvînta :

— «Ia adă sabia 'ncea

Să văd ce feru-i în ea ;

Că asta-i de muscău,

Zeii, asta-i pe gîndu meu».

Atunci capu i-o sărit

De o miță de pămînt

De-i merca borborosînd.

El de acolea s-o luat

La 'mpăratu c'o plecat.

— «Înălțate d'împărate !

Lasă robii din robie,

Să-i învăț la carte a scrie,

Că eu pe unde am umblat

Toți robii i-am învățat».

— «Călugăr, măcuță neagră,

Numa cica la mi-i dragă ;

Eu robii nu i-oîu slobozi,

Că în temniță-i băgat

Viță de a lui Novac,

De-a lui Novac cel găzdac».³⁾

El iară o cuvîntat :

— «Înălțate d'împărate,

Lasă robii din robie,

Să-i învăț la carte-a scrie,

Că eu pe unde-am umblat

Toți robii i-am învățat».

— «Călugăr, măcuță neagră,

Numa cica ta mi-i dragă,

Eu robii nu i-oîu slobozi

Că în temniță-i băgat

Viță de a lui Novac,

De-a lui Novac cel găzdac».

Da Novac

Cu picioru'n ușa-o dat,

Ușa'n două s-o crepat ;

Tăia în pente

Că'n burete,

Și'n lăcăți

Că'n bureți.

Și de acolea 'ncurajal,

La temniță o plecat,

Cu picioru'n ușa-o dat

Ușa'n patru s-o crepat ;

Care rob cum esea,

Toate fierele-i rupea

Și la codru că pornea ;

Mai napol Gruia-o eșit

Cătră care o vorbit ;

— «Hei, tu Gruia fălul meu,

De mine rău ai ascultat,

Și zău rău ai și umblat ;

Da luat tu mijlocu ?

Or luat marginea ?

— «Ba ia Dumneata mijlocu

Că ești dedat cu dînsu,

Io oîu lua marginea

Că is dedat cu dînsa».

Apucară palosele'n dreapta

Cădeau Turcii ca și iarba,

Apucară palosele'n stînga

Cădeau Turcii

Că bulugi

De-ți ere groză de dînsul.

Numa un Turc o lăsat

Și acela rupt de nas

Să ducă veste'n Tîrigrad

Că o scăpat de viteaz.

(Culeasă de la Sîdor Pavleau, păstor la oi în «Năsăud» (districtul Bistrița-Năsăud în Transilvania) în anul 1875.

Romîni în cîntecele populare bulgărești

II.

DAN VOIVODUL

(Colindă ce se cîntă la om bogat)

— O ! Dunăre, albă Dunăre, a gonit-o dar n'a prins'o,

de ce curgi așa tulbure, noroioasă ? Vine un voinic nebun,

Ori măturile fi se năruie,

ori fetele spață pinză,

ori nevestele îndrugă ?

Iar Duuărea a răspuns :

— Niel măturile nu mi se năruie,

nici fetele nu spață pinză

nici nevestele nu îndrugă ;

ci Dan voivodul, ban voivodul,

pescește pește-mreană :

a gonit-o dar n'a prins'o,

Vine un voinic nebun, pe-un cal fugaciu ;

in mină poartă o mreajă de mătăsă

să mrejască alba Dunăre,

să prindă pește-mreană

ca să-i dea lui Dan Voivodul.

Dan se miță, ban se gîndește,

cu ce dar să-l răsplătească :

Îl dăru o fată tinăre

cu fața albă și cu sprincele negre.

Acest colind, în colecția din care-l traduc, e însoțit de următoarele note :

„Cîntecele colindărești, fiind legate cu vechiul obicei de

2]. Spiță, bronz.
3]. Găzdac—avut, bogat.

a colindă, se deosebesc prin vechimea lor. Afară de tradițiile mitice și legendare ce s-au păstrat prin ele, se mai poate socoti și tradiția asupra personajilor istorice mai ales din vremea căderii imperiului bulgar¹.

Apoi colecționarul citează un colind de 14 versuri asupra morței lui Ion Șisman VII, dintr-o colecție de la 1868 a lui I. Ivanoff Bolgrad; tot în asta colecție zice că se găsesc cîntece asupra lui Dan și Mircea; iată ce spune el în asta privință:

«Într-o alla din ele (XI pag. 80) se pomenește de contemporanul împăratului bulgar Șisman, de kniazul valah *Ivan Dan*, care a fost omorît în luptă cu țarul bulgar Șisman, cîi-va ani înainte de nenorocirea din 1393, cînd a căzut Tirnova sub Turci.

Auzit-am de Dan Voivodul

Dane, bane, Dan Voivod,

Multe stăpînituri mai are;

Pe malul mării, palate

Pe malul Dănărei, orașe

Pe munți, mănăstiri.

Acelaș Dan Voivod, e cîntat și prin cîntecele de prin Radlov.

Iliuan Mircea, energicul frate și moștenitor al lui Dan, asemenea este cîntat în cîntecele colindărești. De pildă, într-o colecție de cîntece bulgărești din Rozgrad, adunate de N. Bonceff (Colecție de cîntece populare bulgărești, Varna 1884 pag. 151) într-unul se pomenește:

Zburat-aș Mirciule, dol huluhi

Coladi-le¹, Mirciule, tînăr voivod

Și coborîtu-s-a Mirciule, tînăr voivod,

În ale lui Mircea, Mirciule, curți întinse².

Dan Voivodul și Zmeul

(se cîntă la mare mări)

Abătutu-i-s-a lui Dan Voivodul
Dane, Dănicule, Dan Voivodul,
Abătutu-i-s-a se ducă la vinătoare
A trimes în sat de vale

ca să-l vie cu armăsar¹;
i-ai poftit, și el au venit.
Și plecat-a Dan Voivodul,

pe-o vreme nouroasă,
îmblînd în deal și 'n vale
să găsească micul vinatur,

micul vinatur: găini sălbatice,
Însă n'a găsit micul vinatur,
micul vinatur: găini sălbatice,

ci găsit-a un mic zmeu.
L-a găsit și l-a luat,
iar micul zmeu a răspuns:

—Oprește-te, Dan voivod,
oprește-te în sat de vale,
că am acolo un tată,

am să-l chem, ca el s'audă,
el s'audă și să vie aici.
El are nouă moși,

o să-ți dea trei, ca să
răscumpere pe micul zmeu.
Dan voivodul s-a oprit,

iar micul zmeu a chemat:
—Tatăl meu, te chem,
s'auzi, și să vii aici.

El a auzit și-a venit.
—Tatăl meu,
tu ai nouă moși,

dă-ți trei, ca să mă răscumpert.

Tatăl zmeului a răspuns:
—Eu te rog, Dan voivod,
oprește-te în sat de vale,
eu am acolo o mamă;

am s'o chem să vie aici;
ea are șase moși,
o să-ți dea trei,

ca să mă răscumpere pe mine.
Dan voivodul s-a oprit:
Micul zmeu a strigat:
—Mamă, te chem,

s'auzi și să vii aici.
Ea aude, mă-sa;
cum aude, vine-acolo;

iar micul zmeu i-a zis:
—Mamă, tu ai șase moși,
dă-ți trei, ca să răscumpert
pe micul zmeu.

Mă-sa a răspuns:
—Fără moși pot să trăiesc,
dar fără fecior nici de fel.
Datu-i-a trei moși

și a răscumpărat pe micul zmeu.
Te salut Dan voivod,
noi te cîntăm, dumnezeu să te
săltenească.

Dan Voivodul botează pe copilul lui Șisman.

(se cîntă la mare mări)

Soarele spre apus se lasă,
—Dane Dănicule, Dan voivod,
Dan Voivodul se pregătește;
Porțile îi sint deschise

și în curte trei sute de armăsari plină cu vin roș;
 trei sute de armăsari înșăuati; și a încălecat pe-un armăsar.
 trei sute de ogari zgardați; Calul se împedecă,
 trei sute de flăcăi rinduiți, el scapă ceașca
 Toți se mirau și vinul se varsă.
 unde o să se ducă Dan voivod. Apoi Dan voivodul a plecat:
 Se va duce oare la bălăie să se bată, înainte-l mergau trei sute de flăcăi,
 ori la vânătoare să vîneze? în urmă-l trei sute de ogari;
 Cînd Dan voivodul a plecat cine-i videa se opria;
 nu s-a dus nici la bălăie să se bată, S-au oprit și apa și pădurea,
 nici la vânătoare să vîneze, numai un pom nu s-a oprit;
 ci s-a dus să boleze, Dan voivodul l-a blestemat:
 pe copilul țarului Șisman. — Să te usuci, să te pălești.
 Dusa-s-a Dan și l-a bolezat. Precum a zis Dan Voivodul
 I s-a dat o ceașcă de aur pomul s-a uscat și s-a pălit. 1).

Dan ban boerul se întâlnește cu Dumnezeu

(se cîntă la bogat)

— Dane, bane, boerule,
 și tu Petre cremenarule,
 fi s-a căzut să-ți vie Dumnezeu,
 să-ți vie Dumnezeu în vizită.
 Poti ca să-l întîmpeni
 să-l întîmpeni și să-l petreci?
 Dan, ban, răspunde:
 — Mi-a dat Dumnezeu să am
 trei stupuri cu albine,
 trei oboare cu oi albe,
 trei grajduri cu cai gîtoși,
 trei coșare cu vaci albe,
 să poftescă tînăra mireasă.
 Pot pe Dumnezeu să-l întîmpen,
 în picioare o să-l aștept,
 pe mîni o să-l ridic,
 să poftescă tînărul Domn.
 În picioare l-au așteptat,
 pe mîni l-au purtat,
 și l-au pus la masă mare
 cu mulțime de mesuri.

1]. Acest caracteristic cîntec ne arată cit de răspîndită e cîntarea lui Dan Voivodul în colinde, prin toată Bulgaria. Dacă nu s-ar dovezi istoriceste, că Ioan Dan a botezat pe copilul țarului bulgar Șisman VII, acest cîntec înca arată că Dan ar fi fost venit pentru ceva în Bulgaria unde a făcut bulgarilor atîta impresie, în cît îl cîntă în cîntecole colindărești.
 Nota culegătorului bulgar.

Dan Voivod

Ascără trecu, pe malul Dunărei, unde are de gînd să plece Dan?
 — Dane, Danule, Dan Voivodul, — Dan o să se ducă la vânătoare
 culađe, să vîneze micul vinatur.
 porțile-î erău deschise, N'a vînat micul vinatur.
 în curte ard făclii; ci a vînat o tînără fată 1].
 ogari învăliți; pe care a dus-o și-a arătat-o mă-sei,
 caii înșăuați; mă-sei și lui tai-su.

Tînăr flăcău din Vlașca (Romînia)

(se cîntă la bătrîni)

Se revarsă zorî de ziă,
 din iubita țară Vlașcă,
 țară Vlașcă și Bogdănescă;
 dar nu țură zorî de ziă
 ci fu un tînăr voinic,
 tînăr voinic pe un cal fugacin;
 el se duce în alt sat
 să se logodească, să se însoare.
 După dînsul vine frate-su mai bătrîn,
 Și-l strigă, și-l cheamă:
 — Siat, așteaptă, tînăr frate,
 am o vorbă să-ți grădesc.
 Unde vrei acum să te duci
 să te logodești,
 acolo sînt trei fele:
 Intăia o să-ți oprească calul,
 a doua o să te trîntească de pe cal
 a treia o să-ți dăruiască un buchet;
 După dînsul vine frate-su mai bătrîn,
 aceea să-ți fie iubită,
 și care să stea alături cu tine pe cal.

Tînăr Țar

pentru țara vlașcă și bogdănescă și frontierele bulgare.

Auzi-am, auzi,
 — Bătrîne domnule,

că ai un mic băel.
 Dă-mi-l, dă-mi-l, țar să fie,

1]. În unele părți zice: mi-a vînat o frumoasă Elena. — Nota culec. bulg.

far să fie în pământul vlășesc, pământul vlășesc și bogdănesc și frontierele bulgărești.

— Am copil dar nu-l dau

că e prea tânăr.

și nu poate nici calul să incalece, și al treilea o să-l poarte războiul :
nici țara s'o ție
nici războiul să poarte.

— Ursește-l far să fie,

al țarei și al războiului,
căci noi simțem trei crai
trei crai, trei bani :

Întâiul crai o să-l ție țara,
al doilea o să-l mine calul

numai s'avem un țar urât
al țarei și al războiului 1).

Tradus de G. MĂRCULESCU.

Dolhești-Mari

(Schită etnografică)

Dolhești mari e un sat așezat pe valea Șomuzului, în județul Sucevei.

Portul și mai cu samă vorba, nu mai zic de alte apucături ale locuitorilor, îi deosebește puțin de satele vecine.

Bătrâni povestesc că strămoșii lor au venit din Ardeal, aducându-și de dinapoi turmușoarele de vite.

Unii spun că biserica din sat îi făcută de Ștefan-Voda, iar alții spun că au găsit-o acoperită de rugi, și înainte fusese biserica săsască.

O semănție de oameni din acest sat, numită Sandul, spun că se trag din satul Sădenii din Transilvania. Soii lui se ține înainte : fața gălbăgioasă, ochii turburi și vorba adusă cam pe nas, — de alt-fel oameni cuminiți și de cuvânt.

Țărani de aici sint foarte harnici în timpul verii; după ce gălesc de prășit, barbații pleacă la câștig. În cînduri ca rîndunelele : tot cite-o ceată ici cole pe lingă cîte un car,

1). Acest cîntec e un variant în Bulgaria sint multe de acest soi, formate după căderea în robie, cînd colindătorii cântau un țar pentru ca să lîberez țara de sub turci.

Cînd și cu ce prilej și Valahia ar fi avut nevoie de un asemenea țar, nu știu ; eu am găsit cîntecul și l'am tradus. — Nota traducătorului.

de două, îi vezi cum să slurecor spre cîmpurile despre Prut, la coasă.

Atît la dus, și mai cu samă la înlăncare, ca să mai uite de aste valuri lănești, petrec din mină în mină cîte-un ulcior de rachiu, înghiindu-se : « măi cumătre! ia mai trage un gît » și tot așa pînă-l zgîlesc de tot, ca la cel întîiu popas să-l împlie din nou. Pe tot drumul, ca să uite de aleanu de acasă, — că, dă, unii și-au lăsat nevastă și copii, făcâii poate ibovnice, — au pe cîte unul ce le *ferbe* din fluier cîntec de jale, mai rar de joc.

Toți vorbesc în loc de *che, ce, și* în loc de *ghe, ge, cum* bănuoară : *George* în loc de *Georgehe* ; *ciorule*, în loc de *chiorule*. Pe une locuri mai schimbă și pe *de* în *ge*, bunăoară : *ge haram!* în loc de *de haram!* (cînd strigă la cal să meargă). Mai pun pe *ce* în loc de *te*, cum în vorbele : *bată ce norocu, să ce bată*, în loc de : *bată-te norocu, să le bată*. *Mîncă-ce-ar putredu să ce mînce!* *Zoreluzule* și *zâlad* ce ești, în loc de : *mîncă-te-ar putredu, să te mînce*.....

Imbrăcămintea bărbătească și femească mai la toți, este : *sumane* lucrate de casă, *cojocole* și *bondii* din piețele și piei de oae, cusute frumos cu felurite *strămături* Ba-bele poartă *catrință* și *ștergar*, iar nevestele fușle de lînă boită în cite-va feluri și țesută de ele. — Pe cămeșă, mai cu samă cele de serbătoare, ăș cusuți *pui de strămătură*.

La cele femești sint făcute și *altife* pe umere. Vorba și portul Dolheștenilor se asemănă cu al țărănilor din satele *Bogdănești*, *Baroava*, *Drăgănești* și *Drăgușeni*, așternute pe valea Moldovei și cu a celor din fundul munților din acest județ.

Dolheștenii de felul lor se țin cam dirji în apărarea drepturilor. Și astăzi povestesc cu mare foc, de o răsunare din trecut, asupra boerului *Halurarin* din vremea aceea care, pe lingă că le turna boeresc greu, da-i punea cu picioarele și minile în butuc ; țindu-i așa încătușat, poron-
cea haidailor de-i zvîntau în bătae.

De la o vreme, răshiți de chin și de necaz, se scoală patru din ei: *Dumitru Postelnicu*, unul *Marian* și alți doi, se duc de jeluiesc la Scaunul Domniei din Iași. Domnitorul de pe atunci le face dreptate; chiamă pe Hălturariu și-l *buzdugănește*, dându-i două buzdugane 'n pept și unu 'n spate, iar acasă l'a trimis într-o trăsură cu roatele numă 'n pialele (spile). După ce a ajuns, numă vre-o două săptămîni a mai trăit. — Pînă ce a murit, jeluitorii au imblat fugarii prin pădure, de frică că-i căuta să-i aducă la curte și să-i *aghețarîă la scard*.

Spun ei că Dumitru Postelnicu era un lăran grozav de zdrăvăn; roșcovan la față, fruntea mare și bulbucată, cu ochi hoihați și negricioși; nu prea vorbăreț, dar glumeț și cîte o dată mușcător din vorbă; de alt-fel om foarte de treabă, îi plăcea să se poarte bine pînă și cu copii cei mici, Tatăl lui Postelnicu fu fiecîr de preut din sat, și a-junsesse postelnic. Despre acesta se spune că era foarte bogat, avea stînă de oi tocma la munte, de unde aducea lînă în harabale încarcate și legate cu drucu, cum ar aduce fin. Pe vremea aceea bogății purtau ciubote roși.

S. Mihailescu

DESCÎNTECE

DE BOLFE (ANGHINĂ)

S-o luat *Holina* și cu *Magdalina*, s-o dus în codru ca să vîneze, și o vînat boii hornaciui; acasă l-o dus, mare plejișă o făcut, în nouă oale l-o pus, la nouă focuri l-o fierț, nouă mese albe întinse o pus, la masă o pus pe Sf. Duminecă cu Sf.-Luni, Sf.-Luni cu Sf.-Marți Sf.-Marți, cu Sf.-Mecure, Sf.-Mecure cu Sf.-Joi, Sf.-Joi cu Sf.-Vineră și Sf.-Vineră cu

Sf.-Simbătă; bine le-o cînsit, bine le-o omenit, bine în samă le-o luat.

Numai pe buba cea ră de la G. din git n'o cînsit-o, n'o omenit-o, în samă n'o luat-o. Ea de scribă și de alean, din vîrf s-o ăscat, din rădăcină o sacat: bubă albă, bubă neagră, bubă roșie, bubă galbenă, bubă *ghicorîță*, bubă mohorîță, bubă cu zoea, bubă cu puroae, bubă cu junghieri să peie, să să rupă ca spuma de mare, ca roua de soare, ca stupitul în carare, pluț! Cutare l. să rămie sănătos, voios, curat, luminat, ca aurui cel curat, ca argintul strecurat ca *ghicazn* de mare, ca Sf.-Soare, care răsare din senin. Descintecu de la mine, leacul de la D-zeu.

DE POTCA

Sus la dealul *Uarrencului* este o masă într'aurită. La capu mesei șede Maica Domnului cu pahare pline, cu cuvînte bune. O văzut Maica Domnului strigoii cu strigoaicele, zmeii cu zmeaicele, pocitorii cu pocitoare, cu cuțile încornorate, cu limbele pe piept lăsate.

Întrebatu-i-au Maica Domnului:

— Unde vă duceți voi strigoii cu strigoae, zmeii cu zmeaoc, pocitorii cu pocitoare, zburători cu zburătoare, săgetători cu săgetătoare?

— Ne ducem la X. de departe să-l pușcăm, carnea să-i mîncăm; de aproape să-l înjunghiem, sîngele să-i bem.

Maica Domnului o zis: De la X. să fugiți, de dînsul să nu vă atîngeți, că cu mătură de busuioc vă voi mătura, în Dunăre vă voi arunca; să vă duceți la marea, că este peste galben, de departe-l pușcați, carnea-i mîncată, de-a-proape junghieți, sîngele 'i beți. X. să rămie ca grîul cel curat cu nimica amestecat.

Cutase de la ANA G. FORMINTE din satul Crucea Com. Broșteni (Suceava),

V. Filipovici, Învățător,

Descrișul la stea.

Descintecul acesta are de scop ca descintătoarea să vadă în vis pe viitorul soț sau soție al celui în al cărui nume se face descintecul.

Fiicăii tomaticii și fetele cele bătrâne, specialiști că nu o să poată a se mai însura sau mărita, aleargă pe la vrăjitoare să le facă *Descrișul la stea*, ca să-și încerce norocul, să vadă dacă trebuie să mai gîndească ori nu la însurătoare.

Descintecul se face în modul următor :

Miercurea, sau, dacă nu sînt stele pe cer, Simbătă seara după ce au eșit stele pe cer, vrăjitoarea se desbracă în pielea goală, apoi cu o batistă luată de la cel cărui-a descintă, iese în pragul ușei, și rostește de trei ori următorul descintec, fluturînd mereu batista în vînt, în direcțiunea stelei :

Tu stea logostea toate stelele să stea, numai tu să nu stai, să umbli și în lung și 'n lat și la noi în sat pînă unde-î găsi scrișul lui N.	aiereva s'o vîz, și unde oîu vedea-o, s'o cunosc ; cu bîciu s'o bați, la mine s'o abateți, cu bîciu de foc să nu-i vie a stea la un loc, cu bîciu de curea să nu-i vie a stea, să nu-i dormi nici a odihni pînă la mine n'o veni.
---	---

După terminarea descintecului, vrăjitoarea se imbracă, batista o pune sub pernă și se culcă pe aceea pernă, pe partea dreaptă. Peste noapte visează pe acela sau aceea care va fi partea celui pentru care descintă.

O altă variantă numită *Descrișul cu coș* este următoarea : vrăjitoarea, cu o batistă de la cel cărui-a face descrișul, se desbracă în pielea goală, și luînd batista în mîna

dreaptă, apoi făcînd semn coșului cu batista, rostește acest descintec de trei ori :

Tu coș să te faci cocoș, să umbli în lung și 'n lat și la noi în sat, pînă 'î găsi descrișul lui N. cu ciocul s'o ciocnești, din somn s'o trezești, la mine s'o trimiți. cu aripile s'o plesnești, la mine s'o pornești, să nu-i vie a dormi,	să nu-i vie a odihni, pînă la mine n'o veni ; în vis s'o visez aiereva s'o vîz. Așa să faci <u>cocoș paraur</u> , cu coada de aur, ca să se bată cu unda de mare, ca seul de crepare, a muri, a plesni, pînă la mine n'o veni.
---	---

După aceasta, vrăjitoarea procedează ca și la descrișul la stea.

Auzit în comuna Timova de sus (Vlăsca) de la femeia Stanca B. Palăian.

Remus N. Begnescu.

De Mătrice

Boala la care este spus mai mult un copil după naștere, este *mătricea*, sau durerile de stomac.

Băbăreasa descintă de mătrice cu un *ac* în fiță mulșă de la mamă, într'un pătărel, iar pentru un copil înfărcat, descintă în miere :

Șincurană Picurană capră neagră se făcea, în munte negru se suia. Vinătorii negri se luară, cu puști negre o 'mpușcără, la casă neagră o duseră, în călă neagră o băgară, cu sare neagră o sărură,	cu apă neagră o umplură, la foc negru o liarsără, în strachină neagră o puseră, la masă neagră o aduseră, cament negri chemară, fără gură o mincără, fără șezut o căcără, mătricea de la (cutare) o curățară iar (cutare) rămase curat, lămurat
--	---

ca argintul strecurat și leacul de la Dumnezeu,
cum Maica Preceista l-a lăsat. și de la sfinți zi de azi. 1)
Descinteul mîeu

Spre a se face bine, i se dă copilului laptele său mîierea descintată.

Pentru mîatrice se mai recomandă de cătră babe a se bea scrobeală albastră cu apă, și a se introduce pe șezutul copilului nițel săpun de casă 2).

Pentru mîatrice este bună și sare arsă și rădăcină de *cimbru*, pisate și date în apă 3).

Semnele după care se cunoaște mîatricea sînt vîrsături și dureri de burtă.

De Mîncătură

O altă boală a copiilor mici, este cînd li se face *de mîncătură*, o boală care să arată prin dureri la burtă, cu *urdinare*. Babel zic că copilul are *mîncătură* la inimă, îl mîncă strigoii la inimă; babele atunci *plămădesc* inima copilului, și iată cum:

Adună cite trei muguri din prun roșior, măr dulce, alun, viță, gorun, cireș și inimă de varză. Acești muguri îi amestecă cu tărîțe din căpistere, cu aluat de la crăciun și mîere de fagure, le pune în căpistere, pune căpisterea pe prag, ia un topor bîbăreasa și s-așază lingă căpistere, iar mama copilului, saș și alt cineva, ia copilul bolnav în brațe și ocolește cu el casa de trei ori, și cînd vine în dreptul ușei întreabă pe bîbăreasa: „*ce tot ciocănești, ce tot bocănești?*”, bîbăreasa ciocănind cu toporul în amestecătură, răspunde:

Nu ciocănesc,
nu bocănesc,
Inima (culăruia) plămădesc
ca aluatul în căpistere,
ca fagurile de mîiere,
ca mîierea în stupină,
ca fagurile de albini,
ca varza în grădină,
ca aluna în alun,
ca ghinda în gorun,
ca pruna în prun,
ca marea în măr,

1). Se zice de trei ori.
2). Spus de mînașă Tudora I. Tăzărnoiu, din com. Bogdănești, Vileea.
3). Spus de Casandra M. Papa din Ștefănești, Vileea.

ca para în pîr,
ca cireasa în cireș.
Voi strigoaceilor,
voi strigoilor
ișiți de la (culare) din rîză,
din osinzi,
din pept, din spate,
din toate oasele, necheale,
inima să se plămădească,
deochetura să se domolască,
ca toate roadele,
în toți pomii,
ca toate semințele
ca toate florile,
ca toate terburile
în toate grădinele;
iar (culare) să rămie curat
luminat,
ca argintu stricoral
cum Maica-Preceista l-a lăsat.
Descinteul mîeu
și leacul de la Dumnezeu
și de la sfinți zi de azi.

Descinteul trebuie să fie isprăvit cînd sosește cu copii în dreptul ușei, cînd întreabă iar: „Ce tot ciocănești, ce tot bocănești?” și ea trebuie să răspundă iar: „Nu ciocănesc.....”

Această amestecătură (plămădă) o bea bolnavul cu apă, și se unge la buric, până o isprăvește.

Am amintit aci de aluatul de la Crăciun; să spunem ce este acesta:

În sara ajunului Crăciunului, sâtencele obișnuiesc a do-pi cocă pentru a face colindei să dea la copii colindători a două zi. Din această cocă dospită, pune de la dintr'însa un copil curat, cu gura de nouă ori, ținînd minile la spate. Strînge aceste nouă mușcături, face un *dodonele* pe care îl coace între sobă, și îl păstrează peste tot anul sub numele de „*aluat la Crăciun*”.

Acest aluat e întrebuințat la toate boalele stomacului, la oameni și dobitoace.

Boala aceasta de *mîncătură*, se crede că este pricinuită de un fluture mare, de culoare căzămizie afumată, ce trăiește prin locuri întunecoase, cu deosebire în podurile caselor și care are de multe ori mărimea unei păsărici, fluture care în graul poporului se numește: *strigă*.

De aceea la boala aceasta de *mîncătură* se întrebuințează și un fel de materie mucoasă, numită: *botîrură de strigă* ce se asamănă cu scrobeala albă feartă, de culoare

După ce a descintat, băhăreasa se căuce la foc cu oala cu apa fescintată, bagă trei cărbuni în apă (sclimpără trei cărbuni) și la fie care cărbune își stringe buzele și scoate un fel de *țîțîi*, și repetă cîte-va versuri de la începutul descintecului.

Băhăreșele preînd că dacă copilul ori omul e deochiat, cărbunii se lasă de loc la fund; dacă stau d'asupra, nu e deochiat. Dacă se lasă parte din ei, e început de deochia tură.

Imediat după descintec, pune cuțitul cu care a descintat cu bățul de salcie, după usă, înfipt în pămînt ca să se ia boalele și răutățile pe el.

Cu apa descintată se spală pe cap și pe corp, și bea pînă de trei ori.

Copilul ne căutat, din *deochelurii* dă în *mîncătură* (despre care s-a vorbit).

Spus de Tudora I. Lăzîroiu, com. Boglănești, Vîlcea.

(va urma)

T. Bălășel.

Bibliografie

Iuliu A. Zanne: *Proverbele romînilor din România, Basarabia, Bucovina, Ungaria, Istria și Macedonia.* — *Proverbe, zicători, poezii, cîntece adecvurate, asemănări, idioisme și cîmilituri, cu un glosar romîno-francez.* — Vol. I. Buc. 1895. — Lucrare de mare însemnatate, asupra căreia vom reveni.

Grig. I. Alexandrescu, președinte Tribunal. Cuvîntul: *Studiu asupra obiceiurilor juridice ale poporului romîn, și teoria viitorului cod civil. Partea I, însemnatatea și scopul acestui studiu.* — Galați 1896.

Leacuri de fărîmături și stricăciuni

Cînd omul ridică greutatea mare, i se lasă măruntaele în jos, sînt în *vintră*, și nu nu mai poate merge bine, n'are poftă de mîncare, urdîna singe etc. și atunci se zice că e bolnav de *stricăciune* sau *formătură*.

În contra fărîmăturilor se recomandă *pietritie roșii*, un fel de piatră nisipoasă și cărămizie ce se găsește pe la munte în pămînt. Aceste pietre se freacă într-o strachină cu rachiu, pînă ce rachiuul se îngălbinește de tot, și bea bolnavul acest rachiu. — Se pune bolnavul pe aburi de oțet pînă să moae măruntaele de tot, apoi se așază bolnavul în pat și se *trage* (se freacă) pe pîntece, de o lemne meșteră, care-i împinge măruntaele în sus, și după aceea îl încinge cu un brîu de jos în sus, și îl lasă în pat.

Se mai dau rădăcina de *ferigă*, de *crin galben*, de *rodul pomîntului*, de *urzică*, *țipetis* după *leacuri* și rădăcina de *știmpe*, cum și rădăcinile a o mulțime de buruieni fără nume, doar le zice: *buruieni de stricăciune*. Se mai recomandă asemenea *unt de piatră* și *balsam unguresc*, luat de la apăsări ori băcănii. Acestea le bea bolnavul cu rachiu de drojdie; iar rădăcinile de buruieni, le ferbe cu vin și le bea ⁶⁾.

Leacuri de Rinza

Rinza sau *răsturnatul rinzei*, se cîștigă din ridicături peste măsură. Ea se arată prin dureri la burtă și nepoftă de mîncare.

În contra acestei boale se recomandă a se da bolnavul peste cap și se mai recomandă *plătăgina* și *elocotîșu*, fert.

Mai este un alt soi de *Rinza din Sînzule*, care se arată prin dureri la pîntece, visuri urîte: *sînzule, care mare, țigăncă, tautari, surupătură de malarie*, etc.; în contra acces-

6) Spus de Maria C. Șinca din com. Ștefănești, Vîlcea.

Descintucl meu,
și leacu de la Dumnezeu

și de la sfînta zi de azi.

Iar băbăreasa, după isprăvirea descintecului ia cei trei moleși, cari mor, îi pune deoparte amestecați cu untu; ia apoi alt unt, alți trei moleși și îi pune pe buza de asupra, sub nasu copilului, și repea iar descintecu de mai sus întocmai, pune moleși la cei morți; ia alt unt și ceilalți trei moleși, îi pune la buricu copilului, și zice iar descintecu.

Băbăreasa pretinde, că, cînd copilul are *de moleși*, moleși mor imediat, nici n'apucă să isprăvească bine descintecu; iar cînd n'are *de moleși*, nu mor nici după ce isprăvește descintecu, ci abia mai tîrziu.

Moleși descintați îi arde, și serunu îl amestecă cu untu cel descintat, și unge cu aceasta pe copil la *nas* și la *buric*.

De moleși mai sint bune și niște burueni *de moleși*, pe cari le ferbe și zama o bea copilul bolnav.

Spus de mătușa Onița din Zăreni, com. Zlătorel [Vilcea].

Tusă.

Tusa este de două feluri: *tusa ca lumea* (ordinară) și *tusa din sfînte*.

Tusa (ordinară) a *ca lumea* o dobîndește omul din răceală, și *tusa din sfînte* o dobîndește omul cînd bea *balele sfîntelor* ori *scaldele vrășmașului*; cînd se duce cine-va și bea apă din bălți ori pîrae, ales noaptea, se întîmplă de înemerește și balele sfîntelor și scaldele vrășmașului. Tusa *din sfînte* este mai grea de cît cealaltă.

Băbăreșele pentru tusa a *ca lumea* recomandă următoarele: *orz fierți cu lapte dulce*, pe care îl bea bolnavul; *rachiu fierț cu zahăr ori miere*, care îl bea bolnavul; *orz* (grăunte), falie de măr dulce și cu fructe (ne-fecundate) uscate de rug (gogoloaște le zic) ferte la un loc și zama o bea bolnavul. Greutatea zic balele, este până coace tusa, că, cînd e coaptă o lapădă și îi trece. Ca să coacă tusa, pune pe peptul bolnavului un *plăsture* de ceapă, lămie și untură de porc.

Moleși

De moleși, este o boală cere o dobîndesc copii mîtitei. Copilul, cînd are *de moleși*, are nasul uscat fără muci și se treacă mereu la el; *trece pînă el* (urdină); arde (e aprins) și țene. Moleși îi dobîndesc copilul cînd e *deochiat domol*, nu prîpît, și nu se bagă de samă.

În contra acestui descintec băbăreșele recomandă următoarele:

Mama copilului trebuie să caute și să găsească *noia moleși* (sfoești, vîermi), îi bagă într-o țavă astupată bine, la un peptene din cap, și nițel unt proaspăt, ne topit, și să duce la băbăreasă ca să-i descinte.

Băbăreasa pune pe mamă să fie bine copilul în poală, iar dînsa ia nițel unt, îl pune pe peptene, la trei sfoești, îi pune în creștetul copilului, pune peptenele cu untul pe sfoești și descintă ast-fel:

Plecă (cutare) pe cale	din pept, din spate,
pe cărare,	din toate oasele încheiate;
se nîlîni cu morocile	cu toată furșala,
cu strigoticele	cu toată amețala,
cu păduroicile,	cu toată năpîoiala;
la el se uită,	că dacă n'ăți își
inima i-o mincară,	nu v'ăți domoli,
peptu și spatele îi încheștară,	eu cu untu v'oiu topi,
niștile întînseră	cu peptenele v'oiu struci,
de pept și de rîrunchi îl coprinseră, cu mătura v'oiu mătura,	din creierii capului
	din creierii capului
Voi moleșilor,	din sîreiu nasului,
voi sfoeșilor,	din fața obrazului,
voi cîinilor,	din băerile inimii,
voi moroilor,	din pept, din spate
voi strigotilor,	din toate oasele încheiate;
voi păduroilor,	și [cutare] o remînea curat
îșiți de la cutare,	luminat,
din creierii capului	ca botezu botezat,
din sîreiu nasului	ca argintu stricurat,
din fața obrazului,	cum Matca Precista la lăsat.
din băerile inimii,	

gâlbue, și ades roșatec, ce se găsește pe cîte un lemn sau chiar și pe pămînt, și care se crede că e lepădată de acest fluture : *striga*.

Poporul crede că această materie este inimă de copii mincată și mistuită de *striga*. Această materie o adună și o păstrează, ca pe ceva foarte scump, ori-ce femei care are copii mici, și cu deosebire băbărele. Cu această materie se unge la burtă bolnavul de mincătura ⁴⁾.

În Ștefănești, *alaatul de la Crăciun*, se face în seara Crăciunului, și anume se oprește din coca din care se face colacul pentru ziua Crăciunului. Unele băbărele adună chiar în sara Crăciunului mugurii despre cari am vorbit mai sus, îi descintă atunci și îi păstrează gata pentru tot anul pentru *de mîncătură*, ca fiind mai cu putere ⁵⁾.

De inimă

Fiind că fu vorba de dureri de stomac, să amintim și de leacurile ce le recomandă băbărele la diferite boale de stomac, cum : *diaree*, *întîmări strîcături* etc., cunoscute în popor sub numele de *dor de inimă*.

Leacuri de diaree

În contra diareei sau a *urînării*, *oșrei afură* și *pitulica* cum îi zice poporul, băbărele recomandă : lemne, rădăcină de papură roșie, ferte ; coarne (fructe de corn) fierite și zama s'o lea bolnavul ; izmă tocată și cu rachiu, mușălă fierț și tăfalog (buruiană) fiartă ; miere arsă, băută cu rachiu, cum și rădăcină de crin galben, fiartă cu rachiu.

Cînd diareea e cu singe, se dau și următoarele de la spîțări : *nucșară*, *sînge de nouă frați* și *luminărie*. Se mai recomandă asemenea *agurida* pisată.

4. Spus de Tudora. I Jăzăroli
5. Spus de Căndra M. Papa.

Aceasta se recomandă mai mult pentru copii cărora le pune *plasturele* și în cap.

În contra tusei *din sfințe*, babele recomandă următoarele : *busuioacul fetelor*, sau *al sfințelor*, *otîncează*, *edervă*, le ferbe și zama o bea bolnavul.

Tot în contra tusei *din sfințe*, babele descintă și acest descîtec în apă și în miere cu un cuiț și cu un fir din mătura :

Tu tuseă neagră	cu toată greața;
tu tuseă sacă,	tu să te domolești
tuseă cu înflinturi	tu să te potolești
tuseă din bazele sfințelor	cu toate junghuriile să te ostoești;
tuseă din scaldă vrășmașului	că dacă nu te-î domoli,
tuseă din zăduri	nu te-î potoli
tuseă din năduf,	nu te-î ostoi.
bazele sfințelor d'o fi băut	cu cuițir voită tăia
păru vrășmașului d'o fi înghițit,	cu mătura voită mătura,
tu să ești de la (cutare)	iar (cutare) o rămînea curat
din furca pepinului	luminal
din băerile inimii,	ca griu spălat
din beregașile gîtului,	ca argintu stricor.
cu toată firșala	(De trei ori)
cu toată năploiala	

Ferbe în această apă descîntată *iarba vinului*, *iarba sfințelor* și *părul porcului* (brădișor), zama o amestecă cu mierea descîntată și o bea ferbinte sara după mincare.

Tusa cu năduf este amestecată cu *osfecă* (tuberculoză); tușește și suflă greu. Tusa cu năduf n'are leac și ea se dobindește cînd o mîncă omu legume din oala în care a căzut must de lemne verzi, care iasă pîn capu lemnului cînd ard în sobă.

Asemenea se dobindește cînd intră în gura omului abur de lemne verzi care ard pe foc. O mai dobindește omul cînd mînuică mămăligă ne resulfată din căldare, înainte de a o pune pe masă ori cîrpător. Tusa așa n'are leac, doar sapa și lopata. Da unii bolnavi cumpără *sambor* și apă

teia se recomandă *steagul sîntelor* (buruiană) și următorul descîntec, care se face în mîiere de fagure, în rachiu și în rachiu și în ceapă — cu deosebire — cu un *cuțit cununat* și un fir de mătura :

Plecă (cutare) pe cale
pe cărare ;
se ținîm cu sîntele 'n cale ;
cu căruța de lemn,
cu roatele de fer,

pe (cutare) de mină-l luă,
peste căruță-l aruncă,
rinza i-o răsturnă
cu moartea-l alătură ;

iar (cutare) rămase plîngînd
și suspinînd.

Maica Domnului lauză
și pe (cutare) -l întreba
și-l zicea :

— Faci (cutare) nu mai plînge,
nu mai plînge, nu te vîlta,
că patru-zeci sfinți mucenici

junghiturile le-oîu domoli,
inima f-oîu plîmădi :

ca aluatu 'n căpîsiere,
ca fagurile de mîiere,
ca mîierea 'n stupină
ca ceapa 'n grădină,
ca aluna 'n alun,
ca ghinda 'n gorun
ca pruna 'n prun,
ca mîru 'n măr,

ca para 'n pâr,
ca toate poamele
în toate grădinile,
ca toate sămînțurile
în toate florile.

(De trei ori)
Se descintă apoi numai în cea-
pă cu cuțitul cununat :

Tu rinză cu datu,

tu rinză cu faptu,

rinză din căzătură,

rinză din ridicătură,

rinză din bere,

rinză din mincare,

rinză din balele sîntelor,

rinză din balele vrășmașului,

rinză din balele vrășmașului,

porni, din osinză,

cu toate junghiturile,

cu toate cuțitele,

că dacă nu-l eși

nu te-l domoli,

cu mătura le-îu mătura,

cu cuțitu le-îu tăia,

iar (cutare) o rămînea curat

și luminat

ca argintu stricorai,

(De trei ori)

Mîierea o bea cu rachiu ; iar ceapa o mîlînea goală
(fără turtă) nesărată, cu rădăcinii și cu coji cu tot, ca să
nu lăpede nimic din ea ⁸⁾).

Rinza o dobîndesc mai mult oamnei bătrîni

8) Spus de Tudora I. Lazăroiu.

piele în cap, și al de deoche se face strigoiu, cum o muri.
Deoche și dobitoacele, paserile, soarele, luna, și chiar și
lemnle.

Al deocheat se imbolnăvește de *durare de cap*, *varsă*,
trece pînă el, este aprins, arde pelea pe el și gene greă,
că îl mîlîncă de inimă strigoiu.

Babele recomandă următoarele leacuri.

Tichie de strigoi, d'a cu care se nasc copii în cap, o
ia moașele, o usucă și o păstrează; rupe din ea, scupă pe
ea și freacă cu ea pe copil la buric.

Boritura de strigă (despre care s-a vorbit la *mîncătură*)
il unge la buric cu ea.

Descintă în apă cu un cuțit și un băț (verde) de salcie,
următorul descîntec :

Pasăre pestriță
pe buclum se pusă,
pasărea sbură
buciumu secă

deocheu de la (cutare) plecă.

Fuget deochi dintre ochi,

din gene

din sprincene,

din toate oasele tale,

din pept, din spate,

din toate oasele 'ncheiate;

deocheatură de strigoaică,

deocheatură de zmeoică

deocheatură de păduroaică.

D-o fi deochiat de ~~tate~~

coada-i cază

rău să-l șază

din ochi să plece ;

d-o fi deochiat de om ;

crepe-i boasele

cure-i udu

reii să-l șază.

D-o fi deochiat de muere :

crepe-i țifele

cure-i laptele

rău să-l șază ;

deocheatu să piară

ca spuma de mare,

ca roua de soare.

Vol strigacelor,

vol zmeoacelor,

vol păduroacelor

isîți de la (cutare)

din ochi, dintre ochi,

din gene, din sprincene,

din pept, din spate

din toate oasele 'ncheiate,

deocheu să plece

(cutare) să rămîie

curat

luminat

ca botezu botezat

ca argintu stricorai

ca griu cernut

ca colacu slujit.

Descîntecul meu

și leacu de la Dumnezeu

și de la sfința zi de azi

(de trei ori).

de nimic, că zic că se mai ușurează, da degeaba, noi n'am văzut om leuit de *tusa cu năduf*.

Mai este un fel de tusa: *tusa măgărească*, de care tușește omul ori copilul până se astupă în gât, belește ochii și hârle ca porcu când îl tai.

Tusa măgărească nu se știe din ce pricină vine.

Leac de tusa măgărească este *balegă de măgar* ne mi-
roșită; storce mustu din ea și îl bea bolnavu și să mai afumă cu ea, punind-o pe cărbuni și bolnavul ținând gura de asupra ca să intre fumul în ea. Se recomandă de babe asemenea, ca bolnavul să pupă un măgar sub coadă. I se dă asemenea de bea amestecat cu lapte dulce singe din creastă de la găini arăpoaice (un fel de gaină cu oasele și carnea vinătă cum și creasta).

Tusa măgărească, i se zice așa, că bolnavul când tușește își trage sufletu ca măgarul când sblară.

Pentru tot felul de tusa, babele mai dau bolnavului colac făcut în noaptea paștei. Acest colac îl ferbe împreună cu buruenile.

Colacul acesta îl fac babele din coca din care se face colacul ce-l duc în ziua de Paști la biserică. În mijlocul lui pune un ou roș și îl coace ast-fel. Oul roș din colac e bun de păzește casa de fermece. Babele dau din el la mueri ca să-l îngroape în curte ori în casă după ușa.

Spus de mătușila Casandra M. Papa și descindeaoul de Tudora I. Lazăroiu, prima din Ștefănești și socranda din Bogdănești Vilcea.

Deochetură.

Deochiatu ori *deochetura* se dobîndeste mai ales de copiii mici, cînd se uita cine-va la ei. Deochetura se lipește mai mult de copiii frumosi ori mai cu minte de cît aliați. Se deoache și oamenii ai mari, da mai rar și mai mult ai slabănogi.

Al de deochie pe altu, este strigoiu, născut cu tichie de

Cimiliturile Romînilor*

I. Acul

1. Am un om mittel
face gardul frumusel. 1.

a) Moșneguțul mittel
face gardul frumusel. 2.

b) Am un moș tare mic, mittel,
face gardul mărunțel și frumusel. 3.

c) Am un moș tăricei,
dar îl mic mittel,
face gardul frumusel. 4.

d) Ce e mic mittel
îngrădește frumusel ? 5.

e) Mic mittel
face gardul frumusel. 6.

* Cimiliturile însemnate cu a. n. * nu figurează, sub această formă, în nici un colț publicat pînă acum.
1. Publicată de noi mai întâi în «Revista Populată», 1884 pag. 47, și reprodusă de d-l Hasdeu în «Etimologicum magnum la cuvîntul «ac».
2. Ion al lui G. Shora. Povestii populare românești. Cernăuți, 1886. Cimilitura No. 22. — În prezentare: Sh. Proverbură și ghicitori. București, 1874. Cim. 3. Numitul glumet. Parrea I. Proverbură și ghicitori. București, 1874. Cim. No. 220. — În prezentare: Bg. A. George T. Bulcirescu. Ghicitori. Buc. 1887. Cim. No. 61. — Presc. Bg. 3. P. Ispirescu. Pilde și ghicitori. Buc. 1880. Cim. No. 58. Presc. Isp. Bg. 1863. A. Popescu. Ghicitori, publicate în revista «Tara nouă», Buc. 1887 an. IV. Prezentat: A. P. 97 Bg. 201; Bg. 575.

f) Ce e mic şi mititel
ingrădeşte lelea cu el ? 7.

g) Mic mititel
infrumuseţesc lumea cu el. Rg. 180; Bg. 577.

Cf. cîmilitura valonă în traducere franceză :

Diriez-vous bien....
ce qui est plus petit
que la queue d'une souris
et qui fait le roi joli ?
— L'aiguille. 8.

2. Am un par şi o nulia
şi ingrădesc cît oiă vrea. 9.

3. Iuciu lucior
îi pun coadă de fuior.—Rg. 257

Cf. cîmilitura bretonă :

J'ai une haquenée blanche dont la queue se raccourcit
à chaque pas qu'elle fait.
— Une aiguille 10.

Cf. cîmilitura lituană în traducere franceză :

Jument de fer, queue de chanvre. 11.

4. Am un cocos :
cu ciocul urzeşte
cu coada 'mpleteşte. — A. P.

7. Colecţiune de basme şi ghicitori. Partea I, ediţia II. Craiova, 1884
pagina 39.

8. O. Colson, in *Revue des traditions populaires*, tome VII, pagina 125—
Paris, 1892.

9. Leon Wolt. *Voinie înflorit*, basm popular. Buc. 1884.

10. L.—F. Sauvé. *Devinettes bretonnes*, in *Revue celtique*, vol. IV, 1879.—
Cîmilitura No. 94.

11. Schleicher. *Indogermanische Chrestomatie*, p. 299.—Citat de Sauvé.

5. Ce sparge cu capul
şi drege cu c.... ? — Rg. 268.

a) Ce sapă cu capul şi duce cu coada ? 12.

b) * Am un viţel mititel,
sparge cu capul şi drege cu c.... 13.

c) Am un bou : cu coada sparge,
cu capul drege.—Bg. 124.

6. Ilinţă trece 'n cale
şi-şi lasă mafele 'n vale.—Bg. 490.

a) Ce fuge mereu la vale
şi-şi lasă mafele 'n cale ? 14.

Cf. cîmiliturile franceze :

a) Qu'est-ce qui traîne ses boyaux derrière soi ?
— L'aiguille. 15.

b) Devinez ce qui va au marché et laisse ses boyaux à
la maison ?
— L'aiguille. 16.

c) De qu'es acò, cada pas qui fay, lascia in pau de sa cuo ?
(Qu'est-ce que c'est qui à chaque pas laisse un peu de sa
queue ? 17).

— L'aiguille qui à chaque point laisse un peu de fil.

12. Gr. Sima, al lui Ioan. *Din bătrîni: ghicitori, întrebări şi răspunsuri*,
trăimînţari de limba. Ed. II, Sibiu, 1885 [Biblioteca populară a Tribune].
Cim., No. 116. Prescurtat Sim.

13. Din comuna Pîscălia, jud. Vilcea. Comunicată de D. G. Popescu.

14. G. Dem. Teodorescu. *Poesii populare române*. Buc. 1885.— Ghicitoarea
No. 2. Prescurtat GDT.

15—16. Sauvé, loc. cit.

17. Eugene Rolland. *Devinettes ou énigmes populaires de la France*.
Cim. No. 189.— Paris, 1877.

d) Qu 'est-ce qui passe et repasse en laissant chaque fois un petit bout de sa queue ? 18.

— Le fil d'une reprise.

e) Didzo, Dzonêto, dè qu'ès aco qu'en mortén laïso 'n paou dè so couo ?

(Dis, Jeannette, qu'est-ce que c'est qui en marchant laisse un peu de sa queue ? 19.

— Le fil de l'aiguille.

f) Qui lexe, a cade passet u cagalet ? 20.

— L'agulle.

Cf. cîmilitura italiană :

Ci ho un così trill, trill
s'astragina 'l budelli.

— L'ago da cucire. 21.

Cf. cîmilitura catalană :

Quina es aquella bestioleta
que à cada pas deixa un tros de cueta ? 22.
— L'agulla.

Cf. cîmilitura gallega :

De burato en burato
vai co' as tripas arrastro. 23.
— A agulla enfada.

18, 19. Eugène Rolland, loc. cit.

20. V. Lespy. Proverbes du pays de Béarn, on énigmes et contes populaires, p. 92. — Montpellier, 1876.

21. A. Giannandrea. Canti popolari marchigiani, p. 303. — Torino, 1875.

22. Francesch Pelay Briz. Enderivalls populars catalans, No. LXXIII. — Barcelona, 1882.

23. Derridô. Colección d'énigmas y adivinanzas ou forma de diccionario, p. 344. — Sevilla, 1880.

Cf. cîmilitura ribagorzana :

Una coseta
de Dios devineta
que à cada paset
deixa un cagallonet. 24.

Cf. cîm. flamandă :

Juteko peerdeken
Met ze vlassche steerdeken
Hoe zeerder dat ze peerdeken liep,
Hoe korter dat ze steerdeken wierd. 25.
— Nadel und Faden, wenn genähhet wierd.

Cf. cîm. engleză :

Old mother Twitchett had but one eye,
And a long tail which she let fly;
And every time she went over a gap,
She left a bit of her tail in a trap. 26.

Cf. cîm. Buriatilor din Siberia, tradusă în nemţeşte :

Wie liess eine graue Geiss ein Seil nach sich schlepend. 27.
— Nadel.

7. Alecuță mititel
cu buricul după el. 28. — Bg. 125

8. Niic ni-escu, drac ni-escu
ma tulă lumea eă u 'nvescu. 29.

24. Id., p. 330.

25. Monseigneur, 1838, p. 372. — Chat de Rolland.

26. Hallwachs. Nursery Rhymes and Nursery Tales of England, pag. 50. — Chat de Rolland.

27. Stalburg Comboyow. Sechzig buriatische Räthsel, in Bulletin de la classe des sciences historiques, philologiques et politiques de l'Académie Impériale des sciences de Saint-Petersbourg, tome XIV, 1856, pag. 172.

28. Tot la Bulgarescu mai sînt încă două subvarietate, în care în loc de Alecuță sta în una „Dumitrică” No. 361, și în alta „Sferendache” No. 718.

29. Hasdeu. Etymologicon magnum, I, 108. Mie sînt, drac sînt, toată lumea e. (ghicire).

- a) *nîc nî esku,*
drak nî esku,
tută eta n u amvesku. 30.

Cf. cîm. franceză :

Petite suis, ne suis pas forte,
Ne puis aller s'on ne me porte ;
Maintes gens sont en mon dangier,
Duc, conte, prince et chevalier ;
Et, se n' estoit par mon exploit,
Bien croy qu'ilz moroient de froit. 31.

9. *Drac tu chisă, 'n cer tut drac,*
s'êste vărîă códă nî trag,
prî-îu-cîdo cu códă mî bag
din dao-trei mași una fac
pănă-ci-și di códă ascăp. 32.

II. Albina

10. *Găinușă gălbenușă*
trece marea 'n picîorușe.—Rg. 112.

11. *Cimileaga grava*
încunjură dîmbrava,
și face cîuștî în nas la Sava.—Sb. 123.

30. Gustav Weigand, Die Aromunen, ethnographisch-philologisch-historisch. Untersuchungen über das Volk der sogenannten Makedo-Romanen oder Zinzarene Zweiter Band, Volksliteratur der Aromunen, pag. 208.—Leipzig, 1894.

31. Rolland, 188.

32. Hasdeu, loc. cit. 109. Drac în iad, în raîn tot drac; dacă trag după mine o coadă, apoi ori unde mă bag, din două-trei minci una fac, pînă ce mă scap și de coadă.

12. *Miticeaua umple argeaua 1.

III. Aluna

13. *Sede 'ntr'un virf de nuea
 și nu se teme c'a cădea. 2.

- a) *Cucuiata, vai de ea,*
slă într'un virf de nuea. 3.

- b) *Sicîta vai de ea*
șede 'ntr'un virf de nuea.—Isp. 8, Rg. 127, Bg. 662

- c) *Într'un virf de rîurea,*
șade biata, vai de ea. 4.

Cf. cîmilitura lituană :

- a) *In einem kleinen töpfchen, eine leckere Grütze. Was*
ist das ? 5.
 — Die nusz (haselnusz; wallnüsse kennt der Litauer nicht).

- b) *Ein kleines Töpfchen, ein leckeres Breichen. Was*
ist das ?
 — Die nusz. 6.

IV. Anul

14. *Am un copaciū cu două-spre-zece ramuri : în fie-*

1) *Un Piscolia, jud. Vilcea. Com. de G. Popescu. Aceași cîmilitură la Bul-*
gareasa 678 și în «Românul ghimep» se explică prin «luminaroa».

2) *Un județul Suceava. Cîntecă personal.*

3) *Un. Harezi. Limba română și tradițiunile ei, p. 214. Galați-Braila, 1872.*

4) *Un. Rg. 319 ; Bg. 244.*

5) *Un. 1. G. Bihoreau. Poezii populare din Transilvania. Ghicitoarea No. XIV,*

1903.—Presc. Bib.

6) *Un. Sechlecher : Litauische Maerchen, Sprichworte, Raetsel und Lieder,*

1906.—Citat de Rolland.

care ramură cîte patru cuiburi, și în fie-care cuib cîte șapte ouă.— Isp. 51, Bg. 7.

a) Am un copaciū cu doi-spre-zece craci, și 'n tot cra-cul cîte 4 cuiburi, și 'n tot cuibul cîte șapte ouă. 1.

Cf. cîmilitura catalană :

Un arbre que te dotze brancas,
cada branca quatre branquillons,
cada branquillo set brotets

y cada brotet
es batejadet 2.

— L'any.

Cf. cîmilitura venețiană :

Mi gó un pìer de rovere,
che buta rame dodese :
ogni rama ch'el butava
quatro pomi el me donava.
— L'ano, i mesi é le setimane. 3.

Cf. cîmiliturile castelane :

a) Un árbol con doce ramas,
cada una tiene un nido,
cada nido siete pájaros
y cada cual su apellido. 4.
— Año.

1. Doc. T. Stamatî. Peștelea saă tradițiunii năcîtinare romînești, culoso, în-
orîndute și adîogite. Iași, 1851. Prosc. St.

2. Briz, op. cit. OCIII.

3. Dom. Giuseppe Bernoni. Indovinelli popolari veneziane, p. 2. — Venezia,
1874.

4. Demófilo, p. 34.

b) ¿ Cual es el árbol que tiene doce ramas
y cada rama tiene su nombre ?
Como no me lo aciertes
no eres hombre. 5.

15. Am un copaciū cu doi-spre-zece craci : în fie-care
ciac sint patru cuiburi, în fie-care cuib sint șapte ouă, și
fie-care ouă are o parte albă și alta neagră. Ce să fie a-
ceasta ? — Sb. 146.

a) Am un copaciū cu 12 ramuri b) : în fie-care ramură
cîte patru cuiburi, în fie-care cuib cîte șapte ouă, jumătate
albe, jumătate negre.—Bg. 19 și 154.

Cf. cîmilitura franceză :

Un père a douze fils, chacun d'eux en a trente, moitié
blancs, moitié noirs.
— L'an, les mois, les jours, les nuits. 7.

16. Arbure mare
frunzele-și le-are
albe di înă parte
lăi de alantă parte. 8.

a) Un arbure mare
frîndzile ș are
albe di nă parte
lăi de alantă parte. 9.

5. Demófilo, p. 35.

6. La G. Dom. Teodorescu are un adaos : jumate vorzi, jumate uscate. No.
7. În cîolo nu difera.

8. Rolland, 1.

9. Tasescu Ilișteu. Documente de limba și literatură macedo-romînă; angajaturî
(folclor) No. 60, publicate în Fara nouă, an. IV, Buc. 1887, pp. 50—54. —
Proscutur II.

10. Wiegand, op. cit. 32.

- b) Un arbure lungu
ku multe frindză,
disli albe, disli laie. 1.

V. Apa

17. Dumbură sumbră
fără umbră. — Sim. 43, Bg. 353.

Cf. cîmilitura latină rustică :

De umbre
ex umbre. 2.

VI. Apa și ghiata

18. Mama naște fata
și fata pe mamă. — Sb. 147.

VII. Aria

19. Intr'o tavă spoită
șede o nucă curățită. — Bg. 469.

VIII. Ariciul

20. *Merge pașa pe uliță
cu trei miî de suliță. 3.

- a) Hanțul, șbanțul
cu o mie de suliți. — Sb. 114.

21. *Am un moș bătrîn, sue cu araciî în spinare 4.

1. Weigand, 23.
2. Hasdeu, Etym. magn. II, 1263.
3. Din județul Suceava. C. pers.
4. Din Fîșchia (Vlîcea). Com. de D. G. Popescu.

- a) Am un moș : de bătrîn ce e, duce o mie de araciî
în spinare. — Rg. 69.

- b) Am un unchiăș mare
c'o sută d'araciî la spinare. — GDT. 7, Bg. 4.

- c) Un unchiăș ce e bătrîn tare
poartă araciî pe spinare. — Rg. 330, Br. 217.

- d) Am un moș bătrîn
și urcă araciî la deal. — Isp. 136, Bg. 5.

IX. Ața de la opinci

22. Am o nua lungă, lungă
și îngrădesc o poeată
și o zahată
și mai rămîne o bucată. 1.

X. Ațele de impletire

23. Tsintsi surăritse
tu ună kămișitsă ;
aklo z yin, tra si akatsă. 2

XI. Banița

24. În pădure născuiț,
în pădure crescutiț,
acasă dacă m-aduse
curva satului mă puse.
Isp. 83, Rg. 215, Bg. 450, GDT. 9.

1. Din Gălnoc (Suceava). Com. de D. P. Herescu.
2. Weigand, 28.

XII. Banul

25. La minte cald, la mină rece; îmi schimb stăpîni ca
vai de ei, și n'am odihnă nici în mormînt.—Bg. 556.

XIII. Barabulele 1.

26. *Ce pui una—găsești două ?
Ce pui două—găsești nouă ? 2.

a) *Mă dusem în pădure
săpăm oă de vovice; 3.
săpăm nouă,
lăsăm două
că vovici iar se ouă. 4.

27. De desupt prescur,
de-asupra pădure.—Sb. 96.

XIV. Barba

28. Fețele și femeile n'au și nici nu doresc să aibă; băr-
bații o țin de o podobă, ear cînd o au, cearcă să se
curățască de-ea. — Sb. 73.

XV. Bățul

29. *In pădure naște, în pădure crește,

1. Barabulele se mai numesc la romîni: cartofi, crumpele, barboi, bandre-
burce, brandaburce, pîcioici, pîcheuci, bulgheane, gozoase, ouă de pîmînt, naști
de pîmînt, alune de pîmînt, more, pere, boabe, barabusto, paruste, grube, ghi-
tine, hîrbe, etc.

2. Din Gănești, Suceava. Com. de D. P. Herescu.

3. La Sim. 27 și Bg. 588 se zice *chobice*.

4. Din Broșteni, Suceava. Com. de D. M. Lupescu.

vine'n sat și bate. 1.

30. Nu-mi e frică,
nu-mi e teamă,
că am capul de aramă
și piciorul plumbui. — Rg. 216.

31. In pădure m-am născut,
in pădure am crescut,
și n'oraș cum m-au adus
judecător am fost pus. 2.

a) In pădure laptu fui,
tot in pădure crescuti,
ș'acas 'anda me-aduseră
măi mar s'hiu îmi ziseră. — Il. 9.

XVI. Berbecii

32. Opt opintele
și patru izbele. — Rg. 218.

a) *Patru bat, opt opintesc
mii și sute se clătesc 3.

XVII. Berțița (mununița) fetelor

Ce stă'n cuî și n'are fund? — Sim. 117

XVIII. Biciușca

33. *Am o gîscă cîoantă, boantă
cu grunajii ciobirlan 4.

1. Din Broșteni, Suceava. Comunicată de D. M. Lupescu.
2. Anton Pann. O șezătoare la țară sat povestea lui Moș Albu. Buc. 1880.
3. Din Parcaș, Suceava. Com. de D. T. Danilăscu.

4. Din Broșteni. Com. de D. M. Lupescu.

XIX. Birul

34. *Ce e greu peste bordeiul¹.

a) Ce e greu pe casă?—Bg. 308.

XX. Biserica

35. *Am o ulcea pistricea
cintă cucușii în ea.²

a) Am o ulcea pestriță,
cintă cocoși în ea.—Sim. 99; Bg. 89

b) Am o ulcea petricea
și cintă doi cucușei în ea.—Sb. 148.

36. Tartăcută vinătă,
gurgulată cumătră.—GDT. 11, Bg. 733.

37. Tună văgăună
ciorile s-adună.—Rg. 246.

a) Sus tună, jos răsună
ciorile la culb s-adună.³—Br. 213; Bg. 663

b) Sus tună, jos răsună
negrele s-adună.⁴—Isp. 11, Bg. 667.

38. *Căciula purtatului
în mijlocul satului⁵.

1. Din Motăci jud. Dolj. Com. de D. M. Popescu.
2. Din Găinești, Suceava, com. de D. P. Horescu.
3. La G. D. Teodorescu 12 lipsește cuvântul „la culb”. La Bulgărescu 674 se explică prin „călugarii și toacă”.
4. Explicată prin „călugarii”.
5. Din Fișcălia jud. Vâlcea. Com. de D. G. Popescu.

39. Dragostea împăratului
șede în dricul satului.—Sim. 100.

40. *În mijlocul crîngului
e culbul cionticului¹.

XXI. Bolovanul

41. Bumbuleul rostogol
n'are stare pe ogor.—Sim. 126, Bg. 178.

XXII. Borcanul

42. Din pămînt, ca Adam, sint zidit;
pe roată, ca sfîntul Gheorghe, tras;
în cuptor, ca cei trei cucuși, ars;
cînd trăiam, de toți eram cînștit,
mă lua 'n mîni și mă pupă;
iar cînd, ca toți, și eu am murit,
nu s-a găsit cine a mă îngropă.
Pan; Rg. 95, GDT. 13, Bg. 322.

XXIII. Bostanul

43. *Șede tată-tău umflat
pe-un deal mare și rotat.²

a) Pe valea lui Baibarac
șede Vlad mort și umflat.—A. P.

44. *Teie 'ntinse
gheme strînse.³

1. Din Fișcălia, Vâlcea. Com. de G. Popescu.
2. Din Stîncu, jud. Iași. Com. de D. I. T. Popovici.
3. Din Fișcălia, Vâlcea. Com. de D. G. Popescu.

a) GHEME STRINSE
funi întinse.—Sb. 90.

45. *Am un putineiu
plin cu lei l.

46. Am un bordei
plin de vițel :
pînă nu sparg bordeiul
nu se văd vițelii.—Isp. 141.

a) Am un bordei cu vițel :
pînă nu sparg bordeiul
nu pot seoaie vițelii.—Bg. 8.

b) Am o cecivă 'nplina cu mîeli :
pînă s' nu o frîng, nu dai di elii.—Il. 2.

47. Hurdaz, burduz 2.
din Tarigrad adus,
sub laiță pus.—Sb. 89.

48. *Trece moșul peste pirlaz
și-i rămîne o parte 'n gard. 3.

XXIV. Boul

49. Mic cît fusei
din patru fluere zisei,
dacă muri
în hore jucău.—Bg. 566.

1. Din Fiseșlia, Vitea. Com. de J. G. Popescu.
2. «Sub cuvîntul «burduz», burduz» se înțelege niște ființe răle, care nu numai că sperio po oamenii, ci-i fac să capete și cras rău». — [S. Fl. Marian : Descănțec, pag. 83.
3. Bostanul care crește pe gard. — Din Giulești jud. Suceava. Com. de D-l S. Mihăilescu.

a) Mic cît fusei
din patru fluere zisei ;
dacă mare mă făcu
pămîntul răsturnău ;
dacă muri
în hore jucău.—GDT. 14

50. Cînd naște
patru cunoaște ;
dacă moare,
joacă 'n hore ;
cît trăește
pămîntul încrește.—Bg. 289.

XXV. Bradul
51. În pădure născu
în pădure crescu ;
acasă de m-aduse
să joc în horă mă puse.—Bg. 475

XXVI. Braga

52. Dobra subțirica
umfle puținica
Isp. 100, Bg. 272. Bg. 317, GDT. 15.

XXVII. Briciul

53. *Am un bou balan
paște pe munte de ciolan l.

a) Am un cal pe fer
paște pe un munte de os.—Isp. 33, Bg. 15.

XXVIII. Brişca

54. Am o vacă
nazdrayancă,
şi prin şolduri
îi tot boliduri. — St., Kg. 32.

XXIX. Broasca uşei

55. Ziua în primblare
mereu mă pornesc,
noaptea mă pun iară
casa să păzesc. — Br. p. 221.

56. Lalăl, cârtésce
şi teta ghilésce l. — Il. 28.

XXX. Bruina

57. *Vine moşul pe porţiţă
şi îşi scapă o cheiţă;
vine luna şi n'o ia,
vin stelele şi n'o ia,
vine soarele şi o ia. 2.

XXXI. Bujorul

58. Stejar verde,
virtu-i arde. — Rg. 287.

XXXII. Buratecul

59. Sub o foae de leuştean
fîpă-un puî de moldovean. — A. P.

60. Nu-i pasere, da pe copaci şede;
nu-i vacă, da paşte iarbă verde;
nu-i peşte, da în balta înnoată;
nu-i lăutar, da cîntă noaptea toată. 1.

XXXIII. Buretele

61. Un om ku nă tindjere n kap 2.

XXXIV. Buricul

62. Cuibul cioeirlanului
în mijlocul Bărgălanului. — Bg. 291.

- a) Cuibul berzei
în mijlocul bălţei 3.

XXXV. Butea

63. Am o vacă u buricul în spate. — Sb. 18.

64. Am o vacă numai cu o fiţă,
şi-mi dă lapte cît imi trebuieşte. — Sim. 26.

- a) Am o vacă mare
c'o fiţă în spinare
şi-mi dă lapte
cît voesc. — Bg. 97.

65. Lina Magdaliua
cu smicele pe spinare
la buric
calabaiic,

1. Unchiul atînge şi mătusa zbiară.
2. Din Găneşti, Suceava. Com. de P. Herescu.

1. N. A. Bogdan, în *Gazeta Săteanului*, 1889.
2. W. M. Arsonio. Noua colecţiune de basme sau istorii populare, pag. 126.
3. 1874 — Prosc. Ars.

la inimă veselie
ghicif, boerî, ce să fie ?
Isp. 33, Rg. 337, Bg. 496.

66. Am o găină cucuiată
o țin în pîmîiță încuiată,
și cum întru s'o descui
îi pun mîna pe cucui. — Bg. 97.

XXXVI. Buzunarul

67. *Cătălușă
nu mai clămpăni la ușă,
că n'am treabă cu tine,
ci am treabă cu giupineasa
să-mi împrumut cova la cea spurcala
să moiu pielea cea uscată. 1.

XXXVII. Cacadiul

68. *Ce are fiță
și nu-i mîiță,
și-l verde
și nu-i șopîrîță? 2.

XXXVIII. Cafeaua

69. Vîdzută ghighitească
namea amirească. 3.

XXXIX. Calul

70. În pădure cioca-boca,
în trg hi-ho-ho
și acasă treapa-leapa. — Ars; Bg. 483.

1). Din Jud. Suceava. C. pers
2). Din Broșteni, Suceava. Com. de M. Lupescu
3). Weigand, 20.

XI. Cana

71. Am o fetiță de alți veni toți :
la gurîță o sărutăți. — Bg. 135.
72. Gălăuț în părau. — Sim. 61.
73. Am o vacă cu fița în spate. — Sim. 62.

XII. Candela

74. Dobra sublinica
îmi umple ulcica. — Isp. 9, Bg. 356.
75. Ună steaună namisa di amare. 1.

XIII. Capra

76. Cine se naște cu barbă? — Bg. 306.

XIV. Capul

77. La o margine de cîng
două blăni de blid;
lingă două blăni de blid
doi luceferei,
lingă doi luceferei
o moară ferecată. 2.

Cf. cîmiliturile franceze :

a) Là bas, un taillis
(la chevelure),

1) Weigand 6.
2) V. Alosandri. Poesii populare ale românilor. Buc. 1866.

dessous ce taillis il y a deux lumières
 (les yeux),
 sous ces lumières il y a un conduit
 (la bouche),
 sus se conduit il y a un moulin
 (la mâchoire) ?
 — La tête 2.

b. Au milieu d'un pré il y a deux piquets
 (les jambes),
 dessus ces deux piquets il y a un boubier
 (le ventre)
 sur ce boubier il y a un four
 (la bouche),
 sur ce four il y a deux conduits
 (les narines),
 sur ces deux conduits il y a deux lumières
 (les yeux),
 sus les deux lumières il y a deux tertres
 (les arcades sourcilières),
 sur les deux tertres un taillis garni de voleurs.
 (la chevelure, les poux)?
 — L'homme 3.

78. Moară ferecată;
 cioară spîrciitoare;
 doi lueferei;
 două brazde trase pe o poeniță
 și o clae dărâmată. - Isp. 10, Rg. 275, Bg. 568.

79. Am o clae;
 sub o clae, o poeniță;
 sub o poeniță, două arături;
 sub două arături,
 o mocirlă;

a) Am o dumbăviță;
 sub cea dumbăviță
 este o poeniță;
 la cea poeniță
 sint două brăzdițe,
 sub cele brăzdițe
 sint doi șomșori;
 sub cei șomșori
 e o gaie spurcicioasă;
 sub cea gaie spurcicioasă
 e o moară
 rotunjoară. — Sb. 72.

b) Ciumul ei ce-i ?
 Am o pădurice,—
 din jos de pădurice
 am o poeniță,—
 din jos de poeniță
 am doi lueferei,—
 din jos de doi lueferei
 am o țarcă spurcată,—
 din jos de țarcă spurcată
 am o moară ferecată,—
 din jos de moară ferecată
 am un bălătușel. — Sim. 76.

Cf. cîm. castelane:

a) Sobre un pozo, dos ventanas;
 sobre ellas, dos miradores;
 sobre los miradores, dos arcos;
 sobre los arcos, una plaza;
 sobre la plaza, una montana,
 y en la montana, ermitanos.

— Cara. 4.

² Quelques devinilles du Forez et du Velay, in «Melusine», ann. I, col. 264. No. 95.
³ Idem, col. 265. No. 96.

b) Hay en una plaza nueva
un monte, y en el dos cuevas,
más abajo su hondo pozo
que tiene su brocal rojo,
altas ventanarás iguales,
en ellas dos niñas cuacas,
que por entre sus cristales,
todo lo ven, y todo lo cucan.
— Cara 5.

c) Un convento chiquitito,
las monjas son de marfil,
más arriba dos ventanarás,
más arriba dos espejos,
y más arriba pla plaza del pensamiento.
— Boca 6.

d) Al revolver de una esquina
me encontré con un convento;
las monjas vestidas de blanco,
la madre priora en medio;
más arriba dos ventanarás,
más arriba dos espejos
y más arriba la plaza
donde se pasean los caballeros.
— Cara 7.

Cf. cimititura catalană :

¿Qué es aixó?
Un convent de monjas blancas? (las dents)
Al mig hi ha un frare vermell? (la llenga)
Mes amunt hi ha dues fossas? (los forats del nas)
Mes amunt dos mirallets? (les ulls)

5. Demófilo, p. 71.
6. Demófilo, p. 52.
7. Demófilo, p. 71.

Mes amunt hi ha una passa
font a'hi passejan los senyors cavalers? (les polls) 8.

80. Sub o clae de fin, două coșoșoare;
sub două coșoșoare, doi luețereț;
sub doi luețereț, o cîoară spîrcîitoare;
sub o cîoară spîrcîitoare,
o moară ferecată;
sub o moară ferecată
o movîlă aridicală. — Bg. 721.

XLIV. Cartea

81. Rădacină 'impleticină
ales voinic o desbină 1.—Isp. 36.

82. Găină pestriță
la popa pe poliță.—Ars., Bg. 401.

a) Am o găină pestricuță
o pui în horn pe polcuță.—Sim. 164.

b) Am o găină pestricioară
sede la popa pe lăicioară 2.—Rg. 283.

83. Cîmpul alb, oile negre;
cine le paște, le cunoaște.—Sb. 125, Rg. 52.

84. Sînt făcut de mîrgele
și de minț sînt înșirate.—Bg. 401.

a) Mă compun din mîrgele
înșirate de minț tale,
din mic mare ești te fac;
de ești cusut, te desfăc.—Isp. 36, Bg. 563.

8. Ibid., XXXIX.
9. La Siborn 126 acest vers sună: "rar voinic cart-o desbină", iar la Stamati
10. Româniul glumeț 29: "rar voinic se ață de o desbină".
11. Explicată prin cealaltă.

85. Am două gheene de matasă :
le trimet la împărăteasă
ca să 'nceapă 'ncepătură
fără leac de tivitură. — Sb. 80.

XLV. CARUL

A. Carul cu nuele.

86. *Vin oile de la munte
cu steluțe albe 'n frunte l.

- a) Vin oile de la munte
lot cu stele 'n frunte. — Sl., Rg. 21.

B. Carul cu strujeni.

87. *Am un cîrd de cuconițe
legate cu șușănițe².

XLVI. CASA

85. *Intr'un dovlecel
vorbesc mațele în el 3.

89. Am o vacă: vorbesc mațele din ea. — Sim. 172.

90. Am o vacă nazdravancă
și-i vorbesc mațele din ea. — Bg. 83.

91. Am o vacă mare
cu fița 'n spinare 4. — Isu. 31, Bg. 22.

92. Cloșca de lemn
și puț de piele. — Rg. 100.

1. Din Sîmnea, Iași. — Com. de I. T. Popovici.
2. Din județul Suceava. C. pors.
3. Din Fîșchia, Vîlcea. — Com. de G. Popescu.
4. Vezi și «butare».

93. Am o cloșcă :
noaptea strînge puți
și ziua îi risipește. — Rg. 314, Bg. 75.

74. Sub pădure grămădită
șede lumea învălătată :
ziua de soare fugită
noaptea de lume pîtită. Pan, Rg. 66, Bg. 720

XLVII. Căciula

95. *Rețevu rotund
bagă floace-atund l.

- a. Rețevu rotund
bagă lina 'n fund. — Rg. 193.

96. Rotogol rotund
bagă capu 'n fund. — Rg. 321.

- a) Rotogol rotund
strînge păru 'n fund. — Isp. 43, Rg. 294, Bg. 649.

97. Bucium rotund
strînge păru 'n fund. — Bg. 171.

- a) Bucium rotund
bate părul în fund. — Sim. 146.

XLVIII. Călița

98. *Pe coirneală
șede o mămueală².

1. Din județul Suceava. — C. pors.
2. Din Gălnesti, Suceava. — Com. de P. Hieroscu

XLIV. Calărețul

99. De-asupra suflet
de desupt suflet
și 'n mijoc lemne uscate—Sb. 46.

100. Cine are șese picioare
dar numai pe patru umblă?—Sb. 47.

Cf. cîmilitura franceză :

Six pieds, quatre oreilles,
deux bouches, deux fronts,
quelle bête est-ce donc ?
— Un homme à cheval 1.

Cf. cîmilitura catalană :

Duas sobre duas,
quatre caps ab duas caps,
vuyt orellas y dotze peus.

— Una donă embrassada, colcant una bură prenyada 2.

Cf. cîmiliturile germane :

- a. Wann hat man sechs Beine, und
geht doch nur auf viere ?
— Wen man zu Pferde sitzt. 3.

- b. Zwei Köpfe, zwei Arme,
vier Augen, sechs Füße.
— Der Reiter 4.

Cf. cîm. ungurească tradusă în nemțește :
Es schreitet einher : tipp, tapp!

1. Rolland, No. 35.
2. Briz, CXXXVII.
3, 4. Rolland, p. 16.

es trägt auf dem Rücken : wipp, wapp !
ohren hat es vier, augen vier,
nägel aber zwanzig und vier.
— Das pferd mit dem reiter darauf 1.

Cf. cîmiliturile valone în trad. franceză :

- a) Six pattes, quatre yeus,
quatre oreilles et deux têtes,
ah ! Noire-Dâme, quelle drôle de bête ! 2.

- b) Devinez, devinez :
six pieds, quatre oreilles,
le derrière sur le dos.
Devinez quelle est ma merveille ? 3.

L. Calcațiile

101. Am doi cai : cînd mă duc la puț, se uită acasă ;
iar cînd mă duc acasă, se uită la puț. — Bg. 132.

LI. Căldarea

102. Hurdaz burduz
de la munte adus
sub laiță pus. — Sb. 50.

103. Punte stîmbă
vale adîncă. — Sb. 51.

LII. Căldarea și donița

104. — *Scurtă, groasă und'le duci ?
— Arsă 'n fund nu mă 'ntreba
că mă duc în treaba ta 4.

1. Eugène Mousour. Le Folklore wallon, p. 106 — Bruxelles, Charles Rozer,
editeur.
2. Alfred Harou. Folklore de Godarville, p. 120.
3. Din județul Suceava. C. pers.
4. Rolland, p. 16.

- a. — Scurto, groaso unde te duci?
— Arsă 'n fund de ce mă 'ntrebî?
Unde eû mă duc
tot îie îi aduc.—Isp. 113, Bg. 713.

- b. — Scurtă, groasă unde te duci?
— Arso 'n fund de ce mă 'ntrebî?—St. Bg. 666.

Cf. cîmîturile franceze:

- a. — Oû vas-tu bossue, bancale?
— Tois-toi, toi qui es tous les ans tondû 1.
— Dialogue du pré et de la rivière.

- b. — D'oû viens-tu, ma grande courante?
— Je viens de plus loin que toi, mon grand tondû 2.
— Dialogue du pré et de la rivière.

- c. — Oû cours-tu, chiffon sans fin?
— Que t'importe, rat tondû?
— Dialogue du pré et du ruisseau 3.

- d. — Clopin-clopant, oû vas-tu?
— Que t'importe, c. tondû? 4.
— Dialogue du ruisseau et de la prairie.

- e. — Clopin-clopant, oû vas-tu?
— Ecraser choses pour te faire à manger 5.
— Dialogue entre un laboureur et un ruisseau.

Cf. cîmîturile lituane, traduse în nemţeste:

- a. — Wohin läufst du, krummer?
— Was kümmerst dich, geschornie? 6.
— Der Flusz, die Wiese.

1. Rolland, 25.
2. Rolland, 25.
3. Melusino, 1877, col. 263 No. 73.
4. Sauve, 16.
5. Sauve, 17.
6. Schleichen, p. 109. Citat de Rolland.

- b. — Krummer, gehogener, wohin wirst du laufen?
— Geschornie, kahle, was kümmerst dich? 1.
— Das Flüschen, die Wiese.

Cf. cîmîturile germane, citate de Rolland:

- a. — Langschmal, wo wott de hen?
— Nacktgeschoren, wal leet der dran? 2.

- b. Krum-herüm, bat wostu lhr?
— Käl-geschuären, bat froagstu darnă? 3.
— Bach und gemöhle wiese.

- c. — Du (s) lange, du swange
bă büstu so lange
'rümme dan goan?
— Du schriaewe, du schroae
bat froagstu darnă? 4.
— Bach und gemähle Wiese.

- d. — Du Krumme, du Lange
wu beist heint Nocht reimgange?
— Ai, du geschoenes Schöf,
wos fregstu dernöch? 5.
— Die ausgetrelene Oder und die Wiese.

LIII. Caldarea şi securea

105. — Iú te ducî, lea, guşă lungă?
— Ci me 'ntregî, lea, fundu-apres?—II. 10.

LIV. Cărările

106. De la noi

1. Kochlecher, p. 109. Citat de Rolland.
2. Kollinger Mundart, Weimarisches Jahrbuch, 1856, p. 342.
3. Gröschel's Mark, Westo, Zeitsch. f. d. Myth. 111, 1 p. 179.
4. Idem.
5. Kochlecher, Kochler, Weimar. Jahrb. 1866, p. 342, 343.

plin la voi
tot faşi de tei. — Isp. 74, Bg. 323.

LV. Căruţa şi sania

107. Am două fele :
una așteaptă vara,
alta iarna. — Bg. 141.

LVI. Ceapa

108. Koş e, măr nu e;
pături sint, plăcintă nu-l. — Al. Bg. 655.,

a) Am un măr roş, şi măr nu e;
foi are, şi plăcintă nu e. — Bg. 112.

109. Cine-i îmbrăcată 'n şapte haine? — Sim. 128.

a) Ce stă 'n cuiă acălat
în 12 piei îmbrăcat? — Sim. 129.

110. Sus pădure,
jos prescur. — Isp. 116, Bg. 137, Bg. 461, 669.

111. Ghicel, micel : ceapa ce e ? 1.

112. 'Nă feală adunată slog,
şi eu cuşele tru loc. — Il. 13.

LVII Ceara.

113. *Am o rochiţă: o spăl în foc şi o usuc în apă ? 2.

114. M-a trimes Doamna de sus la cea de jos, să-i spăl
îia 'n apă caldă, şi s'o usuc în apă rece. Isp. 78, Bg. 584.

1. Calendar pentru basme, 1875.
2. Din judeţul Suceava, C. pers.

a) M-a trimes Doamna de jos la cea de sus să-mi spele
un zabruic în apă rece. — Rg. 310.

b) A trimes Doamna de sus la Doamna de jos să-i dea
băile spălată în apă caldă şi uscată în apă rece. Bg. 77.

LVIII. Ceasornicul

115. Gînganie fără suflare
umbă fără astîmpărare;
n'are dub mic nu vicăză,
toată lumea îndreplează. — St. Rg. 26, Bg. 390.

116. Am o pasăre duşmană
şi foarte tirană :
n'are suflet, n'are minle,
ci e, plină de cuvinte,
ce o 'ntrebi ea spune l. — Isp. 152.

a) Ce e mic şi fără minle
şi ne 'nvaţă la cuvinte? — Isp. 64, Bg. 188.

117. Am o casă mică
de tot militică,
cu pîici
cu firfici;
ziua cîntă,
noaptea cîntă,
n'are micel de cum astîmpăr. — Bg. 121.

118. Am o pară nu prea mare,
ea grăeşte, dar grai n'are.
Ce nu ştii, ea te învaţă;
de-i ghici, l-oîu da o raţă. — Sim. 51, Bg. 387.

119. Fată mare
minte n'are,
tot umblă și nu se 'nvață
de-î ghici, t-oîu da o rață.—Bg. 387.

LIX. Ceața

120. *Ce nu răsună 'n pădure? l.
a) Ce merge prin pădure și nu sună?—Rg. 297.

121. Pe o vale cotilă
vine miera 'nsovonită.—Rg. 227.

122. Mă suiă pe casă,
cheile-mi picară :
luna le văzu
și nu le luă,
soarele le văzu
și le luă.—Bg. 583.

LX. Ceaunul

123. *Hurdaz, burdaz
din Farigrad adus
sub laifă pus ?

124. *Am haită neagră,
toți munții aleargă ?

125. *Am o haită neagră
toți munții aleargă
și numai urdă fată l.

1, 2, 3, 4. Din județul Suceava.—C. pers.

126. *Am o vacă neagră
și cînd fată,
toți copii aleargă l.

- a) *Am o vacă neagră :
în toate zilele fată
și băeții stau împrejur grămadă ?

LXI. Cercelul

127. *Inclrigată, imbirigată.
în gaură băgată ?

- a) *Cirligată, birigată
în gaură de fată mare băgată l.

- b) Incirigată, invirigată,
în ureche de carne animată.—Rg. 229.

128. *Ustură și mă doare,
dacă intră, bine-mi pare ?

- a) Usturile cu durime,
cînd o pul, imi pare bine.—Isp. 132, Bg. 758.

- b) Usturile cu durime,
cîndu-l bagî, imi pare ghine.—Il. 14.

LXII. Cercul

129. *Ce-l rotund
și fără fund ? 6.

1. Din Hrepteni, Suceava.—Com. de M. Lupescu.
2. Din Porțeni, Tutova. Com. de G. Popescu.
3. Din Fiecalia, Vilcea. Com. de G. Popescu.
4. Din Iud. Suceava.—C. pers.
5. Din Fiecalia, Vilcea.—Com. de G. Popescu.
6. Din Hrepteni, Suceava.—Com. de M. Lupescu.

LXIII. Cernutul

130. În casă ninge și afară nu.—Bg. 463.

LXIV. Cercul

131. *Am un crin : la rădăcină vestei și la vîrf înflorit. 1.

a) În vîrf înflorit,
la mijloc uscat,
și la rădăcină verde.
(Cercul, aerul, pămîntul).—Rg. 133, Bg. 456

132. *Am un om mare, mare :
noaptea înfloreste
și ziua se păleşte. 2.

133. Am o suenă mirie
plină de pozderie.—Sb. 133.

134. Am un ciur de alună,
și numai două-s bune.
— Soarele și luna.—Sb. 134.

135. Ce-i mai lung de cit drumurile,
și mai lat de cit mările,
mai frumos de cit florile,
și mai urcios de cit babele,
mai drag de cit icoanele,
și mai rău de cit tunurile,
mai luminoș de cit luminările
și mai întunecos de cit pivnițele ? 3.

1. Din Ciucea, com. Broșteni, jud. Suceava. Com. de N. Vasiliu.
2. Din ju. Suceava.—C. pers.
3. Gazeta Săteanului, 1889.

ȘEZĂTOAREA

136. Nalt e tala,

groasă-i mama,
nebur e frate-meu.

— Cercul, pămîntul, vinul.—Bg. 614.

LXV. Cetina

137. *Ce-i mai mic de cit acul,
și mai înalt de cit bradul ? 1.

LXVI. Cîmpoiul

138. *Am două rațe
cudulațe,
cine-a ghici,
șapte mațe s-or zgîrci. 2.

139. Belit și mîncat
și zbiară prin sat. 3.

140. Am o gînsă șoacă boaică,
de grumaz șoiu birloiu.—Sb. 59.

141. Umflă-mi-se,
îngîmfă-mi-se,
brebeneaua dai, dai,
și n'ai ce-i face.—Bg. 764.

LXVII. Cioara și porcul

142. Tofoiū mofoiū
duce pe toața moața,
dar toața moața
nu duce pe tofoiū, mofoiū.—Isp. 72.

1. Din Farcăș, Suceava.—Com. de T. Danilescu.
2. Din Broșteni, Suceava.—Com. de M. Lupescu.
3. Lupescu, în «Revista literară», 1887.

a) Arșira pârșira

Încalică pe arșoiu pârșoiu,
dar arșoiu pârșoiu,
nu poate să încalice
pe arșira pârșira.—Bg. 155.

b) Danșă mașă

șede pe dâșoiu mâșoiu
. Bg. 372.

c) Gîrza birza

șede pe gîrșoiu birșoiu
. Bg. 393.

LXVIII. Ciobanul și oile

143. *Ciugurele mărunțele

tot pe drum înșirățele,
Ciugur mugur cel bătrîn
șede jos și bea tutun 1.

a) Ciucurele măgurele

merg pe drum înșirățele;
Ciucur măgur șede în drum,
trage din lulea la scrum.—Sb. 116.

144. *Ciugurele mugurele

merg pe drum înșirățele.
Ciugur mugur cel bătrîn
șede jos și bea tutun.
Halea palea
ține calea.
— Oile, ciobanul și cînele 2.

1. Din județul Suceava. C. pers.
2. Din Bistrița, Suceava.—Com. de M. Impescu.

a) *Ciugurele miștele

merg pe drum înșirățele;
Ciugur mugur șede 'n drum
și se uită pe 'nprejur;
Halea palea

ține calea.

— Ciobanul, oile și lupul 1.

b) Picurușul picură,

trepădușul treapădă,

Alea malea

ține calea.—Sb. 115.

c) Totul motul

șede 'n drum,

foațele, moațele

trec pe drum.—Isp. 166, Bg. 741.

LXIX. Ciocălăul

145. De asupra hârtie,

în mijloc praf,

și de desubt pîrhaiță.—Sb. 86.

LXX. Ciomagul

146. În pădure născuț,

în pădure creșuț;

acasă dacă m' aduseră,

vătaf mare mă puseră. 2.—Isp. 111.

147. Am un lucru mare în cap, subțire în trup.—Bg. 136.

1. Din Gălbănuș, Suceava.—Com. de P. Heroscu.

2. În alte variante: Acasă dacă m-a adus
vataf de curte am fost pus.—Bg. 428.

Acasă dacă m-aduse,
judecătorul satului mă puse.—Bg. 479.

148. Nu-mi e fică,
nu-mi e teamă,
că am capul ferecal
și piciorul plumbal.—Bg. 617.

LXXI. Ciorapul

149. Oala de boi, varza de oae și carnea de romin.
Isp. 16, Bg. 301, Bg. 620.

150. Cască peroasă, intra bilit-lu.—Il. 34.

Cf. cim. franceze :

- a) Poil de cà et poil de là
hausse la jambe, mets de là. 1.
— La chausse.

- b) Poil dehors, poil dedans,
lève la jambe, fourre la dedans. 2.
— Le bas de laine.

Cf. cim. bearneză :

- Peu dehore, peu dehens ;
lhebè la came, hique l'y dehens. 3.
— Lou baix.

Cf. cim. langhedociană :

- De qu'es acó ? de qu'es acó ?
Bourrut defora,
bourrut dedins,
aussa la cambe, mets la dedins. 4.
— Un debas.

Cf. cim. italiană :

- Pelosa de fora, pelosa de drento
alza la gamba e mettelea drento. 5.
— La calza di lana.

1, 2. Rolland, pp. 64, 65.
3, 4, 5. Giannandrea, p. 299.

Cf. cim. catalane :

- a) Peluda de fora,
peluda de dins,
alsa la cama y ficala dins. 1.
— La mitja de llana.

- b) Pelut defora, pelut dedins,
alsa la cama y fica la dins. 2.
— La nulja.

Cf. cim. istriiană :

- Pil de fora
e pil de drento,
alza la gamba
metela drento. 3.
— La calza di lana.

Cf. cim. ribagorzană :

- Peludo per de fora
peludo per dintro,
viene la garra
y se hi fica dentro. 4.
— Media de lana.

Cf. cim. gallega :

- Pelo por fora,
pelo por dentro,
érgom 'a perna,
méto-a n'ó medio. 5.
— O pantalon, ou a media.

1. Britz, p. 24.
2. Rolland, pag. 65.
3. A. Ivo, Canti popolari istriani, p. 298. Torino, 1877.
4. Demófilo, p. 396.
5. Idem p. 344.

LXXII. Ciorchinele de struguri

151. Am un arap laiu ca cătranea,
ma-l bagî în gură-i dulce ca miera.—Il. 3.

LXXIII. Cireşa

152. Ce este lălai iubit
şi în urmă e neprivit ?—Pan.

LXXIV. Ciuperca

153. *Mănăstire 'ntr'un picior. 1.

- a) Mănăstire 'ntr'un picior. 2.
ghici ciuperca ce e ?—GDT. 53, Bg. 572.

- b) *Curte albă 'ntr'un picior
ghici ciuperca ce-i ? 3.

- c) Ună casă prin-un picior
cu umbrela easte sor. — Il. 5.

- d) Foişor într'un picior.—Br.

Cf. cim. franceze :

- a) Qué qu'c'a qu'a en mointieu don pré
qu'eu eune pête et i chépe ?
— S'a in' obson. 4.

- b) Uno vea que n o qu'uno chombo et un chopet

1. Din judeful Suceava.—C. pers.

2. Ia «Romniul glumei» 60, este : biserică 'ntr'un picior.

3. Din judeful Suceava.—C. pers.

4. Qu'est-ce qui est au milieu du pré, qui a une patte et un chapeau ? — C'est un champignon.—Rolland, p. 47.

et se ten droit coumo un codet ?
— Un tchampognou. 1.

LXXV. Cinele

154. *Fugi în grabă pînă 'n tindă
vivura să nu te prindă. 2.

155. *Are tata o oae laie
ş'a fatat doi miei în paje ;
eu zic : birrr !
ea face : hrrr !

Eu zic : birrr ; oae la slină ;
şi ea face hap ! de mină. 3.

LXXVI. Cîntarul

156. *Tata sede 'n pod
mama l-apucă de nod. 4.

- a) Tata se sue 'n pod
şi mama l-apucă de nod.—GDT. 27.

157. *Mă duseiū pe ici, colea
după ciubuc de lulea ;
nu găsiū ciubuc de lulea ;
dar găsiū un cuib
cu două-spre-zece ouă.
Luăiū două
şi lăsaū nouă.

Helgea mă văzură,
pe fugă mă luară,

1. Une chose qui n'a qu'une jambe et un chapeau, et se tient droite comme un cadet ?—Un champignon.—Quelques devinilles du Foréz et du Velay, in Méusine, I, p. 20. Paris' 1877.

2. Din judeful Sucevei.—C. pers.

3. Din Găineşti, Suceava.—Com. de P. Herescu.

4. Din judeful Sucevei.—C. pers.

peste un corn de casă mă petrecură.

— Bună calea născălări

— Mulțămim D-tale, ciotcă, botcă. 1.

a) *Mă duseiū ici colea,

luău ciubuc de Julea;

luău nouă, lăsău două,

doară-helgea se mai ouă 2.

b) *Mă luău pe ist cornșor de casă;

intlniū patru lări călari

— Buna ziua patru lări călari.

— Mulțămim d-tale ciotcă botcă,

adevărat măciucă. 3.

158. Nici moartă, nici vie,
numai din coadă adie.—Isp. 30, Rg. 304, Bg. 611.

159. Ce e mic ca oul
și poate ca boul?—Isp. 68. Rg. 220, Bg. 245.

160. Am o găinușă gălbinușă,
cu minciuniță 'n gușă,
cu dreptatea pe spinare.—Isp. 135.

a) Am o găinușă gălbinușă,
cu minciunile 'n gușă
și cu dreptatea în spinare.—Bg. 3.

b) Am o găinușă
ține dreptatea în spinare.—Rg. 279.

c) Am o găinușă
cu dreptatea în spinărușă.—Bg. 73.

d) *Găinușă ciușă
cu minciunile 'n gușă
și cu dreptatea în spinare 4.

1. Din județul Suceava.—C. pers.
2. Din com. Broșteni, Suceava.—Com. de N. Vasiliu.
3. Din Găinești, Suceava.—Com. de P. Horescu.
4. Din Fîșcălia, Vîlcea.—Com. de G. Popescu.

161. Unghie de gae,
coadă de tigae,
creastă de ridichi.—GDT. 25, Bg. 763.

a) Lae bălae,

unghie de gae

creastă de ridichi.—Rg. 110, Bg. 651.

b) Unghie de gae,

coadă de tigae,

creastă de cocoș.—A. P.

LXXVII. Cîrîile cu care se smulg paiele

162. *Am un bou: mincă o șiră de paie și nu se satură. 1.

153. Am un bou, dar tare; iarna cu nasul în paie șade,
și de gras e ca un par, și burtă n'are nici un dram.—
Bg. 113.

a) Un bou slab am foarte, iarna tot cu nasul în paie șade,
și de gras e ca un par, și burtă n'are nici un pic.—Bg. 750.

LXXVIII. Cîrîile

164. Cinci frați un puț adară,
dă s'ajungă ș' nu pot iară.—Il. 50.

LXXIV. Cișlegile de iarnă, Postul și Paștele

165. *Am șapte răcliți descute,
șapte încute,
și o mină de bucurie;
gîciți, boeri, ce să fie 2.

1. Din Mățăreș, jud. Dolj.—Com. de M. Popescu.
2. Din com. Broșteni, Suceava.—Com. de N. Vasiliu.

LXXX. Cheia

166. Am o purcicută vjneată,
cînd o prinzi de urechi,
face fişti! în coştireacă.—Sb. 16.

LXXXI. Chiotul

167. Ce trece peste apă şi nu face valuri?

Isp. 42, Rg. 338, Bg. 223.

Cf. cîmiliturile franceze:

a) *Qu'est-ce qui passe au dessus de l'eau sans faire d'ombre?*
— *Le son de la cloche.*

b) *Qui est-ce qui passe la rivière sans faire d'ombre?*
— *Le son.*

c) *Qu'est-ce qui passe sous le soleil sans faire d'ombre?*
— *Le son de la cloche.*

d) *Qui est-ce qui passe l'eau sans se mouiller?*
— *Le son.*

e) *Dé qué passo sou lou sourél sans qué dingou ou vézio?*
— *Lou soun dé lo compono.* 1.

Cf. cîm. bretonă:

Duvun a dreux ann dour hep skent?
— *Ar zonn.* 2.

Cf. cîm. langhedociană:

Qu'es acó que passo l'aigo sans oumbro?
— *Va sabi, lon soun de la campano.* 3.

1. Bolland, No. 21.
2. Sauvé, op. cit. p. 63.
3. Bolland, p. 10.

Cf. cîm. din Forez:

Devinez qui traverse l'eau sans faire ombre?
— *Le son de la cloche.* 1.

LXXXII. Chipăruşul

168. *Cîmiliğa liga
de ți se leagă limba. 2.

LXXXIII. Chiştele

169. *Mă duseiŭ la vorboleasă
să-mi înceapă o 'ncepătură
fără leacă tivitură. 3.

LXXXIV. Clăia

170. *Intr'un deal rotat
şede moşul înflăt. 4.

LXXXV. Clopotul

171. *Şede domnul Buzdugan,
şede sus într'un divan,
şi cînd porunceşte
peste tot vesteşte. 5.

Cf. cîm. franceze:

a) *Qui est-ce qui est haut monté*
qui appelle le monde de tout côté?

b) *Qui est-ce qui est haut monté,*
court habillé,

1. Mélusine, I, p. 254.
2, 3, 4. Din Broştani, Suceava.—Com. de M. Lupescu.
5. Din judeţul Suceava.—C. piers.

qui appelle le monde de tout côté ?
—La cloche. 1.

172. Sună în friul în curle
și auzi murgul din munte.—Isp. 19, Rg. 286, Bg. 664.

Cf. cîmilitura ruscă în traducere franceză :

Un cheval hennit au loin,
son mors résonne tout près.
— Le tonnerre. 2.

173. *Cercelul cucoanei
urlă 'n fundul oalei. 3.

a) Cercelul Doamnei
în fundul oalei.—Rg. 77.

b) Cercelușul Doamnei
în jurul căldărei.—Rg. 206.

174. Intr'o movilă adîncă
umbilă Voica cîntînd.—Bg. 481.

a) Pe o vale rotundă
vine Stanca cîntînd.—Bg. 634.

175. *Pana cocsîrcului
bate fruntea țirgului. 1.

a) Pana cocsîrcului
bate 'n poarta țirgului.—Slam, Ars, Rg. 23, Bg. 644.

b) *Limba cocsîrcului
bate fruntea țirgului. 5.

1. Rolland, 274.
2. Revue des traditions populaires, tom. VII, p. 756.
3. 4. Din județul Sucevei.—C. pers.
5. Din Găinești, Suceava.—Com. de P. Horescu.

176. *În mijlocul satului
rage buhaiul imparatului 1.

a) *Rage murga în cetate,
n'au venit vacile toate
și vișei jumătate 2.

b) *Rage buha în cetate
și s'aude 'n nouă sate
și Cordanu 3) jumătate ;
n'au venit vacile toate
și vișei jumătate 4.

c) Rage buha 'ntre hotară
s-aude 'nt'r'a șeptea țară 5.

d) Rage buha 'ntre hotară
de s-aude-a noua țară.—Sh. 42.

Cf. cim. ruscă în traducere franceză:

Un poulain gris hennit dans un champ, mais
on l'entend partout 6.

177. Bate toba 'ntre hotară
și s-aude 'nt'r' altă țară.—A. P.

178. *Ce tună 'n văgăună
și ciutele s-adună ? 7.

1. Din Stînea, Iasl.—Com. de I. T. Popovici.
2. Din Broșteni, Suceava.—Com. de M. Lupescu.
3. Cordanu, adică Bucovina.
4. Din com. Broșteni, Suceava.—Com. de N. Vasiliu.
5. Calendar pentru basme.—Buc. 1887.
6. Revue des traditions populaires, tom. VII, p. 756.
7. Din județul Sucevei.—C. pers.

a) Cerbii zbiară, ciutele s-adună.
Isp. 22, Rg. 302, Bg. 222.

179. Strigă Cheșa din copaci
să s-adune boi și vaci.—Sim. 110.

180. Sus tună, jos răsună,
toți copii s-adună.—St., Bg. 668, 719.

Cf. cîmilitura franceză :

Qu'est-ce qui n'a qu'une dent
et qui appelle tous ses enfants ?
— La cloche 1.

Cf. cîm. Catalană

Qu'est-ce que cela : une vieille avec une (seule) dent
qui fait courir tout le monde ?
— La cloche 2.

LXXXVI. Clopotul și toaca

181. La noi tae lemnele,
la voi cad surcelele.—Sb. 43.

182. *Badea rage
prin pîrloage,
lelea 'ngîină
din grădina 3.

Cf. cîm. ruscă, în traducerea franceză

La jument hennit sur la montagne turque,
le poulain lui répond sur la montagne de Sion 4.

1. 2. Rolland, p. 118.

3. Din județul Sucevei.—C. pers.

4. Rev. d. trad. pop. VII, 756.

LXXXVII. Cloșca și motanul

183. Tandalica are mere,
Tandalic vine și cere;
Tandalica nu se 'ndură,
Tandalic vine și fură 1.

LXXXVIII. Coada paserei

184. *Am o lacră :
o închee vîntul,
o deschee vîntul 2.

a) Am o carte :
vîntul o încheie,
vîntul o deschide.—GDT. 66, Sim. 166.

b) *Am o ușă :
vîntul o încheie,
vîntul o deschide 3.

185. *Două gheme de mătăasă
le-am trimis la Vodulesă,
ca să-mi facă cusătură
fără leac de tivitură 4.

LXXXIX. Coasa

186. *Căpălușă șargă
tot cîmpul aleargă 5.

1. În alte variante, nu se deosebește de cît numele : la Ispirescu (86) este *Metalița*, la G. Dem. Teodorescu, Gungăluța, la Bulgărescu 607 *Măruța*.—Acestea cîmilitură se explică și prin «Cloșca și ulița» la Marian (Ornitologia) unde o închină sub două nume : *Singhlica* și *Angheleușa*.

2. Localitatea de unde o culeasă, nesigură.

3. Din Gălbenești Suceava.—Com. de P. Herescu.

4. Din Sîncea, Iași.—Com. de I. T. Popovici.

5. Din județul Sucevei.—C. pers.

- a) *Am o cătălușă albă
și tot cîmpul aleargă 1.
- b) *Am o cătălușă albă
toți munții aleargă 2.
- c) *Am o haită albă
prin iarbă aleargă 3.
- d) *Am o haită albă,
toți munții aleargă
și nu-î om s'o întreacă 4.
- e) *Am o vacă albă,
toți munții aleargă 5.
- f) *Am o haită neagră
și toți munții aleargă 6.
- g) Am o cotelcuță neagră,
tot cîmpul aleargă,
și tot urdă face.—Sb. 28.
- h) Am o țarcă bulearcă
tot cîmpul aleargă.—Bg. 90, Sim. 4.
187. Știuca din baltă s-aruncă,
dumbrava o culcă.—Sb. 29.
188. *Vi, vi prin păiuș,
țanc, țanc, prin copaci 7.

1, 2. Din județul Sucevei.—C. pers.
3. Din Găinești, Suceava.—Com. de P. Herescu.
4. Din Broșteni.—Com. de M. Iapescu.
5. Din Fărășă, Suceava.—Com. de T. Daniilescu.
6, 7. Din județul Sucevei.—C. pers.

- a) Miș, miș prin păiș,
haci, haci prin copaci.—GDT, Rg. 249.
- b) Ița, ița prin păiș,
fița, fița prin costiș 1.

189. Mă suiū în scai
să văd de cai;
și văzuū știucile
păscînd luncile 2.

XC. Cobilița

190. În pădure născuū,
în pădure crescuū;
acasă dacă m-aduse
cercei grei în puse.—Isp. 62, Bg. 480.

XCI. Cocoșul

191. *La trup pepene,
la cap peptene,
la picioare
rîșchioare,
cucoș boule
pricepe-te nătingule 3.

a) La cap peptene,
la mijloc pepene,
la coadă secere
și la picioare
rîșchioare.—Isp. 87, Bg. 559.

1. Din județul Sucevei.—C. pers.
2. S. Crainic, în *Revista Critică-literară*, An. I.—Iasi, 1893.
3. Din județul Sucevei.—C. pers.

b] La cap peptene,
la spate seceră,
la mijloc pepene.—Br., Rg. 49.

c) La cap ca peptenele,
la coadă ca secerea.—Sb. 121.

d) *La cap peptene,
la trup pepene,
la coadă secere 1.

e) *La cap ca toporul
și la coadă secere 2.

f) *La cap pajură
la spate secere,
cucoș e, nătărăule,
ai priceput, măi boule?—Rg. 61, Bg. 493.

192. *De la noi
și pîn' la voi
zede și cîmpoîu. 3.

193. *Am un om
cu cunună de aur în cap,
și scoală morții
cu glasul lui. 4.

a) Voinic sinl, haine port,
nefăcute de mini de om;
strig noaptea pe la miezul nopții
și 'nviez morții;

1. Din Găinești, Suceava.—Com. de P. Herescu.
2. Din Gîrlești, Suceava.—Com. de S. Mihăilescu.
3. Din Mădești, Suceava.—Com. de C. Pavelescu.
4. Din Găinești.—Com. de P. Herescu.

Iar la moartea mea, în singele meu mor.
GDT. 65, Bg. 769.

194. *Din piatră albă 1.
flozof s-a născut;
cînd cîntă te 'nviază,
cînd moare, se botează. 2.

a) Diur'o piatră albă
proroc se naște,
nici creștin, nici păgîn,
și la moartea lui
se botează în apă rece. 3.

b) Din lespezi piatră albă
proroc se naște;
cînd cîntă, învîiază morții,
și cînd moare, îl mîncăm.—Bg. 247.

Cf. cîm. franceză :

Il y a présentement ici un prophète vêtu d'une robe de toutes couleurs, laquelle n'a point de coutures, quoiqu'elle soit de plusieurs pièces. Elle n'est ni de fil, ni de coton, ni de soie, ni de laine et elle n'est point faite de main d'homme. Il porte une couronne sur sa tête et il n'est pas marié quoiqu'il ait plusieurs femmes. Elles vivent toutes avec lui sans jalousie; il méprise l'or et l'argent, il va toujours pieds nus, aussi bien en hiver qu'en été et il marche fort gravement; il est courageux, et fier. Ceux qui se connaissent en physionomie prétendent qu'il court risque de ne mourir point de sa mort naturelle, mais d'une mort violente.

— Le coq 4.

1. În altă variantă stă: Din munte alb.
2. Din județul Sucevei. Cules personal.
3. Ispirescu, în *Revista literară*, an. VI, 1885.
4. Rolland, 402

XCII. Cofa

195. Am o vacă și o duc de coadă la apă.—Sim. 45.

a) Am o vacă pe care o duc de coadă la apă.
Sb. 48, Bg. 85.

b) *Am o vacă albă ¹.
o duc de coadă la apă. ².

XCIII. Cofa și ceannul

196. *—Tu, scurteică, und' te duci?
—Da tu, scurta de coadă,
ce ai să mă 'ntrebî ? ³.

XCIV. Cojoțul

197. Taur bălțat
la spatele mîi învățat.—Bg. 737.

XCV. Condeul

198. *De iute ce sînt, trei nă țîn ;
din nas lîmî curge otravă ;
glas nu am, dar cînd vorbesc
s-aude la marginea lumii. ⁴.

a) De iute ce sînt, trei abea mă țîn ;
din nasul meu curge miere și venin ;
glas nu am, dară să strig cînd voi ū ū pus
mă aude răsărit și apus.

1. In alte variante eulise în județul Suceava, găsım : iapă albă, haită albă.
2. Din Găinești, Suceava.—Com. de P. Herescu.
3. Din Găinești, Suceava. Com. de S. Mihaliescu.
4. Din Farcășa, Suceava.—Com. de T. Daniliescu.

Eŭ lumea o împăciuesc și o învîrăbez,
eŭ pe toți îi bucur și îi înrîstez.—Pan.

b) Trei mă prînd, trei mă țîn,
trei mă leagă și mă desleagă,
iar eŭ vîrs din limbă foc și venin. ¹.

c) Trei mă țîn, trei mă poartă,
cînci mă duc de mă adapă ;
din nasul meu curge miere și otravă.—Sb. 128.

199. Tae-mî capul,
scoate-mî limba,
dă-mi să beŭ
și să-ți vorbesc.—GDT. 68, Bg. 726.

Cf. cîm. franceză :

L'on me tire, on me taille, on me retaille,
je fais la paix et la guerre,
toutes les plaies il me faut boire,
et je contente tous les amoureux. ².

XCVI. Corabia

200. *Pană 'mpănată.
pe apă lăsată,
cu mină de om
cu voe de domn. ³.

201. Am o gîscă pe apă
și cu fulgii în pădure.—Bg. 68.

1. Leon Wolf, în *Voinie indorrit*.
2. Mărusino, vol. I, p. 254.
3. Din județul Sucevel.—C. pers.—La Reg. 303 explicată prin «moara».

202. Am un lucru :

suflet n'are, suflet duce,
de pământ nu se atinge.—St. Rg. 24, Bg. 34.

a) Suflet n'am, suflet duc,
de pământ nu mă ating.—Bg. 707.

b) Pe cea vale nourată
vine-o fiară 'ncornorată,
de meșteri streini lucrată;
suflet n'are, suflet duce
de pământ nu se atinge.—Al., Bg. 646.

Cf. cîm. ruscă, în trad. franceză :

Au milieu des montagnes (rivage)
court un cheval noir,
couvert de tapis,
orné de clous 1.

202. Când eram în viața

umbream cu multă dulceță
pe tot omul ostent;
acum însă după moarte
de altă soartă am eu parte :

ca să țin neconținut
vii pe mine,
vii sub mine.
Să vedem: ghici-vei bine!—St. Rg. 25, Bg. 193

Cf. cîm. franceze :

a) Devine une chose morte et qui a vécu,
qui a été baptisée après sa mort pour porter les vivants.
— Un navire. 2.

1. Revue de trad. pop. VII, 756.
2. Sauvė, 93.

b) Quand j'étais vif, les vifs passaient sans prendre ni or,
ni monnaie, et étant mort, les vifs et morts je porte et
souvent fois garde la porte et les hommes m'envoient sou-
vent sur l'onde.

— C'est un chêne, car il nourrit les pourceaux de son
fruit, ei après qu'il est mort on en fait des planches
pour faire des planchers, des portes, des navires, des
bateaux pour aller sur l'eau. 1.

Cf. cîm. în limba alsaciană veche :

Was ist das: do es lebl do speysst es die lebendigen;
do es todt do beschirmt es die lebendigen ; es trug die
lebendigen und ging uff den lebendigen.

— Ein Eichbaum der gibt sein frucht den seuwen,
wan er abgehauwen und zu den heüsern gemacht wirt,
beschirmt er die menschen, oder so man schiff daraus
macht, tregt er die menschen und geet uff den fischen. 2.

Cf. cîm. lituană :

Als ich lebendig war, nährte ich lebende; als ich todt
war, trug ich lebendige. Was ist das ?
— Die Eiche. 3.

XCVII. Corlata și coșul

203. * Am patru frați :

p' o mincă de cojoc băgați,
și toți beu tutun cu lulelele. 4.

XCVIII. Cortul țigănesc

204. Ce casă e agălată pe lemne ?—Bg. 303.

1, 2, 3. Rolland, p. 44-45.
4. Din Fișcălia, Vlcea.—Com. de G. Popescu.

- a) Ce casă-i spînzurată
pe lemne agăţată ?—Sim. 151.

205. Ce casă-i, pe care
într'o clipă o făcea,
într'o clipă o strîngea,
şi pe cal o punea ?—Sim. 152.

XCIX. Cosciugul

206. Cine-l face, nu-l trebue;
cine-l cumpără, nu e pentru el;
şi cui îi trebue, nu-l ştie şi nu-l vede.
Isp. 124, Bg. 231.

- a) Il face cui nu-i trebue,
il cumpără cine nu-l doreşte,
şi trebue cui nici nu-l vede.—GDT. 77.

Cf. cim. franceze :

- a) Celui qui le fait ne s'en sert pas,
celui qui s'en sert ne le voit pas.
— Un cercueil. 1.

- b) Celui qui la fait n'en a besoin ; celui qui la fait
faire ne la veut pour soy et celui pour qui est faite ne
s'en soucie.

— Une bière pour un trépassé. 2.

- c) Adevinez que c'est : celui qui le vent en est joyeux ;
et celui qui l'achate en est courrouchiez, et celui qui en
besoigne le met n'en scet riens.

— C'est un luyse. 3.

1. Méusine, I, 257.
2, 3. Roland, p. 118-120.

- d) Celui qui le fait, c'est pour le vendre ; celui qui l'a-
chète ne s'en sert pas ; celui qui s'en sert ne le voit pas.
— Un cercueil. 1.

Cf. cim. catalană :

Qui la fa, no la vol ;
qui la veu, no la desita,
y qui la fa servir ni la veu ni la compra.
— La caixa de mort. 2.

Cf. cim. italiene :

- a) Chi la fa, la fa per vende',
qui la compra, non l'adopra,
qui l'adopra, non la vede'.
— La cassa da morto. 3.

- b) Chi la fa, no l'adopra
e qui l'adopra no la vede.
— La cassa da morto. 4.

- c) Qua'l è quella cosa, che colui, che la fa non hà biso-
gno alcun, e colui che la fa fare manco la vuol per lui, e
colui par chi e fatta non ne ha bisogno ?

— La cassa de i morti. 5.

Cf. cim. castelană :

- a) El que lo hace lo hace cantando,
el que lo compra lo compra llorando,
el que lo utiliza no lo ha de ver.
Decidme ¿ qué puede ser ?
— La caja de muerto. 6.

2. Briz, p. 56.
1. Roland, p. 120.
3. Giannandrea, p. 301.

4. Roland p. 120.
5. Roland p. 161.
6. Demófilo, p. 62.

- b) El que la hace, la hace cantando,
el que la busca, la busca llorando,
el que la disfruta no la ve.

¿Qué es?

— La caja de muerto. 1.

Cf. cim. istriană :

Chi la fa, la fa per vendi;
qui la compra, nu l'aduopra;
qui l'aduopra nu' la vido. 2.

Cf. cim. alsaciene :

- a) Der est macht der darfs nit, der es kauft der wils
nit, der es brücht der weiss nit.
— Ein dotten lad.

- b) Wer 's macht brücht 's nit,
wer 's kauft b'halt 's nit,
wer 's brücht weisz 's nit. 3.

C. Coşul

207. *Am un sac cu mac
la amindouă capetele deslegat. 4.

- a) Am un sac cu mac,
şi şede cu gura 'n jos
şi nu se varsă. 5.—St., Rg. 37, Sb. 6.

- b) Am un sac plin cu mac :
gura 'n jos e pusă
şi de loc nu se varsă.—Rg. 40.

1. Demărio, p. 63.
2. I've, p. 297.
3. Rolland, p. 120.
4. Din Mădeia, Suceava.—Com. de C. Pavlescu.
5. La Bibicescu [XX] explicat prin «funinginea».

208. Ghici ghicitoarea mea :
moş Drăgan cu un dintel.—GDT. 78, Bg. 411.

209. Mama lata,
tata grosul,
nenea lungul.
—Vatra, coşul, funul.—Isp. 130.

- a) Tata lungul,
mama lata,
nenea fluertorul.—GDT. 80, Bg. 739.

- b) Tata lungul
şi nenea fluertură.—Rg. 356.

- c) Sora mea înflăcărată,
mama groasă, tata lung,
şi nenea fluertor.—Ars.

- d) Mama lata,
tata grosul,
frate-meu fluertor.—Rg.

210. Am o vacă mare
cu ţiţa 'n spinare.—A. P.

211. Tata înalt,
ginerete turbat,
maica milostivă,
surioara albă.

—Coşul, focul, pinea, cuptorul.—Bg. 735.

212. *Am un sas
cu sacu 'n nas.

—Coşul cu astupătoarea. 1.

1. Din Broştani, Suceava.—Com. pe M. Lupescu.

CI. Coţofana (ţarca)

213. *Ce e lungă
cit o drugă,
şi de groasă
cit o ceapă,
şi nechează
ca o eapă. 1.

214. Unde-i alb, nu-l omăt;
unde-i negru, nu-l pământ. — Sb. 105.

215. Să fiu albă — nu-s cucoană;
să fiu neagră — nu-s ȱigancă,
să fiu verde — nu-s mălasă. — Isp.

a) E albă—da nu-l jupineasă;
e neagră—şi nu-i ȱigancă. — Bg. 380.

216. Fata de pandur
cu virghia în spate. — Rg. 231.

217. Ce merge pe drum
cu ȱandura 'n fund? — Rg. 195.

218. Ce-i la cap ca o doamnă
iar la coadă ca o daltă? — Sb. 106.

219. Ce-i frumoasă ca fetele
şi nechează ca epele? — Sb. 107.

220. *Titirîşca-frîşca
sare pe ȱinţoiŭ-binţoiŭ,
dar ȱinţoiŭ-binţoiŭ

1. Din Găineşti, Suceava.—Com. de P. Herescu.
2. La Bg. 385, e «virghia».

nu poate sări pe titirîşca frîşca ¹
— Coţofana pe porc.

a) Titirîşcă-frîşcă
se pune pe titirîşcă-frîşcă

Bg. 233

b) Angheluşca-mengheluşca
şede călare pe angheloi mengheloiŭ
Rg. 123

c) Mic-pestrić
se sue pe moc-mondoc
Rg. 195

CII. Crăpătura.

221. Ce nu e făcut de om? — Isp. 92; Rg. 312.

a) Ce e în casă nefăcut de mînă de om? Sim. 159

CIII. Crîngul.

222. Se vaită ciocoiiŭ Radu
că i-a fugit satu — Rg. 209

CIV. Crişma.

223. Aşchia bradului ²
ȱititoarea satului.

CV. Crucea bisericeii.

224. Pana cociostîrcului
bate faţa tîrgului ³

CVI. Cugetarea.

225. Ager sprinten şi uşor,
fără aripi pot să zbor
printre ploae printre nor. — Br.; Rg. 332.

1) Din judeţul Sucevei. — Out. pers.
2) Din Criţcea, com. Broştenei juđ. Suceava.—Com. de N. Vasiliu.
3) Din judeţul Sucevei. — C. pers.

- a) Trup-lu 'mī l-am multu lişor,
şi fără de-arpete'mī asbor,
nu escu nici neor.—Il. 35.

CVII. Cuiul.

226. Hoţul întră'n casă
şi capul afară-şi lasă.—Isp. 115, Bg. 416.

- a) Trupul imī bagă 'n casă
şi capul afară-mī lasă.

—Pan., Rg. 94, Bg. 728.

- b) Trup-lu imī se bagă 'n casă,
şi cap-lu 'n afară-mī s'lasă.—Il. 24.

227. In cap mă bate,
în zid am lătrat,
şi toate lucrurile
de mine le-a agăţat.—Bg. 474.

228. Ce se propteşte în cap
ce să-ţi între în tălpi?—Bg. 259.

229. Am un moş într'un picior:
ghici ce e?—Ars.

CVIII. Culbecul melcul

230. *Răzbuc pe carare
cu doba'n spinare. 1)

231. Cu coarne ca bou,
cu şea ca un cal,

1). Din judeţul Sucevei. — Culus pers.

se urcă pe copaci ca un şearpe.
Isp. 13, Rg. 278, Bg. 181, 221.

- a) Mă 'ntîlni cu'n dobitoc,
dobitoc nu era,
coarne avea, bou nu era;
samar avea, magar nu era;
picioare n'avea.
dar în copaci mi se suia.

Isp. 122, Bg. 576.

232. Am un bou, cu trupul în grajd,
cu coarnele atară? — Sim. 9.

- b) Coarne are, şi bou nu e.—Rg. 91, Bg. 220

233. *Am un ou, şi nu-î ou,
şi cu coarne, şi nu-î bou. 3)

234. In căsuţa pestriţată
şede-o vită 'ncornorată
ce căsuţa 'n spate poartă.
D'atingi vita la corniţă
trage capul în căsuţă.
Spune-mi, copii, îndată
ce e casa pestriţată,
ce e vita 'ncornorată.—A. P.

- a) Ghici ghicitoarea mea:
ce umblă cu casa 'n spinare?

GDT. 188, Bg. 407.

- b) Imi port casa în spinare
şi din gură-mi pică bale.—A. P.

2) Această cîmilitură are la Sima şi deslegarea prin «sfrodol».

3) Din Crucea, Suceava. — Com. de N. Vasilă.

Cf. cim. franceze :

- a | Qui est-ce qui peut se promener sans quitter sa maison ? — L'escargot.

- b | U houniot
qui s'emporte sa mayson darrè deu cot ?
— Lou carcolh. ¹

Cf. cim. catalană :

- Puja paret amunt
ab la caldereta a'l cul.
— Lo caragol. ²

Cf. cim. castelană :

- ¿ Qué es. qué es
del tamano de una nuez,
sube la cuesta
y no tiene piés ?
— Carcol. ³

CIX. Culmea (cu velință)

235. In pădure născuî,
în pădure creşcuî;
acasă dacă m-aduse
cretinjă vărgată îmi puse — Rg. 482.

CX. Culmea, uşa, terastra

- 236 Am trei fete într'o casă;
una zice că de ar veni duminica

¹) Roland, 76.
²) Briz, p. 51.
³) Demoflo, p. 73.

- să se gătească ;
alta zice că de ar veni noaptea
să se odihnească;
şi alta zice : orî vie, orî nu vie
că mie tot una-mî face. — Rg.

CXI. Cumpăna fîntinei

237. *Tata se sue 'n pod
şi mama l-apucă de nod. ¹)

238. Când e ziuă, hoha 'n sus şi hoha 'n jos,
cînd e seară, hohostire hoha. — Sim. 18.

CXII. Cununia

239. Ce nod cu gura se innoadă
şi cu minî nu se desnoadă ?
— Pan., Rg. 65, Bg. 201.

- a | Nod-lu cu gura ci s'noadă
cu mina nu se disnoadă. — Il. 29.

CXIII. Cuptorul

240. Veni tîlîrigile,
luă pipirigile,
rămase doilorul gol ²) — Isp. 79, Bg. 767.

- a | Veni pipirigul,
luă tîlîrigul,
rămase gol cucurigul. — GDT. 69, Bg. 770

241. Am un moş bătim, tot minîncă

¹) Din judeţul Sucevei. — O. pots.
²) La Bulgărescu, [689] : «şi rămase burtoşul gol.»

şi nu se satură. — Sim. 36, Bg. 87.

242. Am o vacă : cînd se balegă, tofî aleargă.
Bg. 129.

243. Din afară înlunec, din lăuntru luminos.
Sim. 38, Bg. 352.

244. Tată nalt
ginere turbat,
maică milosivă,
surioară oarbă.
— Cuptor cu pine. — Ars.

245. Am o cămaşă numai din petece făcută,
şi nu-i împunsă nici odată cu acul—Sim. 37.

246. Sărîntocul îmbrăcat
în cojoc de brad,
stă în mijloc de sat
şi cîinii nu-l bat. — Sim. 39.

CXIV. Curcubeu

247. *Bolbuc în genune
trosc peste pădure. 1

248. *Naframă vargată
peste mare aruncată. 2

a| Servefel vârgat
peste mare aruncat.
GDT. 89, Rg. 47, Bg. 675.

1, 2| Din judeţul Sucevei. — C. pers.

b| Un peşchir învârgat
peste mare aruncat. — Rg. 266.

c| Am un ştergar vârgat
peste mare aruncat. — Bg. 2, 671.

d| Ştergărel vârgat
pe culme aruncat.
Isp. 53, Rg. 340, Bg. 673.

e| Ştergar vârgat
pe Dunăre aruncat. — Bg. 676.

f| Panglicuţă învârgată
peste mare aruncată. — Rg. 324

g| Distimele chindisită
stri neori arucuită. — Il. 22.

CXV. Cureauna

249. Noptea şopirlă şi ziua cerc. 1

CXVI. Curechiul | varza

250. Trupul, capul mi-î tot una,
pe-un picior stau totdeauna,
am cămăşi nenumărate
şi le port toate 'mbrăcate. — Pan. Rg. 86, Bg. 21.

a| Capul, trupul mi-s tot una,
pe-un picior stau totdeauna
şi cămeşi nenumărate. 2

1, 2| S. Orainic, în Revista Critică—literară, IV, p. 156.

b) *Zece cămeşi, pe toate le'mbrac. 1

251. *Am o babă fărălogoasă
şede cu boerii la masă. 2

a) *Am o gîscă flenduroasă
şede cu Domnul la masă. 3

b) *Şede la masă
o babă flenduroasă. 4

c) Am o fată trenjăroasă
şede cu Vodă la masă.—St., Isp. 18, Bg. 18.

d) Am o babă rufoasă
şede cu Vodă la masă.—Kg. 14, Bg. 28

252 *Ulcioruş, bulcioruş
şede într'un virf de picioruş. 5

a) Am un tuşurus
pe un picioruş.—Sb. 94

b) Todoruţ în picioruţ. — Sim. 23.

c) Am un moş într'un picior. — Bg. 6.

d) Căldărută, burducuţă,
şede'n sus în picioruţă. — Sb. 95.

e) Angheluş cu'n picioruş,
haine verzi pînă'n pămînt. — Pan.

1, 2, 3, 4, 5. Din Gîrleşti. Suceava.—Com. de S. Mihailescu.

f) Henghereasă într'un picior
cu haine verzi pînă'n pămînt. — Bg. 415.

253. *Şede afară un timp de vreme, şi după ce
o vîră în casă, afară nu mai iese. 1).

CXVII. Curechiul, omul şi capra

254. Strigă cel c'un picior pe cel cu două,
să vină că-l minîcă cel cu patru.—Sim. 24.

CXVIII. Degetul (cu inel)

255. Am o frigare de os şi carnea de fier.—Ips. 118.

a) Frigarea de carne şi carnea de fier.—GDT. 91.

b) Am o frigare de carne şi bucăţele de fier
Rg. 190.

256. Tsintsi nveste ku tasurile n kap. 2)

a) yingits frats ku plostle n kap. 3)

CXIX. Desagiî.

257. Pe drumul lui Turlurus
un curcan cu două guşi. 4)

a) *Pe valea lui Ivănuş
o curcă cu două guşi. 5)

1) Din Gîrleşti, Suceava. — Com. de S. Mihailescu.

2) Weigand, 25.

3) Weid, 30, gran

4) S. Crainic, în *Revista Critică—Literară*, An. II.

5) Din Motăiaş, Dolj.—Com. de M. Popescu.

CXX. *Dimerlia*.

258. * *Aşchia* bradului,
curva satului ¹⁾

CXXI. *Dinții (și gura)*

259. *Sus masă, jos masă,*
la mijloc fasole aleasă.—Bg. 712.

260. *Am o căsuță*
plină cu osuță.—Sim. 149, Bg. 92.

261. * *Am un ocolas* plin de miei albi ²⁾

a) *Am un grajd cu miei albi.* — Bg. 201.

b) *Am un grajd roșu și cai albi.* — Rg. 316

c) * *Am un coșaras* plin cu mieluți albi. ³⁾

d) * *Am un lăreșor* plin de mielușori. ⁴⁾

e) *Am o poezică, plină de miei albi.*—Sb. 69.

f) *Am o poiată plină cu vaci albe.* — Sim. 148.

g) *Săcșori albi sub ștreasă* roșie.—Sb. 68.

h) * *Am un cuplioraș*
plin cu epurași. ⁵⁾

1. Din județul Sucevei. — C. pers.
2. Din județul Sucevei. — C. pers.
3. Din Broșteni, Suceava. — Com. de M. Lupescu.
4, 5. Din Găinești, Suceava. — Com. de P. Hărăscu.

Cp. cîm. franceză :

Deux rangées de petites juments blanches,
il y en a une rouge qui les bat toutes.
— *Les dents et la langue.* ⁶⁾

Cp. cîm. venețiană :

Mi gó un convento
pien de frati drento,
tuti vestii d'un color,
eto del padre prior.
— *Boca, denti e lengua* ⁶⁾.

Cp. cîm. istriană :

Mi gó un prà de carigheini
douti bianchi et douti feni;
douti douti d'un culur,
fora ch'el padre magiur.
— *La boca, i denti, la lingua* ⁷⁾.

Cp. cîm. castelănă :

Al revolver una esquina
me encontré con un convento
las mujas vestidas de blanco
y el sacristan en el medio.
— *Boca.* ⁸⁾

5. Kolland, p. 60.
6. Kolland, p. 61.
7. I've, op. cit., p. 208.
8. Demófilo, p. 51.

Cp. cim. catalane :

- a) Un convent de monjas blancas
y la mare abadesa al mig.
— Boca, dents y llengua.¹⁾

- b) Un convent de monjas blancas,
dintre hi ha un frare vermell
que'ls hi repica los ancas.
— La boca.²⁾

Cp. cim. alsaciană :

Es isch e ställele
mit wisse wellele ;
es räjît mit drin,
un schneit nit drin
un isch doch allewil nass.
— 'S mül mit de zähne.³⁾

Cp. cim. argoviană :

I weisz chlifes ställeli
mit viele wisse welleli,
es schneit nit drî, es isch keis fass
und doch isch 's alle wile nass.
— Mund.⁴⁾

Cp. cim. germană :

Es ist ein schöner Garten
mit weissen Palissaden,

1. Briz, p. 138.
2. Briz, p. 26.
3, 4. Rolland, p. 61.

es regnet und scheint nicht hinein
und ist doch immer feucht.
— Der Mund.⁵⁾

Cp. cim. lituane :

- a) Ein kleines Speichergen, voll von wasch-
bläuelchen. Was ist das ?
— Der Mund mit den Zähnen.

- b) Ein Stänglein vol weisser Hähnchen. Was
ist das ?
— Die Zähne im Munde.⁶⁾

Cp. cim. buriatilor din Siberia, tradusă în nemţeşte:
Hinter dem Berge steht ein rothes Pferd im Dressur⁷⁾

262. Albişorii trieră,
socolaiul mătură.
— Dinţi şi limba.—Bg. 127.

CXXII. Drumul.

263. Intr'o vale adincă
se vaită un popă de brîncă.—Bg. 478.

CXXIII. Drumul.

264. Nenea Stan girbovul !—Bg. 118, Bg. 615.
265. Ce n'are căpătăiu ?—Bg. 302.
266. Ce nu poţi lega de gard ?—Bg. 305.

5, 6. Rolland p. 62.
7. Gombojew, loc. cit.

267. *Am un ciung
cît a fi lumea de lung¹.

a) *Ștefan lungul
cît pămîntul;
Ștefăneasă
pe la casă.²

CXXXIV. Dumnezeu.

268. Este o finlă ce nu poate suferi pe alta a-
semenea ei.—Isp. 45, Bg. 304.

a) Cine nu s'a născut și încă n'a murit?
Bg. 108.

CXXXV. Dumnezeu, pămîntul și vîntul

269. Naltu-i tala. groasă-i mama, nebun îi fra-
te-meu.—Rg. 42.

CXXXVI. Fasola.

270. *Umlă-mi-se,
gîmfă-mi-se,
gîmbieta scoală-mi-se³.

271. Chirchirița mirchirița, cîrcei toborița.
Ips 127, Bg. 230.

a) Endeliță mendeliță, de cîrcei tăvăliță.
Rg. 228, Bg. 378

1. Din județul Sucevei.—C. pers.
2. Din Gălbenești, Suceava.—Com. de P. Horeșcu.
3. Din județul Suceava.—C. pers.

b) Tendeliță mendeliță, pe cîrcea toboriță.¹

272. Albă păsărică,
pe arac se urcă,
n'are aripioare,
n'are nici picioare.—GDT. 99, Bg. 230.

a) Păsărică nu e, pe araci se sue;
albă e, picioare n'are.—Ips. 96, Bg. 627.

273. *Lelea Palaghia dacă ar avea scări, s'ar sui
la ceriū.² —Ips. 40, Bg. 100.

a) Sasca Parasca, s'ar sui în ceriū dar n'a-
re picioare³. —Bg. 698.

b) Rascări crascări să albă scară s'ar sui
la ceriū.—Bg. 652.

274. Pînă să se coacă miezul, de ce-i minlucî
coaia? —Rg. 270.

275. În buzunarul Stoichei.
slău cercei Voichei.—AP.

CXXXVII. Fața casei (cu vatra, focul, pirosteile,
ceanul, apa din el, mlaiaul și făcălețul).

276. Lată peste lată; peste lată—îmbujorată; pe-
ste îmbujorată—crăcănă; peste crăcănă
—măciulie; peste măciulie—limpezeală; pe-
ste limpezeală—gălbeneală; peste gălbeneală
—huduleț. —Isp. 171, Bg. 562.

1. S. Orăniș, în *Revista Critică-literară*, an. II.
2. Din Broșteni, Suceava.—Com. de M. Lupescu.
3. La Sim. 7, e: „s'ar sui în ceriū și n'are scară”.

CXXVIII. Fedeleșul.

277. Urduc burduc, de barbă-l duc
de barbă-l aduc.—Ips. 85, Rg. 105, Bg. 752.

a. Ciutuc butuc, de barbă-l apuc,
de barbă-l duc, de barbă-l aduc.—Sim. 115.

b. Hiltic biltic, de barbă-l duc.—AP.

c. Am un moș bătrîn, bătrîn; de barbă-l duc
de barbă-l aduc. — Ars.; Bg. 9.

278. În pădure născuî,
în pădure creșcuî,
acasă de m-a adus,
plin cu apă m-a pus. — Bg. 468.

CXXIX. Femeea

279. Am o floare frumoasă, bărbai o miroasă,
numai lor li-i drăgostoasă.—Pan., Ips. 173

a. Ce floare e mai frumoasă
din cîte flori miroase,
bărbai o iubesc,
femeile o urăsc? — Br., Rg. 334.

CXXX. Femeea măritată.

280. Cînd n'aveam, îi dădeam; acum am și nu-ți
da. — Ips. 158, Bg. 236.

Meșteșugul și măiestriile de prins pește în
județul Suceava.

1) *Volocul*, meșerie de prins pește, se face în două feluri: *tă-sut* și *implecit* în ochiuri. — Pentru *tă-sut*, urzala-1 de lator și bă-tatura de cilii; rîndurile se lasă răruțe, ca să se poată strecura a-pe, da nu și peștiișorii cei mici, — afară de *chisoagă* (cei de tot mîci).

(Cel în ochiuri se face din apă răsucită (impletită în două) de lator (firele lungi, rămase în urma răgelatului și a pericului, cu care scot cilii și din ei la pieptanat scot buci).

Ochiurile se împletesc cu o suveicuță de lemn, scobită de amîndouă capetele, de-a-lungul căreia și printre scobituri stau depa-mite mai multe rînduri de apă. Cîu suveicuța tot înoadă apa pe un bal rotund, după grosimea căruiă iese lărgimea ochilor, cari-s în par-tea cornuri. Mai multe sute de rînduri de acești ochi înodați unul de altul, fac o pinză mare, mai mult lungă de cît lată. Amîndouă capetele stau întinse pe cîte un băl gros numit *hădărag* legate cu o șpară, învălătuică pe lingă hadarag și prinire ochiurile de pe mar-ginea capătului.

De hadarag se trage volocul prin apă, întins de cel puțin doi oameni.

Prin ochii de pe amîndouă laturile se îngădește cîte o șpară *grosă*, cu capetele legate de hadarag, cari șteri au numele de *coarță de sus* și *coarță de jos*.

Unul poartă în mînă un *șfolyluc* (ghioacă), cu care bulnește

în apa de sub mator și lufe, pe unde n'ar putea trece volocul. Cînd au să scoată, se apropie de mal. Corzile țin marginile *ingurzile* (încreștele) așa că mijlocul se lasă ca un sin. Volocul slujește prin apele mari, nu și prin părășe.

2) **Crîsnicul**, o pinză în patru colțuri (pătrată), lucrată ca și pentru voloc; orî țesută, orî în ochiuri. Marginea-s îngurzile de cîte o șfart, așa cînd îi rădical în sus, mijlocul se culundă în jos formînd un sin, din care cît sare peștele, da tot nu poate să iasă.

Două nutele groase, îndoită ca un cerc și puse cruciș una peste alta, capetele lor sînt legate de cîte un colț al pinzel. De bețele crucișele se leagă un țăpoi lung, de care poartă crîsnicul și cu ajutorul cărui prinde peștele fără ca pascarul să se ude. Pascarul stă pe mal și număbind crîsnicul pe deasupra, de-l așază în mijlocul apei.

În mijlocul pinzel este o ață, pe lingă care stă învîlăciută o bucată de mămăligă. La rădicalul crîsnicului, trebuie să tragă lin de țăpoi, să nu smuciască, doar au s'or spăria oaspeții mesenî din prejurul mămăligel așternută pe fundul crîsnicului.

Cu crîsnicul fără lepot îmblă băteii și femeile, pe la apă mică pe sub mator și răchii, unde-l așază și bate cu ștologiu orî cîiorva de tras cenusa din cuptor. Cu crîsnicul se mai pescuiește și cu ajutorul *tălichigului*, care-l făcut din o scindurică de lemn boarî la capete, în care stau înpănute capetele unui băi arcuit, de care poartă *tălichigul*.

Adesea-orî se văd pe rîul Moldova cîte o oaste de țenai înșirate una lingă alta, pe lățimea apei, din deal în vale tot arîncea crîsnicile înainte, pe cari le țin cu cîte-o mină, iar cu alta și cu'n picior țirre țalchigu care stînește *chicicî* (peștisorî) ascunși printre prundiș; — îndată rădică crîsnicul din care cuteg vinatul și țoarnă în ulicua legată de brîu.

3) **Mreja**, se face din două pinzi împletite în ochiuri ca și crîsnicul. Pinza care merge înainte prin apă, are ochii mai mari de cît a rîndului ce vine în urmă. Ochii rîndului de dinainte sînt legați de a pinzei de dinapoi prin înodăturile unei alte ață.

Cînd merge mreja, peștele vrea să treacă rîndul întâi prin o-

altu numîi *rari*, bagă capu și dă înainte; cînd colo se incurcă de a doua pinză mai deasă; atunci smuncește înapoi dar se neurcă și mai eia, căci aripiele întinse pentru înolat n'îl mai lasă să se traga înapoi.

Dol din pescari ținînd cîte un capăt a mrejei în *cîobacă* (nume mrea), de o parte și de altă a apei, împing din cînd în cînd cu un *badrag* lung ca să meargă mai tute de cît mreja din urmă; de altfel n'au așa muncă, căci scoboară la vale tot pe cursul apei.

Cînd scot, tot deapnă mreja în cîobacă, pe urmă aleg vîntul de prin încurcăturile ațelor și'l pun în traistele pentru pește; după aia își dau drumu iar pe apă.

4) **Cu vergile**, doi trag cu cîte o mină de voloc, iar în cetă-lungă poartă cîte o mină lungă, numită *vergă*, cu care mătură fundul apei de pe lingă mator, mîbind peștele în valea volocului. Cînd au să scoată, trag volocul asupra malului.

5) **Vișea** îi împletită din *măgă* (mieleuși) în formă de sticlă (garcă) lungăreală cu fundu îndoit, înăuntru, care fund la vișă vine desfundat (spar) asemănîndu-se cu o leică, și mai poartă numele de *grilectă*.

Partea ascuțită a vișei are nutelele desgrădite, dar legate strîns cu o ață, de unde se desleagă și dă drumu peștelui intrat în grilectă. — În vișă se pune *madă* (mîncare), o bucată de mămăligă.

6) **Coșul**, tot ca vișea se îngreădește din măgă, dar în forma unui ulcor scurt și larg. — Ca să prindă pește cu *vișea* și *coșul*, le acordonă în bații, cu grilectă după apă, așîndu-le și cîte o pătră cu să le fie la fund. Ca să nu le ice apa, le prăponește orî cu un prăpăcel scurțisor, să nu se vadă de sub apă, orî cu un *gîy* lung, cu a'o poată și la adine, iar capătul gîyului se leagă de o rădăcină rot de un prăpon bătut în malul de sub apă, ca așa lănuite să stă pe cît timp nu-l mine să păziască.

7) **Etera** îi ca volocul, dar cu două spărturi la mijloc. De gura acestor spărturi, sînt lipite cîte un cerc de nută, de care-l prins fundul cîte unei viși împletite din ață în ochiuri. Gura grilectului prinsă pe un cercușor de lemn. Pentru apele murgătoare, vișile ceteret is așezate cu gura numai într-o parte, pe cînd cele din apă stă-

tailoare se așin una cu gura într-o parte și cea-laltă cu gura în altă parte.

Elera întinsă în apă, stă mai multă vreme într'un loc și mai tirziu vine de o scoale.

8) **Cirigile** is făcute de fier, altele de oțel și se găsesce de vindut la țig. La ascușitul arcuit au cile-o limbă înturnată înapoi de la virf și care implintă în gura peștelui, nu se dă ieșită pînă nu rupe carnea din drumul ei. Omul ca să amăgiască pe pește s'o inhape în gură, anină în virf mincare; carne, pește și *cirilia*.

Virilia este un vierne alb, care stă îngropat în malurile de sub apă, de unde-l scociorăsc oamenii scofină *lostopane* (bucăți late) de pămînt.

Acest vierne de la un timp făcîndu-și aripi, se prefăce în *gliză* (muscă, insectă) și prin luna lui innu ese de zboară de pe a supra apei, la vreme de cătră sară; după vetrilă sare pește în sus, ca s'o prindă.

Cirigile sint legate de o' șiară lungă, întinsă pe sub apă, iar capetele legate de un prîpon (feruș) bătut în apă.

9) **Undița** e ca și cirigul, dar mai mică. Se face undiță și din un ac arcuit la virf. Fie mare sau mică, se leagă de o ață lungă, de culoare albă, animată de capătul unei nutele. La depărtare de o șchioapă de undiță, stă legată o plută, care ține să nu se cufunde greutatea fierului și a naiei pusă în ea. Nada nu-l numai de un fel; pentru unii pești numai mănăligă, pentru alții rîne și alte soțuri de viermisor.

Omul ține de nua și cînd se cufundă plută, rădică în sus.

10) **Prodururile**. Se face un produs îngust de-a curmezisul apei (se lăse ghiața) și se include cu voloce sau cu mrejă. Nu de parte de închisoare se fac ici, cole, cite un produs cit începe un crîsnic. Hăt de departe încep a bate cu nuchile mai multor topoare în ghiață, tot vîind cu bataia în spre produsuri; cei cu crîsnicele cum s'așin, tot scot pe figurii ce ospătează mănăligă din crîsnicul lor.

11) **Cotețele**. is din un gard făcut de stuf legat unul de altul cu lei și include o bucată de apă. Capetele gîrdușului vin în-

virile împrejur, așa că pește înfundat pe după invînteușurile gîrdușului, cu greș nînteușe să iasă înapoi.

12) **Ostia și fachia**. Ostia-i o țepuș de fier, la virf cu cirig întors, înapoia virului ascuțit, pus în capătul unui băi lung.

Fachia îi din mai multe așuin de lemn sau vergele la un loc și unse cu cite ceva, bună-oară: gaz, păcură, sîn, ca să poată arde cu flacări. O apinde la un capăt și ca să nu treacă focul de-o-daltă peste tot, se împrejură cu o bucățică de tînche sub capătul aprins și după trebuință se tot scoboară mai în jos.

Cu fachia în sînga și cu ostia în dreapta, pescarii potopesc pește în timpul nopții, cînd el hodiește pe fundul apei.

13) **Țigile** pentru prins raci, is niște bețe despicate la un capăt; în despîcitură se pune carne friptă, mai cu samă vrăbii întregi.

Țigilele se pun în apă lungă mal, cu friptura în jos. Pescarul ține în mîna dreaptă o sită legată de capătul unui băi. Cînd se elatină o țigă, în o rădică și cu cea altă mîna s'așine de desubt cu sita. Racii cum se vîd afară din cetatea lor, își desleasă fartecele din friptură; locnaî cînd să facă țuși în apă, se trezește în sită. N'a poată a se grațina peste sită, cînd omul și loarnă *gabya* pe el și-l dă drumul în traistă.

14) **Leasa** îl îngrădiță din mrejă, la un capăt covățită și prinsă, ce-l face gurguî ca la opincă

Ca să pîie leasa, trebuie închisă apa cu gîrduș făcut cu țepuși și nutele, sau din bolohani grămădiți unul peste altul, numai în mijloc se lasă o porțiță pe unde să treacă apa. De pragul porțiței pîinde leasa cu capătul cel drept, îndreptînd gurguîl după apă, în care mai loarnă și cite un bolohan, doi, ca să-l ție mai jos de cel capătul de pe prag.

Cu leasa pîind pește prin pîraie din munte și apa Moldovei, mai rar pe Siret, căci numai o apă mică se poate include.

15) **Pătulele**, sint niște paturi făcute pe parî în mijlocul apei, lungă cite o porțiță lăsată printre un gîrduș de nutele, ce include apa de-a-curmezisul. Noaptea stau pe pătule pescarii și pîind peș-

tele cu crîmîcu. — Acest meşteruş l-am văzut mai mult pe Sirel şi Somuzul-Mare.

16) **Ciaunul pentru făcut mămăligă.** În satul *Brăneşti* mi s'a părut cădat lucru, cînd am văzut că şi cu ciaunul se poate prinde peşte. Asta au iscodit-o de nevoie ca să nu-i pricăpă administraţia Domeniului (Coroanei), că-i opreşte de la pescuit. Ciaunului îi n'ai trebuie o leacă de meşteruş; îl unge pe din năuntru cu mămăligă peşte tot, îi toarnă în fund mai mulţi bolohanţi, să alină unde să ascunde la nevoie peştii ce or pofti la ospăt. De toartă-l legată o funie, de capătul căreia ţine pescarul. Pe sub măturile *Sahîn* cum şi a altor ape, se văd bulboane adînci, în cari foloseşte peştisorii şi locmat acolo şireţii aruncă ciaunul. Cum îi apa limpede, se vede tot ce se petrece în apă, şi locmat cînd oaspeţii din ciaun is în totul mesei, pescarul rădică de funie. Ciaunul fuge afară, peştii fug sub bolohanii din fund; vorba romînului «nădejdea pe fugă, celaten în tuşa». — Cînd fugarii se cred mai îndosiţi, se trezesc vîrşalii pe mal.

18) Peştii şi racii se mai prind şi cu minile pe sub rădăcinii butucii şi pietrele din apă.

Prin mături în apă sînt coltoane adînci, în cari stau peştii şi racii. Sînt unii oameni cari nu-s fricoşi, clîpuc cu minile, şi unde dă de colton, bagă mîna în el, une-ori pînă în cot, altă dată pînă în umăr.

Se 'ntimplă cîte odată de dau de dracu; aşa că n'loc de peşte, scot cîte-un harapnic! (*gerac*)

Pentru prins scoicile, la apă mică bălbie cu minele, la apă adîncă, cu picioarele.

S. Mihăilescu

Credinţi relative la prevederea timpului

1. Cînd umbliă porcii cu pae în gură, are să se strice vremea, adică va ninge ori va ploua.
2. Cînd broaştele şi bucaticii orăcălesc, cumpit are să ploae.
3. Cînd se arală cureubul pe ceriu, n'are să mai ploae.
4. Cînd se string multe cioare la un loc şi cloncînesc, are să ploae ori are să ningă.
5. Cînd umbliă cîrduri de cocostirei, are să ploae.
6. Cînd cocostireii stau pe şes, are să fie căld.
7. Cînd aleargă nouii pe ceriu, fac a vreme rea.
8. Cînd ne minică urechile, are să ploae.
9. Cînd e cerul roş, are să bată vînt sau are să fie război.
10. Cînd porcii cară pae în gură la culcuş, are să fie frig.
11. Cînd tipă vrăbiiile, are să fie vremea rea.
12. Cînd cîntă cocoşii ziua, are să ploae.
13. Cînd rîndunelele zboară meru pe aproape de casă, are să ploae.
14. Cînd oile zbură şi se bat, are să ploae.
15. Cînd ciocirile cîntă vrăjmaş, are să bată vînt.
16. Cînd giştele stau cu clonju în pene, are să fie frig.
17. Cînd se scaldă vrăbiiile în colb, are să ploae.
18. Cînd miţa stă în valtră, are să fie frig.
19. Cînd zburdă vîiele, are să viscolească.
20. Cînd asudă ferestrele, are să ploae.
21. Cînd se fac virtejuri de vînt, are să fie secetă.
22. Cînd şoarecii îşi fac cuiburi sus, are să cadă omăt mare.
23. Cînd stau multe vrăbii la un loc, are să fie ceaţă.

24. Cind răsare soarele în nouă, toată ziua aceea are să fie vreme rea.
25. Cind se umezește sarea, are să ploae.
26. Cind cinele se tăvăleşte pe jos (se rostogolește) are să ningă.
27. Cind se tirăse rimele pe pământ, are să ploae.
28. Cind șede mița în fereastră, are să fie cald.
29. Cind căță soarele înapoi fiind la asfințit are să se strice vremea.
30. Cind se uită mița în cupțior, are să fie frig.
31. Cind se scutură oile merii, are să ploae.
32. Cind se uită mița la ușă, are să fie vreme bună.
33. Cind merg nouii asupra vântului, are să ploae.
34. Cind cîntă cucușii sara—iară, are să fie molosag.
35. Cind zboară vrăbiile pe la ferește, are să fie ger.
36. Cind umblă furnicile pe drum, are să ploae.
37. Cind zburdă miei, are să fie cald.
38. Cind doarme mița pe pat, are să fie cald.
39. Cind rățele și găștile bat cu aripile în pământ, are să ploae.
40. Cind e cerul senin dimineață la răsărit, are să bată vînt.
41. Cind răsare soarele frumos, are să fie vreme bună în aceea zi.
42. Cind e cerul senin, are să cadă rouă sau brumă.
43. Cind e cerul senin spre miez-zii, are să fie vreme bună.
44. Cind merg nouii spre miez-noapte, are să viscolească, ori are să ploae.
45. Cind se văd scinteie pe fundul ceunului, are să ploae.
46. Cind găștile și rățele se acufundă de multe ori în apă, are să ploae.
47. Cind cerul e plin de nouă, are să fie cald.
48. Cind arde soarele și e înădușală, are să ploae.
49. Cind cîntă bulurezii, are să ploae.
50. Cind cîntă mult porumbii, are să ploae.
51. Cind luna sîrătă roșie împrejur, are să fie secetă.

Culese de T. C. IONESCU
învățător în Dolhasca, Suceava

MEDICINA VETERINARA POPULARA

XVI. Negei. Adese-ori caii capătă pe picioare niște umflături tari, cari erapă, și din care dese ori dă singe. Acestea se numesc *negei*. Negeii se leagă strîns cu pâr de cal, și de la o vreme se usucă și cad.

Alt leac : pe un capăt de ață fă atîcea noduri cîtî negeii are calul; măneste ața, ca atunci cînd va putrezi ea să cadă și negeii calului ; pune ața într'o Vinetă în pământ, și cînd va putrezi ața, vor cădea și negeii de pe cal.

XVII. Trînji. — Trînji sînt niște paraziți ce trăiesc în partea intestinului gros, numită *rectum*, și produc calului o foarte mare mîncărime.

Poporul crede că numai caii ce nu ling sare, fac trînji.

De trînji scapă calul dacă îl curățim cu mîna, ori dacă îi dăm să mînce sacară prăjită în ovăș.

XVIII. Colți. — Purceii ce se nasc în lună nouă, au niște colți lungi, așa că nu pot ținea gura închisă, își pînăcă limba, și cînd vor să sugă la seroafă, aceasta țuge covîind. Purceii aceștia, de nu sînt îngrijiiți, pier.— Ca să-i scăpăm de colți, luăm niște foarfece bune, și rătezăm într'o lună dimineață colții, și nu mai cresc.

XIX. Căpușele. — Căpușele se fac la bărbia viteilor cornute. Ele sug sânge, produc mîncărime și durere viteilor și le slăbesc. Unele căpușe ajung la o mărime cît o alună. Ele sînt tari la piele și aû capul vîrit în pielea vitei. Vita scapă de capuși dacă i le curățim și spălăm locul cu zămă de duhan fierț (tutun).

XX. Albața. — Albața la vite se face din pricina loviturilor în ochi.

Albața e o peliță albă ce se așază peste ochiul vitei. De albața vila poate scăpa și cu descintele, cari sînt înlocmai ca cele de albața pentru om, cum și punînd în ochiul vitei zahar pisat, mărunt ca făina de grîu, și suflat cu o țevie.

Cel ce suflă vitei în ochi să fie *mezîn*, că-i trece mai ușor.

XXI. Limbriei. — Cînd vitele nu ling sare, fac limbriei. Vita ce are limbriei slăbește. De limbriei e bună săcară de primă-vară prăjită bine și dată vitei în tărfe. — Mojdeiû de usturoi, mult și sarut, încă-i bun de limbriei.

XXII. Dalacul. — Cînd dalacul a dat peste vită, ea ține capul în jos, nu bea, nu mîncă, șede cu ochii închiși, se răcește și după cite-va ceasuri pică jos și pîere. Calul mort de dalac se imflă cît o bute.

Rar scapă vila de dalac, căci leacul ce-i se dă nu se prea prinde.

De dalac îi bună rădăcina de spinz, fiartă în apă neîncepută și scăzută bine. Cu apă de aceasta se spală peptul calului, unde i se face o hortă pe sub piele, la piept, și în care se poartă o ață de lînă, într'o parte ori în alta. Calul bolnav de dalac nu trebuie să fie lăsat să se culce; pe lingă el trebuie să stee doi, trei oameni care să-l frece, să-l fugărească, ca să nu răcească. Cînd calul a apucat a pica la pămînt, nu se mai scoală.

XXIII. Buba minzului. — Buba minzului e o boală de care zac caîi tineri.

Cînd boala dă peste vită, ea nu e vioae, tușește, suflă greû, mincă rău și nu le poți pricepe ce are. De buba minzului calul boalește cîte 4, 5 săptămîni, și chiar mai mult.

Buba minzului se face la cap, și de multe ori sparge, curgînd din rîni, multă vreme, punoae.

Poporul crede că această boală este fără leac.

XXIV. Durere de cap. — Și animalele, ca și oamenii, sufar de durere de cap; numai pe ele nu știm cînd le doare, căci n'aû gură să grăească.

Pe cîoi îi cunoaștem că aû durere de cap, că ei cînd sînt bolnavi mincă un fel de iarbă cu foaea lată; iar mișle, dacă n'aû iarbă lată, de care gustă cînele, mincă și călșunica.

XXV. Treapădul. — Toate soiurile de vite, ca și oamenii, sufar une-ori de *pîtecărie* sau *treapăd*.

Contra pîtecăriei se dă viteilor de băt *chiaș* de miel, ori *piatră acră tobită* în apă. Unii, în lipsa acestora, dau viteilor zămă de porumbrele fierțe, turnîndu-le cu o oală în gură. Apa cu cenușă încă se dă contra pîtecăriei.

XXVI. Crapatul. — Vitele cornute, din diferite pricinî, se umflă și crapă. Vitele crapă mai cu samă cînd vor minca popușoi (porumb) și vor bea apă, ori cînd mincă trifoi, primăvara. Vita nu-i ca calul să se poată răsufla cînd are duhuri prin pîtece.

De crapat vila cu greû scapă; cînl a mincat gopușci tot mai e nădejde de scapare, dar cînd a mincat trifoi, s'a isprăvit.

Cînd vila a mincat popușoi mulți, se ia la frecat pe pîtece cu pumnii, ori cu ceva tare, și apoi o ia la fugărit pînă ce începe a eși din vită mîncarea.

XXVII. De șerpe — Șerpele nu mușcă numai pe om, ci și pe animale. Partea mușcată se umflă și se face cum îi peatra de tare. Vitele scapă de mușcătură de șerpe, sau spălînd locul mușcat cu apă în care a stat o pe-le de șerpe, sau scapă cu descindece care sînt întocmai cu pentru oameni, menind în loc de om pe vîta mușcată.

XXVIII. Coși — Vitele cornute au pe sub piele, pe spinare, niște paraziți mari numiți *coguri*. Cînd vîta are multe *coguri*, slăbește. De *cogi* scapă vîta spălînd-o des cu zamnă de duhan (tutun) fierț.

XXIX. Făduchi. — Vitele slabe, afară de cîni și de mîfe, fac păduchi. Cînd acești paraziți se înmulțesc, animalul slăbește și une-ori moare de mîncărime.

De păduchi e bine să spălăm vîta cu zamnă de duhan ori cu *alifi* de la sferie, ori să cernem pe vîta cenușă; ori s'o spălăm cu leșie iute. Zamna de stirigoae încă e bună de spălat vitele ce au păduchi.

XXX. Rie. — Nici dobitoacele nu scapă de rie. Oile și mai ales caprele de multe ori sînt bușite de rie. De la oi și capre se umple și oamenii.

De rie dobitoacele nu scapă pînă ce nu le spălăm cu zamnă de tabac, și cu zamnă de stirigoae.

XXXI. Os mort. — Boala aceasta o au caii la picioare. Oblojelele cu boz, fac să mai scadă umflătura.

Sînt meșteri de scot osîșorul mort, și atunci vîta scapă; dar e foarte greu să-l nimeresci.

XXXII. Ciurma vitelor. — Cînd se împlinșă ciurmă de vîte, e timpul cel mai blăstamat pentru țărani. Contra ei leacurile hăbești n'au nici o putere. Totuși ei li dau de băut rachiu, păcură cu lapte, zamnă de mătăgună, ș. a., cu care vitele nu se tămăduie.

XXXIII. Boală de gură și de picioare. — Une-ori, vara mai ales, vitele cornute zac de boală de gură și de picioare; vîta, cînd e bolnavă, face răni pe bot, pe buze, pe gingini; îi curge bale din gură; nu poate minca; nu poate merge; unghiile de la picioare îi pică.

La picioare, pentru a vindeca vîta, țărantul îi face oblojele cu boz, strîns la ziua Crucii, și legături cu untură de porc, în care a pus găinaț de gîscă.

La gură se unge vîta cu dohot de mesteacăn, ori cu păcură. Pînă ce boala nu-și face cursul, vitei nu-i trece.

XXXIV. Craparea țifelor la vaci. — De multe ori vara, vacelor le crapă țiftele; rănile se fac așa de mari, că vaca nu poate suferi pe vițel să sugă, ori pe gospodină să o mulgă. Țiftele vacilor crapă cînd nu se ie samă de da laptele în foc la fierț; ele mai crapă și cînd vîta stă mult în ploae. Contra crăpăturilor de la țifă, e bun *unt rînced*, sau untură de porc nesarată.

XXXV. Luatul manei. — Sub numele de *mană* țărantul înțelege bogăția și bunătatea laptelui ce dă o vacă (cantitatea și calitatea). Cînd unei vaci i se ia *mana*, vaca tot rage, mugește, nu mincă bine, e tristă, slăbește și laptele e albicios și apos.

Mana se ia cu vrăji de la o vacă și se dă la o altă vacă. Vacă a căreia mană e luată, de nu se caută, poate peri.

Gh. a lui Bursan din Spălărești, îmi povestea odată următoarea întâmplare, văzută cu ochii lui:

•Pe cînd mă duceam la Razboeni, trimis de bădița logofăt, mai în jos de Neamț, poposisse o tabără de cară. Sub un car, un drumel înfipse în inima carului, un cuiț, și borborosind din gură nu știu ce, mulgea din plăselele cuițului, lapte. În apropiere era un cioban c'o turmă de oi. Ciobanul, văzînd că oile încep a zbera, și a fugi spre cură, pune *burca* (cojocul) jos, căci era lătmă, și începe

a o bate cu ciomagul. Un strigăt de durere se auzi de sub car, și niște rugăminți de ertare, de te darea inima cind le auziai.

Nu trecu mult și omul de sub car muri; ciobanul era mai mare vrăjitor.

De luatul manei, vacile nu se tîmăduie de cît prin descîntece.

XXXVI. jigaraea. — Cîiîi, în unele timpuri, zac de o boală numită *jigaraea*.

Cinele ce e bolnav de jigaraea, e trist, cu bale la gură, doarme, nu dă la mîmene, în sfîrșit de multe ori în suferinți își sfîrșește zilele.

În unele locuri, și mai cu samă pe la tîrguri, pentru a scăpa pe cini de jigaraea, îi se dă să lingă unt de pe pieptene.

XXXVII. Căpchierea. — *Căpchierea* e o boală a oilor. Cînd o oae e *căpchie*, se învîrte, se dă înapoi și cade jos. Ea nu mîncă, nu bea, nu vede și în fine pierе. De *căpchiere* nu e nici un leac.

Cînd într'o turmă de oi, s'a îmbolnăvit una de căpchiere, pentru a nu se întinde boala, se taie oaea bolnavă, i se îngroapă capul și picioarele, alătura cu un bolohan, la hotarul moșiei, și se mințe așa: „Atunci să se mai bolnăvească oile de căpchiere, cînd or putezi oasele și bolohanul”.

XXXVIII. Aprinderea. — Vitele *tragace*, caîi iuți mai ales, se bolnăvesc de *aprinđere*. Aprinderea la vite e o boală de plămîni. Vita aprinsă suflă din greu cînd aleargă; cînd bea apă rece ori mîncă fin colbos, tușește, și încetul cu încetul vita se usucă și pierе. Vita aprinsă se cunoaște ușor; ea s'a aflii calul dacă are această boală, îl stringi puțin de gît, și el îndată tușește. Calul aprins se cunoaște și de pe pîntece, căci pîntecele îi focște ca foile de la țigari.

Contra aprinderii se dă vitei să mînce țărițe amestecate cu pucioasă pisată mărunt floare de pucioasă — de trei ori pe zi. — Vara, vita să se ție cel puțin cîte 1 — 2 ceasuri în apă rece, pînă din sus de pîntece, făcîndu-se binea aceasta odată pe zi.

De aprindere, Ruxanda lui Ghiță Neculai din Coitragăș, com. Broșteni, de 55 ani, mi-a spus că e bun următorul leac:

Să ia țăriçoare de grîu, se opăresc cu untrop (apă cînd clocotește) apoi se amestecă și se bate cu 3 ouă; se pun peste țăriçoare și zama lor și se dă vitei să bea de 3 ori pe zi. Cu leacul acesta vita scapă la sigur.

XXXIX. Șoriceii. — Unele vite sufar de o boală numită *șoriceii*, niște umflături pe sub piele cari pricinuesc dureri. De șoriceii vite slăbește. De șoriceii doborîcul se scapă așa: se trîntește jos, se caută pe unde are șoriceii, și cu cleștele de potcovii caii se sfarmă șoriceii.

XL. Spuzala țitelor. — Vacile, bivolițele și oile sufar une-ori de o boală numită *spuzala țitelor*, adică fac pe țîțe zgaibe, rîni ușoare, și niște tubușoare, din care cauză animalele nu pot suferi nici vițelul să le sugă și nici pe alăpin să le mulgă. Cînd vita are boala aceasta, leacul e cel următor:

Să răstoarnă un scaun lărănesc cu picioarele în sus, se pun pe dosul scaunului cărbuni aprinși, se pîseză bine, și se amestecă cu laple dulce. Cu dofloria aceasta se unge vita la țîță și-i trece. E bine să ne ferim ca nici o data laptele, cînd fierbe, să nu dea în foc, ca astfel să ferim vitele de spuzală.

XLI. Crușetul. — De multe ori vitele *crușase sînge*, urmează sînge. Vita, care *crușește*, se usucă pe picioare, și pierе. De această boală vitele scapă cu următoarele leacuri:

1) Să ieau trei popușoi roși, de la trei gospodari cari

s'au cununat într'un alt, oameni care trăiesc în curătenie; trei bulgăraşe de sare, şi un potlog de opincă făcută din pielea unei vite tăce de voe; să pisează toate la un loc şi să dă vitei care cruşeşte, şi scapă.

2) Să fierbe *zourătoare* (plântă) în apă neincepută şi într'o oală nouă, pînă ce dintr'o oacă de apă rămîne ca o lîtă, se amestecă cu tărîle şi ceva sare şi se dă vitei să mănînce, şi-i trece.

3) Cînd pentru prima oară, vezi cruşind vita, întoarce brazda (pămînt luat cu ur hirleţ) îndărăt, şi-i trece.

XLII. Ribigeala. — Vitele, mai ales vitei şi miei, primăvara cînd se împlinse *lapoarte*, *ribigesc* sau răcesc. Vitei ribigil tremură, nu mănîncă, e trist şi de multe ori piere. De ribigeala scapă dobitoacele fără leacuri.

Vitele *uarî*, numai cînd sint ernate rău, *ribigesc* şi une-ori pier.

XLIII. Bolohăneala. — Vacilor linere, cînd fată pentru prima oară, li se umflă *pulpa*, şi nu pot suferi să fie mulse. Boala aceea se numeşte *bolohăneală*. Vita boiohănită, dacă nu-i călătată, stîrpeşte (nu mai dă lapte).

De *bolohăneală* vita scapă descîntînd-o cu culea înfierbîntată în foc, bătînd pulpa vacii cruciş. Alte babe fac descîntecul în apă rece şi spală pulpa cu apă descîntată.

XLIV. Vărsat. — Vacile, şi mai ales oile şi caprele, zac une-ori de *vărsat*, de la care se umple şi omul, ca şi de rîc. De vărsat vitele nu pier, de cît slăbesc. Contra acestei boale ţaranul nu găseşte leac. Vita boleşte cît boleşte, şi apoi se *prîbologhe* [îi trece fără nici un leac]. Vărsatul se face mai ales la tîle

XLV. Speteala. — Caii se *spetesc*. *Speteala* e o durere în partea de sus a piciorului, la încheetura lui cu oasele spinării. Caiul *spetit*, veşnic e şchiop.

De speteală calul nu mai scapă. Cu toate acestea oblojele calde cu boz fierit nu strică, mai ales cînd speteala nu-i rea de tot.

XLVI. De încuetură. — Unele vite din diferite cauze sufar de constipaţi ca şi omul, de *încuetură*. De această boala vita scapă prin descîntece. Descîntecul se face în apă neincepută tot încuind şi descuind o lăcată ca şi descînteai la oameni.

XLVII. De năjit. — *Năjitul* e o boală de urechi şi la om şi la animale. Cînd vita are de *năjit* la urechi, din ele curge un punoi urt şi greoi la miros. De urechea bolnavă de această boală, animalul ori omul nu aude. Năjitul ţine une-ori ani întregi, dacă nu se caută.

De năjit se fac oblojele cu o buruiănă numită *năjit-ură*, sau *buruene de năjit*. Buruenele fiind strînse în ziua Crucii, se pune la foc în oală nouă zîmăluţă, se fierb bine, şi cu zama ce eşă din ele se spală urechea bolnavă, de mai multe ori pe zi, dar mai ales sara.

XLVIII. De guşă. — Boii, vacile şi oile fac *guşă* la gît. De guşă îi trece vitei ungînd-o cu *slatină* ori *salamură* (apă sarală). În Vinerea sacă, din săptămîna patimilor, să ie slatină şi se pune într'un pahar. Cînd toacă la biserică atunci se descîntă în slatină cu o coadă de mîgură aşa :

Popa toacă

Guşa sacă (de 3 ori sau de 9 ori).

De această slatină, în toate dimineţele, pînă ce s'a isprăsit, să dă vitei să bea pe nemincate, pe urmă se spală pe gît mîngîind-o în cruciş.

Varia: prefăcut;
Dar e firmit.

Cntecie din bătrîni

MIUL HAIDUCUL

Verde foaie mărăcine
Prin pădurile vecine,
Prin cei codri 'ntu ecați
De niminea ne aflați,
Cu arini, cu brazi înalți,
Cu stejarii nați stufoși,
Parcă-s din o mună scoși;
Prin leasa de mărăcină
Orî prin lunca de arini,
Pe potica cea umbroasă
Unde-i pădurea mai deasă;
Cine umblă, ce s'aude
Cine vorbește și ride?
Cine ciplă, chinuște
De tot codrul mi-s vunește?
E haiducul Miuleț,
Al Codrilor puuleț,
Ș'al pădurilor băeăt
Cu pistoale înarmat
Și în mină cu'n toiag
Peste umăr rădicat.
Dar zău toiag nu crea
Că prea mare mi-s' era,

Puera de răsuna
Codrul, frunza jos cădea
Pe pămînt se așternea,
Parcă venise toamna;
Haiducește fuera,
Valca largă că-mi urla,
Silincie se despică,
De pe coastă se 'mboia,
În fundul văii cădea,
Ș'acolo se prăbușia;
Mare măjăre făcea
De prinul astupa,
Apa pe vâgaș fugia,
Toți copacii tremura,
Crăciile de sus pica,
Pe pămînt se grămădia;
Iarba verde cutrupia,
Floricele prăpădia;
Mai mare mila erea!
Măta verde de-o lălea
D'apoi Miu ce-mi făcea?
Cuțitu din briu scotea,
Fante crăciile 'ncecea,
Fior din unele lua;
Alegea pe-ale uscate
Le facea grămadă toate,
Apoi mină'n briu punea,
De chimier se desfăcea
Și 'n țesilă se căta.
În țesilă scoase iute
Toți surcele de chibritre;
În au fost toate sudate,
Ca i se stinsesă toate.
Miu atunci să năcăji,
Miu iar sub briu vîi

Ș'aminarul își găsi.
D'apoi mare că mai scoasă
Și o cremene lucioasă;
Scăpără, focul aprinsă;
Noaptea neagră 'nlunecoasă,
O făcu ziua frumoasă.
Încodată de-o lălea,
Lingă toc el ce făcea?
Deșu mic își îndoi,
Și sub limbă și-l vîi,
Din inimă se umflă
D'adunare șueră.*

Verde foae de smicea
Din codru mi s-aduna,
Cite unu, cite doi
Cite tre-zeci de flăcăi.
Cete, cele că venia
Parcă la răzbel erea,
Așa prin vîi mișuia,
Și pe cărări tot ascunse
Din deșisuri nepătrunse,
Încălțați tot cu opinci
Unde calcă nici nu simți;
Băeți rumeni, toți flăcăi,
Groși ca copacii 'n zăvoiu;
Toți slujbași de-ai Miului
Miului haiducului,
Tată al Rumînului,
Spaîma țării tureului.
Folicea de cicoare
Timp cit fîrșești o țigare
Să facură hora mare
Lingă focul ce ardea,
Șîntre ei se sfătua,

Cu Miu se'nțelegea,
Ca să facă mine sară
De la grecu Bănăcioară,
Măcar un miel de frigare,
De nu alt lucru mai mare.
Și pe cînd se 'nțelegea,
Miu nu știu ce auzia,
Nu știu ce i se părea
Că d'odată făcu semn :
Toți tăcură ca un lemn,
Ca un lemn, negru buștean,
Ce nici mișcă, nici clipește,
Nici din loc nu se urnește.

Un voinic mai îndrăzneț
Dintre toți mai vorbăreț,
Pe Miu l-a întrebat
Ce e, ce i s'a părut ?
— Căpitane ce-auziși
De tăcere porînciși ?
Atunci Miu a răspuns
Tuturor cu glasul sus,
C'o urechie ascultînd
Și din gură-asa grăind :
— « O, voinici, voinici mei,
Să nu credeți că fusei
Nebun, de semn vă detei
Să tăceți precum v'afiați,
Și ca sfinți s'ascultați.
Mie zău mi s'a părut
La ureche m'a bătut,
Un glas negru și străin
Injurînd pe un creștin;
Și dincoace a venit
Drept pe mine m'a izbit;

Și creștinul s'aulia
Par-că șarpe-l sugruma :
Cite-odată mai tăcea
Însă iar se văita.
Decl, dar, fără mulă vrajă,
Opt aici să-mi stee străjă,
Vol ceilalți vă împărțiți
Pe potece străjuți;
Fiți cu armele umplute
Și s'aveți urechi de șute,
Și vedere ca de gâl,
Străjuți prin ori-ce vâl.
Vă rog să nu-l chinuți,
Și bun, zdrăvăn sănătos
Să mi-l aduceți frumos.
De n'ascultați vorba mea,
Vol atunci dați de belea
Ascultați-mi cuvîntul
Plecăți iute ca vîntul;
De-ți găsi vre-un dușman,
Vre-un grec ori vre-un turco-
man

Voi luați-l de suman,
Ziceți : « hai la căpitan »,
Și dacă s'a *opunea*
Atunci, mare, lați lega,
Pînă cobză lați facea
Și pe sus l-ați aducea.
*
Băeți pleacă toți
Pă dealuri și pă poteci,
Pă poiene și pă văi,
Cîte doi ori cîte trei.
Verde foae de săcară

Pe drum ei nu picotără,
Că umblară ce umblară;
Cînd da soarele 'n disară
Lîng'o poiană affară,

Pe un grec frumos gătit
Și p'un biet rumu licit,
Și de toate trentuit,
Fugit din sat pă vecie
Șperiat de sârăcie
Și dă marea dușmănie.
Dară grecu-al dracului
Îl găsisă 'n codrul lui
La mîrginea codrului
„Hoțoman“, îl făcea
Și peste fâlcă îl izbia
Cu biciușcă de curea.
Poileana năcului
Iar slujbași Miului
Puseră mîna pe el
Și-l legară frumuseț,
Și cu palme că-l isbia
De sîngele îi țîșnia,
Vargă neagră se umflă,
Carnea toată se zdrobia,
Tot o bubă se făcea.
Racnet mare s'auzia,
Grecul legat s'aulia,
Și baieți chinua.
Miu cum îi auzi
Înainte le ieși
Și pe grec cit a văzut
Întreba că ce-a făcut.
Grecul nimic nu zicea
Doar gemea, se văita.

Însă cel biet de rumu,
Nalt la stat, la față spin,
Zise tare Miului
Miului Haiducului.

— „Căpitane, acest cîine
Mă bătea în drum pe mine,
Cu așt biciu de nădrăvan,
Și mă făcea hoțoman...
Atunci Miu ce făcea ?
Pe grec că mi-l deslega,
Doi băieți apol puna
Cu cuțitu să-l cresteze
Cu sare să-l presăreze,
Cu sare șardeieturi
Pîn acele tăieturi.
Și cu nodul biciului
Îl făceau pielea piftii.
Apol, mare, porunceă
De'ntr'o groapă-l arunca
Pămînt pe el azvîrlia,
Ca pe un cîine turbat,
Ca pe un șarpe veninat.
Și după ce-l îngropară
Dă cheful mi s'apucară.
Băiețelul strîior
Se făcu tot din ai lor,
Că după asta plecase.
Cînd de bine se'nserase
Fripseră trei mele grase;
Pe iarbă că s'aseza
Lungă masă întindea,
Un butoiu de vin golia,
Pe cel băiat îi cînstia
Chefulu îi arăta

Ce-i train! haiducilor

in mijlocul codrilor.

Auzit în Adamești, Tolosman.

Mih. T. Adameșteanu

CÎNTECE

329. Frundzi verdi baraboi ș'annu si cîu maritat,
Saltaci ¹⁾ di noi flacăi,cum ni stringi di pi vâi
cu primari, cu valajăi,și ni mîni ca pi boi
și ni tundi ca pi oi,și ni de păru'n gunoi!
Ș'apu frundzi cimbrisor,păru mîieș cel galbioriș
su pîcicioari la maioru;păru mîieș cîel mîndru, creț,
mamuc, n'ai si-l *mei* vedz.Saltacii meli pletii,
n'or *mei* sta *pîm* sîn la felii.Numa frundzi iarbi latii,
ci-û-ai maei blastamatidacî nu m-ai facut fati,
si n'am a faci armati

si m cii grija luati.

Mai facut, maei, fîcior,
si ț cîu mîni di-agiutor;da cîn am crescut *măi* mari,
mîi-o și pus pușcă *m* spkinariși m-o luat la catani
Frundzișoari iarbi erudieș maeuș di ti uitî
cum ni leagi cot la cotși ni treaci pisti Olt;
și ni leagi sfari *-m* sfarisi ni treaci *-m* cea țarl.
Numa frundzi ș'o alunicîin-a lua arma *'m* mîni
n'a *mei* mulgi ol la sîni,nicii costi iarbi *'m* gradini,
nicii n'a paști sterpiți,¹⁾ Asupra particularităților graiului din munții Sucevei, vede & este înlocuit
cu a, vezi vol. II, p. 84.nici sta cu fetili;
galbata i-a mucidzi,
consta *m* pod i-a rugini,cîina i s-a pustii,
agoru i-a țeleni,
mîicuța i-a batrîni,potcuța i-a nebuni,
cîopki pe drum i-or perî.mîi-i leagi ca pi *șigeli*
și mîi-i tundi ca pi mîeli,
și ț parî ci-s *alli celi*.331. Frundzi verdi iarbi grasi,
ma cala muartia pî-acasi,
țeu la cîșiml dupa masi,
cî n'am ci *pazi* acasi:
n'am nici cuasi, nici n'am330. Frundzi verdi-a nukului,
cîin' *-om* pui di a cucului
la virvu molidului.
Lea *șineș* ci-m cîinî mîii,
bol cîin' a țari pustii,cî due flacăi la catuni,
cu pauni la palarii.
Fetii plîng și si roagi,
nevestili nu-i di șagicî li si țe țara 'ntreagi:
li țe casti,
li țe masi,
li țe mîii
și hodinicî li lasi di suspîini,
cî inci cu copki mîici
cî m trag inci pi brînci,
cî mîici mîici pi lînga vatricî mîici mîici pi lînga vatri
di *to* strîgi: «tati, tati!»
/ di plînsuari n'asculti,
le mîi-i prînd pi țai și-i leagi.le mîi-i prînd pi țai și-i leagi.
le mîi-i prînd pi țai și-i leagi.
le mîi-i prînd pi țai și-i leagi.
le mîi-i prînd pi țai și-i leagi.le mîi-i prînd pi țai și-i leagi.
le mîi-i prînd pi țai și-i leagi.
le mîi-i prînd pi țai și-i leagi.
le mîi-i prînd pi țai și-i leagi.

nu mi-ai cîntat la loc bun. — Acolo iarna iernedzu :

333. Pi plau plăleilor
pi vîrva vîrvarilor,
meri badia cu lelia.

Da lelia aşe dzice :

— Badi, badi, mări badi,
ie şi tipî-t puşca'm spați
şi mi-apucl pi cei lunci
dup-om pui di *crierunci*.

Crierunci n' o găsit,

ş-o găsit-om *prunduniei*
pi-o cîrangi di aluncl,
ş-o *vu* ca si puşti-m iel.

Prunduniei-ăse o dzis :

— Stăi, badi, nu ma puşca
sî-t *măi* spuî citi ceva :

ci nu-s pui di prunduniei
pi cîrangi di aluncl,
da slut pui di *prundunie*
pi cîrangi di alunie.

— Di eşti pui di prundunie
pi cîrangi di alunie
tu iarna *uni* iernedzu
şi vara *uni*-m veriedzu ?

su linuţa oilor,

su gluga ciobanilor.

Si vara uni veriedzu :

in grădina florilor

in stratu garoflor,

ori-m sinu fietloru.

Şi *to* frundzi *cadalma*,

stăi badi nu ma puşca

si ti'treb cîti ceva

di tata şi di marna :

nu l-ei *vadzu unecia* ?

— Pi tati-tu l-am *vadzut*

pi ulfa arminiasci

la o şatrî țiganiasci,

murgu si ş-i-l *polcojîstasci*,

dupa tîni si porniasci,

334. Frundzi verdi trii masini

aşe-i inimiñara-m mini :

tuturor li-aş faci bghini ;

ş-aş inimi am teû :

nimarui n-aş faci rău.

Da im alți nu-l aşe....

nu-m credei nevoia mie.

(Ulese de l. Teodorescu.

335. Foaie verdi di sipici

in cei caei mititici

cu stesina plecatici

cu şindila *minuñici*,

nevastulca-i frumuşici,

şădi gîos şi loerci-n furci,

doi țigani cîntî-n scripci.

Da barbatu blaslarnat

faci singur di mincat.

— Hai *şumei* şi-l minca !

— Nu minc, minca-û-aş foc,

ci sînt *sacă* di noroc.

336. Frundzuliana bob oredz

lelicuţa di la *belî*,

nu da gura pi la tat,

şi mi-o tîni numa mni,

şi mi-o tîni pe *ciriz*

pin la *cei* Sînta-Marii,

cîn s-a coaci poama-n *şiv*.

Poama-n gii s-o cules,

altî curvi mîi am ales,

mai di soi şi mai di gîi,

nu ca tîni-o rîmaşîi.

337. Foaiana ş-on harbuz

vin doi norişori din sus

ce vesti şi cu raspuns

di la *Gîişor* di sus.

Cini treci iazu nari ?

Gîişor singur calari ;

şi discalici la iaz,

şi si spali pi obraz,

şi si ştergi di sudori

ce-on şarvit cu şasi flori,

şi si ştergi di-o dulami

si dai puicuţi sami.

338. Foaie verdi di sulcini,

Pistă Prut într-o grădini

sîn trii flori într-o *trupcîni* :

una-l albi, di cutii,

una-l verdi *scortarii*.

Pistă Prut, într-o grădini

slu trii flori într-o trupcîni,

eû li 'ntreb, eli si-*ncinî*,

ma cunosce ci sîn străini.

Di străini ci-am ramas

numa-s niagri pi obraz ;

niagri-s, niagri şi patati,

şi di parinî lepadat ;

niagri-s, niagri şi pirlii,

şi di surori dispartîti.

339. Audz *trînu şuerîn*

eû ramin in drum *plîngîn*.

Taci, puicuţi, nu *măi* plîngi,

ci eşti tot in satu tău ;

da di mini ci-l *măi* rău,

ci eû trec in țări străini

uni-acolu n-am pi nîmi.

nici n-am frai, nici n-am su-

fori,

nici n-am grădini cu flori.

Esi unu din grădini

cu-n *maamuz* di flori in mini

şi ie unu şi si-*ncinî*,

şi si-*ncinî* cucului

şi si roagi rugului.

Cucu-l credi rugămîntea,

da rugu-l ca şi *mînîti*.

340. La poliana racului

paşti calu lăncului

Murgu paşti şi *rhucadzî*,

Lancu doarni şi *gisadzî*.

Ci folos di *gîsu* lui

daci nu-l, şi nu-l, şi nu-l,

daci nu-l maicuţa lui

ş-amorîu la vremea lui.

Aşa vremea mîi-o vînit

si vînd hoi di la plug,

si razba pi *su* pamiñt

la puicuţa di dimult.

Da puica *cîn* m-o vadzut : 341. Cit îi paduria di mari
— Ci caț baeti-acole ? nu *măi* vedz voinic di *zari*;

Eû nu-s floari di gradini nu *ma* pastri zburatoari,
si *ma* poarti tăț pi mini ; și puica-*mpodobiti*
eû is floari di ciucoari, *pîntru*-amuridzat gatiti.

cini *ma* saruti moari. Alunaș cu cîranga-n drum
— Eû is *brunarii* cel mari, *laș rube-n* și nu *ma*-ndur ;
ci si puni di cu sari alunaș cu aluneli,
și si e-n prindzu cel mari. parci-i puica cu margeli.

Auzite de la Ruxanda lui Toder N. Maftei, din Târnăveni, Suceava, în vîrstă de 20 ani, care le-a învățat de la Galița lui Toder a Rusilor, de 57 ani.

Culese de Al. Vasiliu, învățător.

342. Foaie verde și o lălea să pui pae să-ți dau foc,
păcat de dragostea mea : să-ți arză mijlocul tot,
cû o fac și altu-toa. și mîinele pînă'n cot.

Ias s'o ia, s'o ia, s'o ia, Frunzuliță toi de varză
bage o'n ochii mună să, arză-ți puică, să-ți mai arză,
n'ar avea parte de ea ; arză-ți rochița pe tine
n'o s'o ție'nchisă 'n casă, cum arde iumă'n mine ;
tot la neica o să iasă ; arză-ți puică, să-ți mai arză,
n'o s'o ție 'n colivie, de trei palme rotocoale.
tot la neica o să vie ; Și iar verde și-o lălea,
că dragostea-i la noroc, și am să las la moartea mea
ca și cărțile la joc, să-mi cheme amureaza

unul dă, și altul ia, să-mi ție luminarea,
ca și eû cu dragostea, să mor, să mă uit la ea.
Că dragostea care-o faci Și iar verde bob năut
e ca fasolea pe haraci ; și-o să las cu jurămînt
se urcă pin la un loc cîine m'o băgă 'n pămînt
și-apoi stă și leagă bob. să-mi facă sicriu de nuc
Hai noroc, noroc, noroc, să mă 'ngroape măi adînc,
de te-aș prinde la un loc

să mă scoală la cinci ani să-mi fac voia la dușmani.
(Auzit de la Oheorghe Dobre Borda din com. Grîndu, jud. Ialomița).

343. Și iar verde mărăcine numai cărănea mea
vine cucul de trei zile a crescut iarba pe ea ;
tot prin vâi și prin pădure iarba crește, eû o smulg
și n'are pe ce se pune ; la puicuța tot mă duc.
se pune p'o rămurea Foaie verde pălămidă

aproape de casa mea. puica neică cea dorită
d'ar fi cucul d'un voinic, cînd erai a mea iubită
laș prinde d'uu, ibonnic ; țiera casa zugrăvită,
Dar e cucul păsărea bătătura pardosită
nu mă pot iubi cu ea. cu var și cu cărămidă.

Cîntă cuce nu'neceta, Și iar verde trei costrei,
că mi-ai secat inima dar acum de cînd nu vrei,
și mie și altora. și iar verde trei susai
Cîntă cuce, limba-ți pice fîm pare casa grajd de cai,
n'o ia țafa s'o mănînce bătătura mucegai.

dumnică'tă'n lapte dulce. — Mucegai mucegaos
ce ești neică minios ?
44. Foaie verde și-o lălea Mucegae-aprinde-te,
d'aci pin la mîndra mea Neică desmînie te,
nu e deal, nu e vălecea,

(Auzite de la Nifă Iache din com. Grîndu, Ialomița).

culese de Dobre Ștefănescu.

345. Frunză verde iasomie eû sînt tocma'n Dobrogea ;
bate-l, Doamne, cu minie, cînd mă plînge sora mare,
p'al de-a pus pană'n hîrtie, stă soarele de mirare ;
de m-a luat în milîie, cînd mă plînge sora mică,
Cînd mă plînge tată-meu, frunza'n codru se despică.
eu sînt tocma' prin Buzeu ; Și-aliă frunză de oglici
cînd mă plînge mama mea. fă, Doamne, zilele mici

și nopțile lîcuricii,
să mă văd scăpat de-aici

de mișei și de calici.

(din com. Măciuca jud. Vâlcea)

346. Ibovnicel de departe,
vino calea jumatate,
jumătate s'o vin eu,
c'asa a lăsat Dumnezeu.
De-ar fi lăsat Dumnezeu,
ce-oîu iubi să fie-al meu
și să mor cînd oîu vrea eu !
Dumnezeu n'a lăsat bine ;
ce iubesc, fuge de mine.

cu obezi de calomfir,
cu jugul de trandafir,
cu proțap de busuioc,
și cu leuți de siminoc ;
să trag cu mindra de el
pe cel deal, pe colnicel ;
eu la *heis*, puica la *cea*,
ca să împărțim dragostea,
ca să nu zică poimîne,
că e mai multă la mine.

346. Frunză verde iarbă moale
pe la noi pe drum, pe vale,
trec pe vale, pe cărare,
șaple care cu chirie
ale lui netca lile.
Să-l rog să-mi facă și mie
cu roale de rosmarin
cu spițe 'e marbotin,

348. Frunzuța de-alunel
cît e omul tinereț,
șade dorul lîngă el
ca oîla lîngă miel.
Dar cînd omu' îmbătrînește,
dorul se călătorește.

(din com. Cîrș, jud. Vâlcea)

349.—Anicuțo, un 'te duci ?
—Să dau apă la doi junci
și gură la doi volinci
—Anicuțo sprincenată,
lăsa ușa descuiată
și fereastra destupată,

să te văz cum ești culcată ;
dacă-ai fi culcată bine,
să mă dau pe lîngă tîue ;
iar de-ai fi culcată rău,
să-mi caut cu Dumnezeu.

(din com. Măciuca, Vâlcea)

350. Frunză verde bob năut, dar acuina m-am gîndit,
pe vara care-ă trecut cu tismarii m-am vorbit,
trei perechi de ghele-am rupt ;
să-mi fac ghețe de iubit,

să m'apuc de căstorit,
să-mi las trupul odinit.
Iubitul ce l-am iubit,
mai bine să-l fi dormit,
să-mi știu trupul odinit.

și pe-a mică și pe-a mare
și una din verișoare ;
surioara cea mai mare
cu păr galben pe spinare,
surioara mijlocie

351. Frunzuța de trei flori
doamne, să nu mă omori,
c'am iubit două surori :

(Din com. Florești jud. Dolj)

351. Nu ți-am spus, mîndru-n'am cum face să mă vezi ;
în ochi-mi să nu te uiți
unde-or fi oameni mai mulți ;
unde-or fi mai puțintei,
să te uiți în ochii mei,
că sînt negrii ca ș'al tăi.
Ș'alta frunză mărgărit,
mărgărit bine 'nflorit,
de trei ori că mi-am găsit :
tot în război te-am găsit :
iar na țeși, vara tot țeși,
dar cu neica cînd mai eși !
Tasutul te-a 'mbătrînit.
În mîi eși și la iubit !
—Neculița, să mă crezi,

(din com. Cîrș, jud. Vâlcea).

353. Frunză verde ș'o lălea
trecea mîndra pe sușea,
porcă nici nu mă vedea ;
dar ce treabă am cu ea ?
Las 'să treacă
mă-și aleagă,

să-și aleagă dintr'o mie,
numa să-mi semene mie :
și la ochi și la sprîncene
și la gură și la gene
și la dragostile mele.

354. Frunză verde trei aglice că te-ajunge o vreme rea
nici o mîndră nu-mi mai zice: făr' de chioară-de pără;
mai leagă-ți bani, voinice, că te-ajunge o vreme lungă
și mai pune-i la chimir, făr de neam de ban în pungă.
că-ți măi trebuie de bir;

(Din com. Florești, jud. Dolj).

culese de **D. Drăghicescu** și **Toma Dragu**.

Romini în cîntecele populare bulgărești

III. Iancul Voivod

a). Iancul Bolnav.

Ce luește 'n aceea parte ?
e oare albă zăpadă, ori vre-o albă ceață ?
Nu e albă zăpadă, nici albă ceață,
ci Iancul zace bolnav;
Iancul bolnav în șanț zace,
îosetăl și înflăminzit.
Trece pe sus o pasere mîiastră
și-l aduce gustare;
în gură apă rece,
sub aripa dreaptă—turtă albă,
sub cea stînga—străfide. ¹⁾

¹⁾ *Nota colecționarii bulgar. Iancula Voivoda*, care se cîntă în acest cîntec, precum și în alte multe cîntece populare bulgare, e eroiul *Ivan Haniel*, născut valah, cunoscut sub forma valahă *Iancul* ca și *Iancu Stăneanu*, care la 1442 a purtat unii după altul două mari războaie cu Turcii și care spre al XV veac și-a fost înfruntat spre slavii apuseni, spre a-i lîbura de sub Turci. *Irocece*, Istoria Bulgariei, pag. 471).

zace bolnav pe un vîrf de munte la Stoian Striharețul.

b). Secul Copilul.

Tînăra Ianculeasa, dormea....

și prin somn tare se mai lîngua.

I-a vorbit Iancul Voivod:

—Aleî ție tînăre Ianculeaso,

ce somn dormi, de te tînguești așa ?

Răspunsu-i-a tînăra Ianculeasă:

—Aleî ție, Iancul Voivod,

curgea Dunărea norioasă și furioasă,

și ne-a luat înaltul nostru divan,

acum Secu a pierit.

Îndată se scoală Iancul Voivod,

și-a luat un cal năzdrăvan,

s-a dus pe verzele munte,

ca să caute pe Secul Copilul.

Îl întîlni o stea de seară,

și i-a zis Iancul Voivod:

—Aleî tu, stea de seară,

o să te 'ntreb, drept să-mi spui,

nu știu oare unde-o fi Secu, micul copil?

I-a răspuns steaua de seară:

—Aleî ție, Iancul Voivod,

aiici viu fel de fel de copii,

nu cunosc pe Secul Copilul.

A răspuns Iancul Voivod.

—Aleî ție stea de seară,

Secul, între mulți e cunoscut:

e lîncus cu două cureubce cerești,

pe umăr i-s presărate stele mărunte,

caru strălucește ca un soare aprins.

—Du-te în vîrful muntelui,

acolo șede Stoiiana Samovila ¹⁾
 acolo e Secul bolnav,
 iată sînt acum trei ani,
 trei ingeri îi slujesc :
 unul, apă îi aduce,
 altul, îi taie mere,
 al treilea mărunt i-le face.
 S-a dus lancel- Voivod,
 s-a dus în vîrful muntelui
 a găsit pe Stoiiana Samovila
 a găsit pe Secul Copitul.

[Din satul Tresance (Deber), auzit de la Velia Marcov ; amîndouă scrise de A. L. ILIEFF.]

c). Moartea lui Lancel.

lancel, tînărul lancel,
 lancel voivod valah,
 iancel calul își hrănea
 în acel oraș Solun (Salonic)
 pe mădanele solunești
 cu pae de orez.
 lancel calul își adăpa
 cu de-al său vin împărătesc ;
 lancel, calul își îndopa
 cu grîu boeresc.
 lancel, calul potcovia
 la potcovarii din Solun,
 și potcovarii se ruga :

[¹⁾ Asupra *Samovilelor*, a se vedea *Studii Folklorice* de L. Săineanu. Aici, *Stoiiana Samovila*, are rolul de răpitoare de copii, rol pe care numitul autor îl motivează cu însușul pe *Samovile*. Dar fiind-că aceste *strigătoare*, ca să le zic așa, mai au și alte roluri necunoscute în literatura română, vom traduce oă din bulgărește niște cîntece în acest sens.

— Ei, potcovarii dragi fîrlăți,
 potcovii-mi bine calul,
 de argint potcove puneți,
 cue de aur rînduiți. —
 lancel, șaua își eroia
 la șăurarii din Solun,
 din piele curată tăbăcită ;
 lancel, friul își făcea,
 împletit cu fire de argint,
 la argintarii din Solun,
 și pe cal înarmat s'a suit.
 Iară calul i-a vorbit :

— De ce mă îngrijești atîta,
 oare vrei ca să mă vinzi,
 ori vrei să mă schimb
 pentru un alt cal mai harnic ?
 lancel i-a răspuns :

— Ei, tu cal, al meu tovarăș,
 că nici calul nu mi-l vînd,
 eu nici calul nu mi-l schimb,
 ci mi-a venit scrisoare din Valahia
 să mă duc la Kosovo

la Kosovo, cîmp întins,
 unde aū năvălit oardele turcești,
 oarde turcești, puternică oaste,
 și trebuie să fiu și eu acolo. —

Încălecă calul, se repezi,
 ajunsese'n cîmpul Kosovo
 întră'n oardele turcești,
 secate sabia sa ascuțită
 și începe a-i măcelări.

Dar, mergînd ei printre oarde,
 o pușcă zbucesc și lancel cade ;
 calul rămîne sub el,
 ca să-i fie loc de divan :

cu coama umbră îi făcea
cu coada de muște-l apăra
și din ochi tot lăcrăma.

Acolo, și el, lingă dînsul a rămas.
Lingă dînsul a rămas, și-și dete sufletul.

d). Lancul.

Oastea l-a încunjurat pe lancul,
din Slancamen pînă'n Bicița ;
iar lancul nici habar n'are ;
el șede într'o întunecoasă oțae,
și-și dezmeardă copilul.

Cînd a eșit tînăra Lanculeasa,
s-a suit pe un divan înalt
și privind pe dealurile verzi,
ce-i văzură ochii !

Pe lancul oastea l-a încunjurat,
cal lingă cal ca o adevărată pădure ;
voinicii (ostași) ca niște brazi înalți,
săbiile strălucitoare ca fulgerul,
armele ca stelele,
steagurile ca tablele.

Se întoarse tînăra Lanculeasă,
intră în odaia întunecoasă
și zise lui Lancul voinicul :

—Scoală, scoală stăpinul meu,
lasă-ți copilul,

și eși în curte afară
că oastea te-a încunjurat.

Și se sculă lancul, mare voinic,
eși din odaia întunecoasă,
se urcă pe un divan înalt,
privi pe dealurile verzi

și ce-i văzură ochii !

Văzu cîmpul plin de oaste.

Și strigă lancul, mare voinic,
și strigă stăpinei sale :

—Lanculeasă, tînăra stăpînă,

adu-mi trei sute de briuri lungi,
adu-mi sabia din bucăți

care se strînge în nouă îndoituri,
la fie-ce îndoitură, are cîte o peatră scumpă,

care tae lemne și petre
și care se poartă 'n sîn ;

scoate-mi săgeata cu șase aripi,
adu-mi calul meu cel murg,

încinge-l cu nouă colanș,
sub coamă galben buzdugan

ca să mă duc să mă bat cu oastea.
I-a adus tînăra Lanculeasa,

și s-a suit pe calul său tugaieș,
și a intrat în mijlul oastei.

A întrebat lancul mare voinic :

—Ale!, vouă tineri *bairactari* ¹⁾
cu ce gînduri deschis-ați răboiul ?

Au în potrivă lui Marcu Craișorul,
ori a lui Lancul Voinicul ?

Și a răspuns tinerii bairactari :

—Nu ne am sculat împotriva lui Marco Craișorul,
ci a lui Lancul Voinicul.

—Dacă v'ați sculat împotriva lui Lancul Voinicul
eu sint acela, care vă zic,

în două părți să vă răzlețiți.
S-au picălit tinerii bairactari,

¹⁾ *Bairactor*, înseamnă *stegar*, purtător de *steag*. O vorbă turcească, care
se întrebunează de cîi în cîntecule populare și mai ales prin acole părți,
cîi au s-au liberat de sub turci.

în două părţi s'au răzlejit.
 Şi-i baţocoria lancel Bun Voinic
 zicându-le : «ai să ne dovedim,
 au sint eu voinic de a vă învinge !»
 Se repezi cu calul său fugaciū,
 deschise sabia din bucaţi,
 se aruncă în partea dreaptă,
 şi tăia pe tinerii bairactari ;
 apoi fugăciul cal se'nloarse la sînga
 şi suflet viu n'a mai rămas,
 şi s-a dus lancel acasă,
 a intrat în odaea întunecoasă,
 şi a văzut pe tinăra lanceluasă,
 cum plîngea şi lăcrămi vărsa,
 lăcrămi vărsa pe albiu săi obraji.
 Atunci i-a zis lancel mare voinic :
 —De ce plîngi tinăra lanceluaso,
 dacă nu crezi, eşi afară 'n curte,
 să vezi calul meu fugaciū
 înolind în sînge ;
 să vezi sabia mea ascuţiţă
 cum s-a rupt deja.
 Imdată s-a sculat tinăra lanceluasă,
 calul fugaciū nu s-a dus s'î vadă,
 ci s-a suit pe un divan înalt,
 şi s-a uitat tinăra lanceluasă,
 s-a uitat pe dealurile verzi,
 ca să vadă oastea împrejur ;
 dar n'a văzut oaste împrejur ;
 repede a intrat în curtea întinsă
 şi a văzut calul fugaciū,
 înolind în sînge ;
 atunci a crezut că toate acestea

lancel le-a făcut. ¹⁾

e). Lancela şi Nicola.

Măre lancel, lancel,
 adunatu-s-ău voinicii
 la Stambul, la Enicul,
 şi vin roşu beaū,
 fie-care cu fratele său,
 unul pe altul cîstîndu-se ;
 dar lancel n'are un frate drag,
 în sănătatea lui să bea ;
 tovarăşi lui îl bajocoriaū ;
 iar el acasă s-a dus
 şi mamei sale a spus :
 —Mamă dragă, maica mea,
 afară de mine nu s-a mai aăscut
 frăţior orî dragă surioară ?
 Cu tovarăşi ne adunarăm
 vin roşu băurăm,
 fie-care pe fratele său cîntea,
 dar eu n'am un iubit frăţior
 nici o dragă surioară
 să beaū în sănătatea lor.
 Mama lancelui a spus :
 —Fiule, lancel, lancel
 tu ai avut un drag frăţior,
 drag frăţior, ful Nicola ;

1) Nota traducătorului. Acest *Lancel* pe bulgăreşte e numit *Lancela iunac* ;
 nouă însemnază : *erou, viteaz, voinic*.

Razboiul cîntat în astă poezie trebuie să fie unul din cele două înscrise în Is-
 torie, şi pomenite de un colecţionar bulgar în nota cîntecului «lancel bolnar».
 Un om-care *lancelul*, o foarte des cîntat în poeziile populare bulgăreşti, pe
 unele părţi însă, nu prea pare a fi tocmai *Ion Huniad*.

de trei zeci și trei de ani
de cînd e departe,
mama încă nu l-a uitat ;
iar acum am aflat

că-l vitează voivod (haiduc)
pe muntele Rabuh.

Iar lăncul a zis măsei :

—Mamă, eu o să mă duc,
la muntele Rabuh
să cîut pe fratele Nicola,
căci mult e jalnic pentru un frate.
Mama lăncului a răspuns.

—Nu te duce fule,
puțin jeliți-a mama
pe fratele tău Nicola
trei zeci și trei de ani ?
Iar pentru tine lăncule,
de-acum în vecii vecilor.
Lăncul n'ascultă pe mă-sa,
încălecă pe calul său voinic
și s-a dus la munte,
la muntele Rabuh

și a strigat și a chemat :

—Unde ești, frate Nicola,
unde ești și unde ești
în care strîmtoare ?

Acum la mine să vii

te cheamă fratele tău lăncul.

Și auzitu-l-a Nicola

din acea strîmtoare

și la volnicii săi zicea :

—Tovarăși, copii de munte,
înprăștiți-vă prin poteci
și ocupați drumurile,
prindeți pe acest nebun ;

nu-l bateți, nu-l certați,
aduceți-l la mine,
ca să-l întreb eu
de unde mă știți, mă cunoaște,
de mă cheamă el Nicola.

Ascultatu-l-a banda :

s-au strecurat prin poteci
așa ocupat drumurile
și au prins pe lăncul ;
nu l-au bătut, nici nu l-au certat ;
la Nicola l-au adus.

Amîndoi ei s-au bătut ,
trei zile s-au bătut
și nici unul n-a învins.

Atunci lăncul a strigat :

—Unde ești mamă să vii,
fratelui ca să ajuți ;
cu fratele Nicola

cine gîndea să se bată.

Convinsu-s-a Nicola,

că el e frate cu lăncul,
și atunci au încetat bălaia.

Apoi au adunat banda
i-a plătit leafa

și s-au dus acasă.

Traducere de G. Mărculescu.

Descîntece

DE PLĂMĂDEALĂ

Acest descîntec se descîntă cînd mînuincă pe copii de i-
nimă strigoi, moroi, deocheturoi, etc.

Acest descintec este asemenea cu cel ce s'a scris deja sub titlu : „*De mincătura*” boala fiind aceeaşi, numai titlu, ori numele diferă după localităţi

Se string, pentru descintecu de plămădeală, cîte trei muguri din fie-care pom : *mîr dulce, pîr, prun, cireş, alun, corn, salcie, viţă de vie*, din trei inimi de *varză* şi trei noduleţe de *troscot*, le amestecă cu *alun din craciun*, le pune în căpistere şi pune niţică miere de fagure peste ele la toporu, se închină leacului de trei ori, şi să apucă să ciocâne cu tăişu toporului în căpistere peste muguri. Dacă copilul pentru care se descintă este băiat, trimete o fată, dacă este fată, trimete un băiat, pe dreapta, de ocoleşte casa până de trei ori. Cînd ocoleşte odată vine la baba în casă şi o întreabă aşa : *„Astegiu, ce ciocăneşti, ce bocăneşti ?”* Baba răspunde cu descintecu :

Nu ciocănesc nu bocănesc.	cum se plămădeşte cireasa'n cireş,
Inima cutăruia plămădesc :	cum se plămădeşte pruna'n prun,
Cum se plămădeşte alunat'n căpistere	cum se plămădeşte aluna'n alun
În stup făguri de miere	cum se plămădeşte coarna'n corn
aşa să se plămădească inima (cutăruia)	cum se plămădeşte troscotu'n drum
inima să se plămădească, carnea să se 'nvelească,	cum se plămădesc toate ródele în toate pometurile,
trupu să se însănătoşască inima lui să se 'ntărească	aşa să se plămădească inima
de toate bólele să se lecuiască.	
Cum se plămădeşte mărul în măr,	Inima să se plămădească, carnea să se 'nvelească,
cum se plămădeşte pară'n păr	

trupu să se 'nsănătoşască cum se plămădeşte ledu'n capră,
inima să se 'ntărească cum se plămădeşte purcelu'n
de toate boalele să se svidu- scroafă,

Cum se plămădeşte *mînz*u'n cum se plămădeşte puîu'n ghi-
iască. cum se plămădeşte mielul'n oae,
iapă, oae,

cum se plămădeşte vişelu'n şi toate ligchioanele
vacă, în toate pădurile.

Trebue să fie i prăvit pînă aici cînd vine din nou oco-
litoru şi întreabă :

„Astegiu, moaşă, ce ciocăneşti, ce bocăneşti ?”
Baba răspunde iar cu descintecu de la început :

Nu ciocănesc, nu bocănesc, etc.

Acstea pînă de trei ori, iar la a trea oară, mai lunges-
te descintecu cu aceste vorbe :

Cum se prinde viţa de vie pe şant,	dup' în mînu,
cum se prinde salcia pe isvor,	dup' în picioare
cum se prinde troscotu pe drum,	dup' în gene,
cum se prinde varza 'n grădină,	dup' în sprincene
aşa să se prinză inima cutăruia. să rămie (cutare) luminat	
Trupu să se 'nsănătoşască	curat
inima să se 'ntărească,	ca aurul spălat
carnea să se 'nvelească	ca poala Maici-Sfeta-Mărie
de toate boalele să se svidu- duiască,	ca struguri din vie
de toate durerile	leacu din gura mea să fie
de toate jughivurile	cum în ceasu 'n care l'a făcut,
dup' în toate 'ncheturile,	nici o vină n'a avut.

După ce a ciocănit, descintat şi măruiţit bine cu topo-
rul, le pune pe toate într'un pahar şi toartă peste ele a-
ghlazmă (popular : *iazma*), care poate fi ne şi locul mîerici

la al de n'are, și descintă apoi baba în pahar cu un beți-
șor verde de salcie :

Șezu (cutare) 'n sat cu strigoii	și-l scutura,
cu strigoacele	de toate boalele îl <u>zviduie</u> ,
cu moroi	de toate boalele
cu moroacele	de toate deocheturile
cu mincători de inimă,	de toate fărîmăturile.
cu mincătoarele de inimă	Il scutura
cu mămă păduri	și-l întreba :
cu <u>mează</u> noapte	ce ție (cutare)
cu răii. cu răoacele	de țipi și te vaiți ?
cu fărîmăturile	Ce să-m fie, Maică-Precista :
și cu apucăturile	am șezut în satu cu strigoacele
și cu băbițele;	cu moroi
ele dacă -l văzură	cu moroacele,
mai bine le părură :	cu mincători de inimă
în brațe îl luară	cu mincătoarele de inimă
în sus îl ridicară	cu mămă păduri
de pământ îl lăsară	cu mează-noapte
peptu cu spatele îi împreună	cu răii, cu răoacele
singele îi turburară	cu fărîmăturile
capu îi deocheară	cu apucăturile
rinza îi răsturnară	și cu băbițele;
inima i-o 'nbucară	ele dacă mă văzură
în gură îl scuipară	mai bine le părură :
oasele îi fărîmară	în brațe mă luară,
carnea îi duminică	în sus mă ridicară
<u>snaga</u> (puterea) i-o luară,	jos m'aruncară
<u>figurile</u> l-apucară ;	peptu cu spatele îmi împreuna-
țipa și să vaita,	ră
nimeni în lume nu-l auza ;	singele îmi turburară
numai Maica-Precista l'auza	capu îmi deocheară
pe scară d'argint scobora	rinza îmi răsturnară
în brațe îl lua	oasele îmi fărîmară

carnea îmi duminică	la uși stan de piatră punea,
<u>snaga</u> mî-o luară	o zi, două, trei șede
<u>figurile</u> m'apucară.	pe ta-s'o și mă-sa doru și mi-
Maica-Precista cum auza	la îi coprindea :
în brațe îl lua	ta-s'o la <u>țigan</u> se mincea
la rîu la Iordan îl ducea	calu -și potcovea
la rîu la <u>Jordan</u> ,	cu potcovele 'n jos
la <u>flintina</u> la <u>Adam</u>	cu prelejiță în sus,
în apă îl băga	la ușa se ducea
il curăța și-l spăla :	și 'n ușa ciocănea și bocănea ;
de toate boalele,	el după pat se scula și 'ntreba :
de toate greutățile,	cine ciocăne și bocăne la ușa
de toate <u>figurile</u>	mea ?
de fursală	---Eū sunt laică (cutare).
de ametală	—Da dacă ai fi cu strigoii
de <u>ihneală</u>	cu moroi cu moroacele,
de deocheturi	cu strigoacele,
de mămă păduri ;	cu deocheturoi, cu deochetu-
il spăla	roacile
și-l curăța	cu reii, cu reoacile
și pe mal îl scotea,	cu mincători de inimă
cu suflet din gura îl sufla	cu mincătoarele de inimă
cu un pahar de <u>cleșari</u> îl făcea,	cu mămă păduri,
cu mincea îl ștergea.	cu mează noapte
Il punea <u>snaga</u> la <u>snagă</u> ,	cu fărîmăturile
<u>virtute</u> la <u>virtute</u>	cu apucăturile
oa la os	cu băbițele
și-l făcea mal sănătos	să mă lurbure, să mă deoache
de cum a fost.	rinza să-m răstoarne
Maica-Precista nici p'ala	<u>snaga</u> să-m la, <u>figurile</u> să m'a-
nu se lăsa :	puce ?
pe (cutare) în brațe îl lua	—Nu sunt laică (cutare) ;
și casă de stan de piatră	o zi, două, trei am șezut
il făcea	dor de tine mi-a venit,
și 'n casă îl băga	la țigan m'am minceat

calu am potcovit
cu potcoavele 'n jos
cu prilegiu 'n sus,
la tine am ajuns.

După pat (cutare) se scula,
uşa îi deschidea
su potcoavele calului toate

boalele era,
pe (cutare) năvălea
şi-l inbolnăvea.

Țipa şi se văita,
nimeni din lume nu l-auza.
Maica Precista iar l-a auzit

din cer s'a scoborî,
loate boalele au fugit
şi s'au risipit.

Maica Precista pe Sfete
Ilie cheama.

Sfete Ilie pe cal încăleca
bici de foc în mîină îi da
dupe ele îl trimetea.

Sfete Ilie din bici de foc
plesnea

după ele să lua
cu almu 'n cale se 'ntilnea :

— Bună ziua ultimule !

— Mulţumim d-tale sfete Ilie !

— Au u ai văzut strigoii,

strigoaicile,

moroi, moroaicile,

deocheturoi, deocheturoaicile

mîncătorii de inimă,

mîncătoarele de inimă

reii, reoaicile

munta păduri, mează noapte, de jupuit

cu fărîmăturile
cu apucăturile
cu deocheturile ?

— Nu le-am văzut, sfete Ilie,
de le-aş fi văzut,
ţi le-aş fi spus.

Sfete Ilie îl blestema :

fiind că le văzuşi
şi nu le spusăşi,
să fi ulm de clopit

de tatat
de îngăurit
de pîrit

şi de bălegat. (mînjit)
Sfete Ilie din bici de foc plesnea
şi nainte pleca.

Cu tein 'n cale se 'ntilnea.

— Buna ziua teiule.

— Mulţumesc d-tale, sfete Ilie

— Au n-ai văzut, strigoii,
strigoaicile

moroi, moroaicele,

reii, reoaicile

mama păduri

miază-noapte

cu fărîmăturile

cu deocheturile ?

— Nu le am văzut sfete Ilie,
că dacă le-aş fi văzut
ţi-le-aş fi spus.

Sfete Ilie îl blestema :

fiind-că le vîzuşi

şi î nu le spusăşi

să fi tei de tîiat

de 'ncurcat
de descurcat,

de 'nodat
de desnodat,
să fi tei de lepădat.

Sfete Ilie din bici pleznea
mai departe se ducea

cu socr 'n cale sa 'ntilnea :

— Bună ziua socule !

— Mulţumim d-tale, sfete Ilie !

— Au n'ai văzut socule,

strigoii cu strigoaicile

moroi cu moroaicile,

raii cu rîoaicile,

deocheturoi cu deochetu-

roaicile

mîncătorii de inimă

cu mîncătoarele de inimă

cu fărîmăturile

cu deocheturile ?

— Le-am văzut sfete Ilie

în ostrov de mare

bea şi minca

vola-şi făcea

de nimini nu grijea.

Sfete Ilie îi ura :

— Socule de le văzuşi

şi le spusăşi

na fi la cunetreneie dūs

gi 'n capu mesi pus.

Această amestecătură descîntată se unge cu ea peste tot
trupu şi bea din ea.

Spus de TINCA Ş. D. STOICA din com. Ştefăneşti — Vîlcea.

Iu sfete Ilie şi măi bine îi
părea

după ele se lua
din bici de foc pleznea
în ostrov de mare ajungea
şi pe ele la masă le gîsa

mincînd
bind

şi voia-şi făcînd
de niminea ne grijiînd.

Sfete Ilie la bătae le lua
le bătea şi le trudea.

— Nu ne bate
nu ne trudi

că leacu (cutăruia) curînd va
veni.

Sfete Ilie nici p-aiă nu se lăsa
nouă steajere bătea,

cu noaua frîghit le lega

cu noauă bice le bătea,

le bătea şi le trudea

pînă fierrea le crepa.

Rămînea [cutare] curat

luminat

ca auru spălat

ca struguri 'n vie

ca poala Maici-Stă-Marie;

leacu din gura mea să fie,

ca 'n ceasu 'n care l-a făcut

nici o vină n'a avut.

De mușcătură de șerpe.

Pira, pira, nu perî șerpe;
 pira, pira, nu înțepa șerpe.
 Pira, pira, nu înțepa șerpoae,
 pira, pira, nu înțepa hidră,
 cu un cap, cu două, ori cu nouă.
 nu înțepa omul ¹⁾
 că omul a ajuns mai iute în apă.
 Șerpe, șerpoae, cu puî tăi nu înțepa,
 nu săgeta, nu vulnera,
 că dacă vulnerați, săgetați și înțepați,
 rog pe D-zeu ca cu toți să crăpați;
 Omul (N. N.) să aibă leac,
 să aibă alinare și vindecare,
 mîntuire de verin de șerpe.
 O mîrs nemișd șerpe și nemișoae șerpoae,
 pe-o cale, pe-o cărare;
 l-a eșit un om în cale.
 S-a țîpat în el șerpele, șerpoae;
 l-a împuns, l-a străpuns,
 l-a mușcat, l-a săgetat (la mînă, picior, etc.)
 Șerpe nu înțepa, șerpoae nu săgeta;
 nu împunge, nu străpunge,
 nu boboli, nu obrinți.
 Omul nu înghimpa: una, două ori nouă hidre,
 că omul a ajuns mai întîi în apă.
 leși verin de șerpe, din om,
 cum dă moara fărina și bradu rișina,
 omul să aibă leac de la marca sintă și fiul;
 Amin!

(Din Vascău, în comitatul Bihorului, Ungaria)

Cules de Vasile Sala, dascal român.

[1] Acest descîntec se întrecuvințază și la vite, și atunci în loc de omul, se zice *țosagul* (vita).

Poveste

Amu ci-că o fost o dată o babă. Văzindu-să ea slabă și nevoeșă, să hotări să-și însoare fecioru, cu fata unui gos-podar din sat. Feciorul babei să dăduse hăt de mult în dragoste c'o fată sărăcuță și frumușică, după toiu lui. Babă însă n'o voia pe-aceea, că era din soiu rău și sără-cios; și cum în vremele acelea băieți ascultați cu supune-re povețele părinților, băetanul nu se împotrivi mîni-sa și-i facu pe plac. — Nora babei era o femeie varga lui D-zeu de ră. Nimene nu se împăca cu ea, nimic nu-i mai plăcea. Megreșii să spărieră de-o așa *așchidă de muere*, căci veș-nic numai huet auziau în casa babei. Nu-i vorbă, că nici conorele nu-s bune, dar se vede că-și găsește lelea barba-tu; în casa babei cînta găina, nu cucosu.

Blata babă din pricina nuroi-sa, slăbise ca sf. Vinere, că răutatea de noră-sa nu-i dădea nici mîncare la vreme. De bătrînețe, de boală și de scirbă nici n'auzea.

Într'o zi mare, zi în care tot creștinul se veselește, fă-cînd plăcinte și gustînd vinul, barbatul zice femeii:

— Ia dule, bre femeie, și întrebă pe mama n'a mîncă și ea niște plăcinte de țesle moi, că doar macar amu i se cuvine și ei o bucăică mai bună.

Femeia se supune, însă fiind-că era suflet sucit și rău, nu duse la babă și o întrebă:

— Mamă! (pe urmă zise încetu) nu-i toarce niște pă-ci-nelle (apoi zise tare) moi, moi, moi...

— Nu draga mamei, nu!... că n'am dinți!...

— Auzi barbate? Nu ț-am spus eu că mama n'are pollă de plăcinte?

Și răbdând în una, biata babă, de foame muri. — Nora o boci așa de frumos în cit mai tot satul zicea : Halal de babă, că mindru o mai boccește noră-sa !

M. Lupescu.

Bibliografie.

Dr. Geněk Zibrt și Renáta Tyrsová : *Das böhmische Bauernhaus. Die Volkskunst auf der Jubiläums-Ausstellung*. Separatabdruck aus dem III Theile des Werkes „Hundert Jahre Arbeit“, Generalbericht über die allgemeine Landes-Jubiläums-Ausstellung Prag 1891. — Prag, 1896.

Eugene Rolland : *Flore populaire, ou histoire naturelle des plantes, dans leurs rapports avec la linguistique et le folklore*. Tome I, Paris ; Librairie Rolland, 1896. — La această importantă lucrare a colaborat și D. Artur Gorovei, comunicând autorului diferite numiri și credințe asupra plantelor cunoscute în România.

În *Zeitschrift für romanische Philologie*, redactată de D. Dr. Gustav Gröber, a publicat D. Iorn Urban Iarnik o amănunțită și judicioasă dare de seamă asupra volumului al doilea din lucrarea D-lui Gustav Weigand, „Die Aromunen“.

S. Fl. Marian : *Tradiții populare rămâne* din Bucovina. București, Imprimeria Statului, 1895. Un volum în 16 de 366 pagini. Lucrarea cuprinde două părți : 1) Tradiții referitoare la persoane și evenimente istorice, și 2) Tradiții referitoare la localități.

DIN ȚARA ARMÎNILOR.

Di țe draculu-i c-un cicior

De ce dracul e cu un picior

După țe Dumnițău fేశăi locu și de-așa pîn la Dumnițău, dracul z-bigă și nisă nu armină cama nișnios. Cum adică, cum fేశăi, aclo ni-hibă, că nai scōasi doauă praveți : buvalu și lupu.

Ghini că le-adică, li ndrē-apet, ma cum s-li da suflit ? Da di nă parti, da de-alantă, suflă, li mină, jivă ! li grē-apet să si scōală, jivă ! ăale necă bitea a yiu. A dracului ni yinēa tiei s-facă. Nu-lī dură de-altă a lui, ma cum ni-s ducă la Dumnițău nisă-lī cadă lra s-li bagă suflit ?

Cuț vidū țe nu vidū, că

După ce Dumnezeu făcu pământul și de aci pînă la cer, dracul se băgă 1) și dinsul să nu remie mai pre jos. Cum drese, cum făcu acolo să-i fie 2), că eală scoase două animale: pe bivoli și pe lup.

Bine că le dură, că le înfrunuseță, dar cum să le înșuflească ? Dă de o parte, dă de cealaltă, suflă, le mișcă, nimic ! le cheană să se scoale, nimic ! ele nici nu dau semn de viață 3). Dracului îi venea să pleznească 4). Nu-i părea rău de alt-ceva de cit cum să meargă să se roage de D-zeu 5) ca să le înșuflească. Dacă văzu

(1) a. l. miuāt s'a însemnat prin *h*; a. prin *m* — (fr. *gru*, it. *p*, prin *g*; *vin* — *germ* *uerm* — *germ* etc.
neamul o pus pe *l*, *ă*, *ă* li înaintea
său în urma unei alto vocale, arată
înțelegerea lor. Ex. *vēade*, *cior*, *scōasi*
etc.) *da* l'am exprimat prin *q*.

1. Isă propuse. — 2) Pentru capul
lui să fie rău. — 3) Nici nu lăcu a
via — 4) Să facă «*tic*». — 5) Să-i ca-
dă (în *germanich*) lui D-zeu. —

nu-s fați alumințea, și scōală di yini la Dumniđă, țe ma-l vîdu ntră (ndră) nîs, ăi ȓisi:

Țe-î, triscăturate din vale?

Ėa, țe s-hibă, cara-ți feciū dōaūă prăvdî, mari lucrul va sē-aspară tuti alantî a tali, că iū va ă veadă tu gurvă va-s ligă.

Dumniđău artisi și ȓisi:

Ėa ȓi-lă să-s mută s-immă. Grēaști draclu, lă cadi, bati cōada dină parti, s-suță, sē-avvrtēaști cu amăi cu dară, livă! s-mină chēatra dim padi, să-s mină și ēali? Draclu-lî yinēă kit s-crēapă tu chēale și Dumniđă, si-l vidēă, pînă și barba-lî-ardēa.

Țe s-mintui Dumniđă atunțea, ea s-sanyiem și buvalu acestu tră lișurarea om-lui.

Oi, zarzavuli, grēaști nîs, macă vrei s-anghēădă buvalu-lî, mină-l cu ciorlu și ȓi-lî acșîea: scōală, budilă, s'-ai putēari mari, zvercă sinătō-asă și s-nu poți si zburăști? Cătu-lî ȓisi draclu acși și buvalu tōară și mbrustă.

ce nu văzu, că nu se face alt-fel, se scoală și vine la D-zeu, care, îndată ce-l văzu în față, îi zise:

Ce este, de trei ori caterisitule din vale?

Iacă, ce să fie, făcui două animale, lucru mare! se vor speria toate cele lalte animale ale tale și că ori unde le vor intîlni, se vor înghe prin gaură. D-zeu rîse și zise:

Poftim de le zi să se rădice și să umble. Strigă draclul, se foagă de ele, dă din coadă, se întoarce jurîmprejur cu vîrăi, cu drăci, nimic; se mișcă peatra (de jos) spre a se mișca și ele? Draclui îi venea să pleznească în piele, iar lui D-zeu, să-l fi văzut, chiar și barba îi ridea.

Ce se gîndi D-zeu atunci, hai să inviem și pe bivolul acesta pentru ușurarea omului.

Măi, drace, vorbește dinsul, dacă vrei să invieze bivolul tău, mișcă-l cu piciorul și zi-i așa: scoală, dobitocule, să ai putere mare, ȓit p-ternic și să nu poți vorbi! Indată ce draclul zise așa, i-bivolul se sculă 'n picioare imediat.

Tora, ma vrei s'anghēdî s-luplu, mină-l cu ciorlu și ȓi-lî: scōală, lupte, s-miți domnu-tu.

Draclu ca darak din vale te căști, aduchi că aōă nu cură buu lucru și nînti țe s-lu mină și z-ȓică dimindătili zbōari, sîpă nă grōapă cît lu ucipu și alisă maș nă gurvă tră ciorloru cu cari vreau mină luplu. Tu ȓara le-l mină și-lî ȓisi „scōală, lupte, s-miți domnu-tu”, ar-sari luplu și hap! îi fați a draclui di cior ci-lî lu curmă pînă di ȓinuchlu. Vreă-l albă micată deaghinēalui tut, ma țe si-lî-fați, că avēa îndată tu gurvă.

De-atunțea armasi di lumēă ȓiți azatr-az tră drac: „ȓel c-un cicior”.

Tut tr-acastă s-ō-ău oamni-ălii c-a draclui maș di lup nu-lî trēați, ma iū-l veadî, uculă strematli. Dē-aōă și zborlu: „fuți ca di per di lup”, că iū draclu andrē-ȓi i anuvrēaști per di lup, perlu s-lă.

Acuma, dacă vrei să inviezi și pe lup, mișcă-l din picior și zi-i: scoală, lupte, ca să mînuce pe stăpînul tău.

Dracul, ca drac din vale [priceput] ce este, înțelege că nu-l lucru curat la mijloc și hainte de a mișca și zice cuvintele ce i s'au ordonat, săpă o groapă cît îl încăpu și lăsă numaî o gaură pentru piciorul cu care era să miște pe lup. Îndată ce-l mișcă și-l zise „scōală, lupte, ca să mînuce pe stăpînul tău” sari lupul și hap! îi prinse piciorul dracului și i-l curmă (înglîji) de la genunchi. Era să-l fi mîncat frumos de tot, dar ce să-l faci, că intrase în gaură.

De atunci rămase (obiceiul) ca lumea să zică despre drac pînă astăzi „acel cu un picior”.

Tot din această cauză cred oamenii, că draclui numaî de lup nu-l trece (nu o poate scoate la capăt cu lupul), ci unde-l vede, fuge departare de mai multe po-goane. De aci provine și zicatul i anuvrēaști per di lup, cătoare „fuge ca de pâr de

lup” de oare-ce cînd dracul zărește său mirosește pîr de lup, își lea lumea în cap (lit. perlu și lea).

De-acelâ mult căsi tîn di- Tot din acest motiv se o-
lîi di Crăciun per di lup bîcînuște ca în zilele de
n-casă, s-nu yînă darăfîi Crăciun multe familit să fie
di carcîndali, tut nă soie pâr de lup în casă, ca nu
di darăfî, di pingînescu casa. cum-va să vie dracii de
carcîndali, 1) un soiū de
draci și spurcă casa.

(Cules de la unchiul meu Gîlji Papahagi din Avla, Epir)

ASTĂLĂRE

A fi „*astălat*” la Armini înseamnă a întîlni o, fînă,
cînd pornești să mergi unde-va, și care fînă să-ți taie dru-
mul „*s-le astăli*”

Armini consideră unele „*astăleri*” de favorabile, altele
de nefavorabile, după cum se fac de fînțe de bun augur
său de fînțe de augur rău.

Credința în „*astăleri*” ne împlină la toate popoarele
din vecchine și din zilele noastre.

Pliniu ne spune, că „din toate prevestirele, cea mai fa-
vorabilă este de a vedea drumul nostru tăiat de un lup cu
gura plină. (Plin. Carl. VIII, cap. 34, 4) „Malheur à qui
rencontre, au moment d'entreprendre un voyage, une
femme, un prêtre, un moine, un lièvre, un serpent ou un
cochon. Si la rencontre a lieu le matin, le présage est
encore plus mauvais”, zice Paul Vierzon în „Les Présages”
pag. 34.

1) *Carcîndali* se crede că sînt sulletele pruncilor nebotizați, omorîți de
Irod, și cari au devenit draci.

Știu asemenea că credința în „*astăleri*” există la grecii
vechi și moderni, la Bulgari, la Albaneji, la Turci etc.
Noi vom da aci cîte-va din credințele Arminilor referi-
toare la „*astălare*”.

1. „ASTĂLĂRE” REA

Dacă *astăli* un preot, rău îți va merge. Îți va merge
și mai rău, dacă preotul îți va dori „cătătorie bună” sau
te va sîltă el cel d'întîi.

Motivul pentru care *astălărea* de preot ca și cea de
cîlugăr sau *călugărită* [maică] se consideră de rea, e, că
sînt îmbrăcați în negru și că li se atribuie o inimă rea și
impetrită. Se crede, că preoții nu varsă nici odată lacrimi
la moartea cui-va; și că ei ar dori să aibă cît se poate
mai mulți morți, ca să câștige parale cu ocasiunea înmor-
tăților lor¹⁾. (Comn. de D-I Nic. Nacea institutor român
la Vlaho-Clisura)

Dacă te *astăle* un preot, e bine să te întorci acasă și
să amîni cu o zi călătoria. Nu rar se face aceasta de
mulți.

Tot așa de nefavorabilă se consideră „*astălitura*” de ie-
pure și de femei fără copii (*coabă*); asemenea „*astălărea*”
unei femei bătrîne, care trece drept vrăjitoare, a unui om
cu „*semmu*” adică: schiop, chior, ciung, spin, încocoșat etc.
De te *astăle* un mort, să te aștepi la ceva foarte rău.
În genere *astălere* unui om cu suflet „*slab*” — rău, negru,
se explică tot d'auna în rău.

Astălărea de șarpe, cître asfințitul soarelui, e preves-
tire de moarte, afară dacă ai reușit să-l omori.

Dacă cine-va *astăle* doi șerpi înolăciți și nu reușește

să-i omoare, în cît ei discolăcindu-se din împreunarea lor scapă, unul într'o parte și altul într'alta, persoana aceea fiind căsătorită, se crede, că se va despărți de soția sau soful său, după cum e bărbat sau femeie.

Dacă reușește să omoare numai pe unul, ear celalt scapă, se crede, că unul din cei căsătoriți fatal va trebui să moară și anume, dacă s-a omorît șarpele, va muri bărbatul, ear dacă s-a omorît șerpoaica, va muri femeia.

Tot așa de rău se explică, cînd porînd să mergi în străînatate și întîlnind șerpi, cari îți taie drumul, nu-i omori.

Pe lingă acestea mai în fie-care sat sînt anumite persoane, a căror „*astăltură*” e favorabilă, după credința poporului, și altele a căror „*astăltură*” e nefavorabilă.

Foarte nefavorabilă se consideră *astăltura* unui chirigiu care mină cai goi, neîncercali, și a unei femei, care merge cu vasele goale.

2. „ASTĂLTARE” BUNĂ

Se consideră de bun augur „*astăltarea*” unei nveste de curînd maritală, a unei virgine, fiindcă-i cu inima candidă: a unei femei, căreia îi trăse toți copiii ce a născut precum și bărbatul: a unei bătrîne cu o mulțime de nepoți și nepoate; a unui păstor cu moravuri bune și înbrăcat în haine spălate, dacă merge la turmă, și în genere a oricărei persoane cu suflet bun și „*biyilic*”—norocos.

Pentru mai mare siguranță, e bine cînd pornești undeva, să pui să te „*astăle*” o persoană cu bună *astăltură*, căci după aceasta, orî-ce altă *astăltură* rămîne fără influență.

Dintre animale *astăltarea* lupului se consideră de foarte favorabilă. Cauza pentru care se consideră așa e că el, deși făptura dracului, orî unde îl întîlnește pe acesta, îl mîmîncă, de oare-ce așa i-a poruncit Dumnezeu.

Fiind *astăltat* de șarpe dimineața, este semn de bună prevestire.

Astăltarea unui chirigiu care conduce caii încăreaii sau a unei femei cu vasele pline de apă, se consideră de foarte favorabilă.

Asemenea caltrul și oaea au *astăltură* bună.

LUNA NOUĂ

Se obișnuiește, ca în seara ce apare luna nouă, mama să lea pe unul din copiii săi, cari încă n'a văzut „luna nouă” și după ce-i pune pe cap „*nă cirvătăți*”—o pine sau un colac, preparat într'adins, ear pe colac atle înjurî clii membri sînt în familie, îi spune să easă la lună, unde, după ce se întoarce de trei ori în jurul său, să adreseze lunei următoarele versuri:

Lună, lună nouă,	Lună, lună nouă,
ghini cliă arăată,	binele (să fie mult) ca rouă,
cliă arină n-vale	cît nisip în vale
punga ali tale,	atla (așa plină să fie) punga talei
cliă sprună n-casă	cliă spuză în casă
aliți oamini pri măsă,	aliți oameni să fie la masă
tine ca mine	tu ca mine
ș-o ca tine.	ear cū ca tine.

[Cules din Moloviște]

său :

Lună lună nouă,
câtă arină -n vale
punga ali tali,

Lună, lună nouă,
cât nisip în vale,
punga tatălu (cu așa multe parale

să fie plină)

lini ca mini
ș-yo ca tui

tu ca mine,
car că ca tine

La Vlaho-Clisura se zice precum urmează :

Lună, lună nouă,
io ca tine,
tine ca mine;
barba la pînă di cheptu.
barba mea pînă di padi.

Lună, lună nouă,
că ca tine,
tu ca mine;
barba la pînă la piept.
barba mea pînă jos.

La Gopeși:

Ghini viinș, lună,
luna a Paștilui,
ntredi n-afiași,
ntredi s-n-afiași,
di viră ôară,
ma ntredi s-n-afii.

Bine ai sosit, lună,
luna a Paștelor,
intregi ne ai găsit,
intregi să ne lași;
la anu
mai intregi să ne găsești.

Une ori, acela care spune cuvintele de mai sus, ține în mînă două vase pline cu apă „*mută*”—neîncepută, pe care, mergînd să le umple, nu privește spre *luna al Paști* 1). În vase se mai pun bani de argint [*asprî*]. La Vlaho-Clisura banii de argint se pun în buzunar înainte de a se umple vasele cu apă; aceasta ca luna să nu-l nimerească cum-va gol. Colacul său pînea (*cîrătilia*) nu lipsește nici odată, căci după credința Arminilor pînea e simbolul cel mai bun pentru îmbelșugare.

1). La Gopeși se zice „luna al Paști”, pentru că obiceiul se practica pe la Paști.

După ce copilul adresează de trei ori una din formulele de mai sus, merge în casă, unde toți membrii familiei gustă din colac.

Credința populară pretinde, că cine păstrează acest obicei are să fie norocos în tot cursul anului: „binele nu-î va lipsi din casă și luna, la anu, îl va găsi tot așa de bogat, după cum a lăsat pe copil”.

În celalt timp al anului, cînd nu vrei să practici obiceiul acesta la fiecare „lună nouă”, să te păzești de a vorbi, căci îți va merge foarte rău, de oare-ce toate boile „*lingorii*” se aruncă, de femeile cari descîntă, în luna nouă, sau cum se mai zice: cînd *nîică luna*—cînd luna nîică, sau *cînd sê-aprîndi luna*—cînd prinde luna, și dacă vorbești, te apucă boala ce în momentul acela se aruncă în luna nouă.

P. Papahagi.

Povestea Împăratului Chiriviu

A fost odată un împărat și împăratul acela a avut trei fete, și încă din tinereța lui începuse a zidi o biserică foarte frumoasă, și pînă la bătrînețe n'o mai putuse isprăvi, pentru că ce lucra ziua, noaptea să dărima. Și nu știu din ce cauză.

Acum împăratul temîndu-se că va muri și va rămînea lumea neîncălă, s'a apucat și a dat veste în toată im-

părăția lui, că cine s-a găsi să prindă pe acela care dărimă biserica noaptea, îi va da toată împărăția lui, și el va rămânea împărat numai cu numele, și-și va da sama cu punga.

Cei trei feciori ai lui au zis : Tată, de cit ne-î vinde pe noi și om rămânea răi, mai bine să ne punem noi să vedem n'om putea afla cine-î ?

— Ei, dragii tatei ! a zis împăratul, nu sînteți voi oameni de aceia, care să puteți face asemenea treabă.

— Mă duc eu, tată, a zis fratele cel mai mare.

— Du-te, a zis tatu-so.

S'a dus el acolo și cum a ajuns, l-a și pilit somnul și a adormit așa de greu, că puteai să tai lemne pe el și nu simțea. Atunci a venit o pasere și a zis :

— Până nu mă va aduce pe mine și pe soția mea în biserică asta, nu poate s'o facă orî cit s-ar munci. Și a sburdat. Și cînd a sburdat, tot zidul s-a dărîmat.

A doua-zi dimineață trezindu-se feciorul împăratului, văzu zidul risipit. A plecat acasă, și cum a ajuns l-a și întrebat tatu-so :

— Ce ai văzut, fiul meu, acolo ?

— Ce să văd, tată ? Peste noapte a venit o pasere și a zis : că pînă nu-i aduce-o pe dînsa și pe soția ei în biserică, n-o poți face, chiar de ai da toată împărăția.

— Ei, dragii tatei, a zis împăratul, nu sînteți voi oameni de aceia, cari să puteți face treaba aceasta.

— Tată, a zis fiul cel mijlociu, mă duc eu în noaptea asta.

— Nu te mai duc, a zis împăratul, că de geaba te duci.

— Mă duc, tată, a zis el, ca să videm și eu norocul meu.

— Du-te, a zis tatu-so, da știu că de geaba te duci.

El s-a dus. Și cum a ajuns acolo, l-a pilit un somn ca și pe frate-so, și s-a culcat, și iar a venit paserea peste noapte și a vorbit ca și'n noaptea întâi. Cînd a sburdat, a stricat ear zidul. A doua-zi dimineața s-a sculat băetul și văzînd zidul stricat, s-a dus la tatu-so plîngînd.

— Tată, a zis fiul cel mai mic, în astă sară mă duc eu, dar să-mi dai : două coșuri de alune, o cutie de tutun și o duzină de chibrituri.

L-a dat ce ceruse și s-a dus la zid. Acolo a început a strica alune și a minca : făcea țigară și bea ; apoi iar strica alune și minca și iar fuma tutun. Și tot așa pînă ce a venit paserea. Ea cînd a venit, s-a pus drept de-asupra capului lui pe zid, și băetul a pus mîna pe dînsa și a smuls două pene din o aripă a ei, și a plecat spre tatu-so acasă. Cînd a ajuns, tatu-so l-a întrebat :

— Ei, ce ai făcut, fiul meu ?

— Ce să fac, tată : A venit o pasere cu penele de aur și a zis : că pînă nu-î aduce-o pe dînsa și pe soțul ei în biserică, nu poți s-o zidești. — Tatu-so n'a crezut. Băetul a scos penele din sin și i le a arătat.

— Dragii tatei, zise împăratul, am să dau jumătate din împărăție mea aceia care-mi va aduce paserea aceea.

— Pentru-ee, tată, zise ei, să ne lași pe noi sub masă și altul mai rău să stea la masă ? Ne ducem noi. Și au plecat. Și s-au dus pe drum cit s-or fi dus, pînă au ajuns într'o pădure. Acolo erau două drumuri, care să despărțau. Unul era bătut de car, și cel alt părăsit.

— Acu, aŭ zis frații cei mai mari celui mai mic: frate dragă, noi apucăm pe drumul ist bătut de care, iar tu să apuci pe drumul ist părăsit. — Și așa aŭ făcut. Plecînd ei s-aŭ înțeles ca să lese un semn în locul acela cînd vor trece înapoi acasă.

A mers fratele cel mai mic cit a fi mers, și numai a-junge într-o poeniță foarte frumoasă. Acum băetul și calul flămînzise. A luat băetul friul din capul calului și i-a dat drumul la pascut și s-a apucat și el să mîînce ceva. Și pe cînd mîncea el, eacătă vine un lup la dinsul. Băetului atunci i s-a făcut părul măciucă (în cap) crezînd că-l mîînceă lupul. Lupul s-a sburilit la dinsul, și băetul zise :

— Uite, lupule, eŭ mîînce, vino și tu de mîînceă. Lupul n'a vrut să vie și să sburlea mereŭ. Atunci a zis lupul :

— Dacă mi-i da calul să-l mîînce, eŭ mîînce; de nu, te mîînce pe tine.

— Du-te lupule, zise băetul, și-l mîînceă.

Lupul s-a dus și l-a mîînceat; apoi se invită de trei ori în aer și se făcu un cal cu mult mai puternic și mai frumos de cit celalt. Atunci a zis lupul: sue-te pe mine cîlare și hai să mergem la pasere, că ea este la împăratul de cruce. Dar bagă de samă: cînd om ajunge acolo, ai să te duci tu singur la pasere. Și eu am să le dau lor un somn așa de greu, că ai să calci pe dinșii ca pe butuci și n'au să simțască. Tu cînd îi intra la pasere, să-o tel, dar să nu care cum-va să te muște de inimă să pui mîîna pe cușcă, care-i de aur, că atunci ea va țipa așa de tare, că să va cutremura și pămîntul. Atunci toată împărăția să

va trezi, te va prinde și vei fi de perit.

S-a dus băetul la pasere, a pus mîîna pe dinșa și a luat-o. După ce a luta-o, să uită la cușcă, care era de 70 de ori mai frumoasă ca paserea, și nu l-a răbdat inima și a pus mîîna pe dinșa. Acum cușca a strigat așa de tare că și pămîntul s-a cutremurat, și toată împărăția s-a trezit, și l-a prins strața. Și cum l-a prins, care zicea să-l spînzure, care să-l tae, care să-l îpuște. Iar împăratul a strigat: mîî, aduceți-l la mine. După ce l-a adus la împăratul, el l-a întrebat că ce caută.

— Ce să caut, mălțate împărate! Am venit să iau paserea asta și s'o duc la tatu-meu să o pue în o biserică pe care a porrit-o s'o facă din tinereță și acum e bătrîn și n-o mai poate isprăvi, pentru că ce lucrează ziua, noaptea vine paserea asta și dărimă; și chiar ea a zis: că peată nu o va pune pe dinșa cu soful ei acolo, nu va putea isprăvi biserica, de ar cheltui toată împărăția.

Acu împăratul de cruce a zis: Dacă mi-i aduce calul împăratului de verde, care de atîta vreme mă bat cu dinsul să l-l iau și nu pot, eŭ ț-oîŭ da paserea cu cușcă cu tot.

— Ți-l aduc, zise băetul. Și a plecat, și s-a dus la lup.

— De ce n'ai făcut, zise lupul, cum te-am învățat cŭ? Ai să plecat înainte spre împăratul de verde. Aŭ mers ei peŭ, aŭ mers și numai aŭ ajuns la împăratul acela. Acum l-a spus lupul: Du-te să ei calul, dar să nu pui mîîna pe friu, că friul îi mai frumos de 70 de ori de cit calul, și de-i pune mîîna pe friu, el are să răcnească și are să se cutremure și pămîntul, și atunci să trezește toată împărăția, că eu am să le dau un somn de ai să calci pe dinșii ca pe butuci, și n'au să te simțască.

S'a dus băetul și a scos calul afară. După ce l-a scos afară, s-a uitat la friu, care era de 70 de ori mai frumos de cit calul, și nu l-a răbdat inima și a pus mina pe friu. Atunci friul a țipat așa de tare, că toată împărăția s-a trezit, și l-au prins. Acum, care zicea să-l spinzure, care să-l omoare, care să-l tace. Da împăratul a zis: adu-ceți-l la mine, să videm cine-i și ce vrea.

Și l-a adus înaintea împăratului, care l-a întrebat ce caută?

— Ce să caut, înălțate împărate? M-a trimis împăratul de cruce să vă iați calul și să-l duc lui ca să-mi dea o pasere.

Împăratul a zis: dacă te-i duce la împăratul de rosu și mi-i aduce fata lui, ca să-o iați de soție, eu Țoia dau calul și friul.

— Mă duc, a zis el. Și s-a dus la lup. Și au plecat înainte. Au mers ei așa, au mers și numai au ajuns la împăratul de verde. Acum i-a spus lupul: du-te, că eu am să te dau un somn de ai să calci pe dinșii ca pe butuci, și n'au să se trească. Și ai să te duci în odăea fetei, că ea doarme cu 12 roabe. Și s-o ei, dar să nu care cumva să te muște șarpele de inimă și s-o săruți până ce nu-l aduce-o la mine. Că dacă-i săruta-o, toată împărăția se va trezi, te va prinde și va fi vai și amar de tine, că-ți va lua capul.

Și numai să duce băetul și pune mina pe fată, și nici nu se uită la dinsa, și o duce la lup.

— Ei, zise lupul, vezi dacă m'ai ascultat căi mineri-ot! Sue-te de grabă călare pe mine și să mergem. S'au suit ei călare și au plecat. Și au mers ei așa, au mers cit ori

fi mers. Da lui Ionică făt-frumos, că așa să numea el, i să scriase inima foarte rău că are să deie fata. Dar lupul l-a întrebat:

— Stăpine, stăpine, de ce ești așa supărat? Că de cind umbli călare pe mine, așa supărat ca acum nu te-am văzut nici odată.

— Știe D-zeu, lupule, a zis Ionică făt-frumos. Iar lupul zise:

— Nu fii supărat, că ai să fii și cu fata și cu calul.

Mai merg ei cit ori fi mers și numai să apropie de împăratul de verde. Acum lupul a lăsat fata afară de oraș și l-a dat un somn de dormea și pământul sub dinsa, de cinei coți jidovești.

S-a dat lupul de trei ori în aer și s-a făcut o fată de 10 ori mai frumoasă ca aceea. Acu a zis lupul lui Ionică făt-frumos: ei, tu să mă duci la împărat și să-i spui lui:

— Poftim fata înălțate împărate. M-am închinat cu poftonca ce mi-ai dat. Dar să nu vă supărați înălțate împărate, să vă spun: că fata la tatu-so acasă e învățată să se prelunge prin grădină, prin ogradă și chiar și pe afară de ogradă. — Așa vorbi băetul.

— Bine voinic, zise împăratul. Și dădu calul și friul pleacă. Ajunsă la fată, o pusă pe cal și mină foarte tare.

Lupul, după ce a plecat Ionică făt-frumos, a eșit afară din ogradă cu 2 roabe. Acum s-a dat de trei ori în aer și s-a făcut un lup cu mult mai sdravin de cit fusese înainte, și cind s-a repezit asupra roabelor, ele au fugit spălate, crezind că de acu le și minincă.

Și a plecat lupul după Ionică făt-frumos, și l-a ajuns. A încălecat Ionică făt-frumos pe dînsul, și fata pe cal, și

mergeau spre împăratul de cruce. Acum Ionică era scribit și mai rău, pentru că avea să deie calul. Dar lupul a zis: nu băga în samă stăpîne, că de mine îi băgat înainte. Eu am să mă fac cal de 20 de ori mai frumos de cit e aista și să mă duc la împărat. Și să-i spuî așa: Înălțate împărate, calul acesta nu-i dat azi la apă; și-i învățat a-l scoate la apă în afară de ogradă, să-l ducă doi vezetei fiindu-l de un căpăstru lung. — Și așa a zis Ionică.

Atunci împăratul i-a dat paserea și cușca și i-a spus: — Du-te pe la Vizir-berbec, care e bărbatul paserei. Și cînd îi ajunge acolo, să bagî de samă că el îi foarte pri-mejdios, te omoară îndată: dacă-i vedea că saltă cuibul în sus, sê te duci să-l eî, iar dacă s-a întuneca cu ceață, să ști că-i suparat, și să fugi.

S-a dus Ionică făt-frumos cu paserea la Vizir-berbec. Și cum a ajuns acolo, el a început a sălta în cuib și a cînta de bucurie. L-a luat Ionică făt-frumos, l-a pus în cuib cu paserea, și a plecat la cal și la fată. A încălecat pe cal, și a mînat răpede după cum i-a fost spus lupul.

Împăratul îndată a trimis doi vezetei cu calul la apă. Calul, după ce l-au scos din ogradă, s-a dat de trei ori în aer și s-a făcut un lup și mai sdravîn ca înainte. Și s-a repezit asupra vezeteilor de au crezut ei că-i și minînca. Și a fugit după Ionică făt-frumos. Ionică s-a suit călare pe dinsul și au mers ei așa, au mers, până ce au ajuns în locul acela de unde plecase întîi cu lupul.

— De acum stăpîne, zise lupul, eu nu mai pot merge. Rămîn aice. Vezi de mergi bine. Eu îți fac o trăsură cu patru cai, și să te pui cu soția în trînsa și să te duci ră-

pede acasă, să nu care cum-va să zăbăvești pe vre un drum. Lupul acum să deie de trei ori în aer, și a făcut o trăsură cu patru cai, de ardea, nu altă, pămîntul pe unde mergea. S-au suit ei în trăsură, și au mers, au mers și numai ajung acolo la locul acela unde se despărțise el de frații lui. Acolo găsește semnul ce avuse vorbă și care-i spunea că cei doi frați ai soî s'au întors acasă.

De acolo au mers ei așa, au mers și numai ajung acasă la tată-so. Acum calul necheza, paserile cîntau, fata rîdea la zăbrea de-i curgeau numai flori din gură.

Tată-so cînd l-a văzut, nu mai știea ce să facă de bucurie. Pusă de zidi biserica înainte și o isprăvi de grabă. Și pusă pe Vizir-berbec cu soția lui în biserică. Cîntau paserile ca și cum ar fi cîntat 24 de preuți. Toată lumea să mira de minunăția aceea.

Feciorul împăratului a făcut nuntă la care au chemat toți împărații și domnii vecinî. Și-au petrecut 3 zile și 3 nopți, alte pentru nuntă, cit și de bucurie că au isprăvit biserica.

Ș-am încălecat pe un paîu de săcară

Și v'am spus-o toată în astă sară.

(Vocea de la Zamfira M. Iuicagă din cotuna Soei, com. Gîrlig, județul Neamț)

N. Mateescu.

Din ce-i făcută femeea?

Toată lumea știe că femeea-i făcută din coasta barbatului și că dacă soful își scarpînă cite o dată coasta, nimine n'are dreptul să se amestece. Eu, am auzit însă din nou — strămoși, cari cunoșteau lumea mai alt-fel de cum e elin noi, că femeea nu-i făcută din coasta barbatului, ci din o coadă de cîine, și de aceea din cînd în cînd tre-

bune țesălată și peptănată, că „femecea neșăslată e ca moara nefecată”.

Și ea să știți cum s'a făcut mureea din coadă de cîne, ascultați să vă spun povestea :

După ce a făcut D-zeu lumea și pe Adam, l'a lăsat singur. Incredințându-se că nu-i bine să fie omul singur, pe cînd el dormea, îi luă o coastă, punînd-o pe o masă, ca din ea să facă pe femece. Pînă ce să coase cu acul locul de unde luase coasta, diavolul, pretăcut în cîne, se ivește dintr'un tufș și fură coasta lui Adam. Cînd sîrsește D-zeu de cusut, voinđ să iee coasta de pe masă, ca din ea să facă pe bunica Eva, ia-o de unde nu-i. O ciudă nespūsă îl cuprinse pe Cel-a-tot-puternic, și uitîndu-se prin prejur, sub niște tufani, vede un cîne rozînd un ciolan. Atunci D-zeu înlelese că *necuratu* l-a făcut șotia, și să ia după cîne : fuga cînele, fuga și D-zeu, fuga cînele, fuga și D-zeu. La o colitură D-zeu prînde cînele de coadă. Trage D-zeu, întinde și cînele ; trage D-zeu, trage și cînele, pînă ce coada cînelui s-a rupt. Dihania fuge într'o pădure schelălăind, iar ziditorul lumii remase cu coada cînelui în mînă.

Minios peste fire că lucrurile s'au petrecut alt-fel decum era voia lui, D-zeu izbește coada cînelui de pămînt și poronește : „Din coadă de cîne să se facă și femecea, și cum s'a zis s'a și făcut.

Și de atunci a rămas femecea cu perî de drac în ea, de pînă ce barbatul nu-i zmulge, n'are zile bune în casă ; și de atunci a rămas obiceiul, că dacă voești ca un cîne să fi rău ca femecele, să-i tai coada și să i-o dai s'o mănînce friplă, că se face cum îi dracu de rău.

Culeasă de **M. Lupescu.**

D R A C U L

Poporul nostru crede că dracul îi făcut de D-zeu și la început a fost inger, da din cauza mindriei lui, a căzut din cîntea ce avea. D-zeu l-a pedepsit să nu mai stea lîngă omul lui în cer, ci se cadă jos pe pămînt.

Cîle nu drac se ține de fie-care om și -l îndeamnă la rele. Locul lui de ședere este pe umărul stîng, căci pe umărul drept stă un inger care îndeamnă pe om la fapte bune. Omul care face fapte rele, își îndepărtează pe inger de la el și rămîne numai pe sama dracului.

Draci sînt foarte mulți pe lumea aceasta, și încă se tot înmullesc. Ei locuiesc prin zidiri părăsite, pivniți, mori, prin codri, pînă și în biserică, de unde numai atîta fuge cînd ese preotul cu sf. daruri. Locuște și pe comorile mort-s date lui. Acei bani nu-s curați.

Dracul mai locuște și în locurile unde s-a făcut vre o înmulară (omor).

De cum înserează, oamenii cei slabi de ingeri să feresc a trece pe lîngă aceste locuri, și cînd îi împinge nevoea, nu mai slăbesc din făcut cruci, pîn ce trec hăt departe.

Dracului i se mai zice : *diavolu, necuratu, neigă-l crucea, neigă-l țacca, cornilă, vîrlan, cel cu coarne, cel mitilei*, etc.

De multe ori se aud povestiri, că cutărui sau cutărui om s'a arătat dracul. — El se poate pretace în ori ce chip vroește. Cînd s'arătă în chip de om, îi negru cum îi „doul ceonului”, îmbracat în strae nemleşti și cu lulea în gură. Mai mult noaptea se arată oamenilor. La clădirile de zid se pune măsura lungîmei umbrei cuiva, care îndată moare și pe urmă după chipu acela se arată dracul. — Cînd a făcut D-zeu lumea, și dracu a fost. El a făcut de-

aturile și dinburile de pe pământ, spinii, copacii spinoși, buruienile de inebunit oamenii, ca mărățuna, cîmnafaia, jiviniile rele, ca lupu și șerpele, iar tutunul a crescut din singele unui drac care s-a spînzurat, și de aceea cine fumează tutun, „pe ceea lume” ar să șadă în fum. — Brădul îi făcut de D-zeu, da tot cerindu-l dracul, D-zeu i l-a făgăduit că-l dă, după ce a cădea frunza. D-zeu a poruncit să nu mai cadă frunza, așa că dracul tot așteaptă.

— Cine a prinde pe dracu, dacă l-a lega cu brăcinariu. l-a luat toată puterea și-l poate chinui cum a vrea.

Dracul și în om se bagă; acel om amțește din cînd în cînd, se trîntește pe jos și acolo îl *zgîhne*. Sint preuți sau călugări cari au darul tămăduirii și cetînd mofturile sf. Vasile, scot pe dracu, și omul rămîne sănătos. Pe urmă dracul s'animă de acel preut și caută să-i facă ispite. O mulțime de patarani se aud în popor, de cum li s-a arătat necuratul. Una din ele cam într'acela fel am auzit-o în mai multe locuri: unui spuneau că un molan iar alții că un coleiu (căfeluș), pe la înserate li-a eșit înainte și gîndurîndu-se pe lingă dînsul, l-a luat în brațe. Cum omul îl dezmerda: „saracu, saracu” și-l neteza cu o mîină, dracul se holbează la dînsu și cu un glas gros începu a-l îngîna: „saracu, saracu”, și tot atunci, fuști din brațe, lăsă numaî scînteii în urmă, și ce s-a făcut, nu să știe. — Dracul are putere de înțger, numă altă că puterea lui o întrebuintază la rău; rar cînd ajută pe om la bine și atunci numă pentru a-l celui să se deie lui.

Se povestea în satul Dolhasca, că unul imbla se găsească fiică de femece curată care n'a mai avut a face cu alt barbat, de cît cu cel drept al ei cu cununie, care-i tre-

buria pentru un leac de ochi, și cum trecea pe un drum, vede în niște spinii pe un drac că-l minca niște cîni, și tipa, cît îi lua capu; „scoate-mă, te rog, că Ț-oîu fi și eu de vrea-un folos”.

Omul se duce de-l scoate; pe urmă îl întreabă: ce bine vrei de la mine? Omul îi spune nevoea de fiică. Greu lucru mi-ai cerut; numai una este în Ținuturile acestea pe aici, hai că o găsim la biserică. — Fiind într'o Duminică dimineața, pe om l-a trîmes în biserică, spîndu-i că are să i se arăte femeile și barbații pricajii, cu cîte o șeară în spate, numă o singură femece îi fără șea; iar el a rămas dinaintea bisericei făcîndu-se un *protopop* în trăsura cu patru cai. Cum au eșit oamenii din biserică, toți i-au arutat mîna, iar el oprește pe femecea curată și-i dă un șip în care-i toarnă o leculă de lapte din fița ei. Pe urmă îl ia pe om în trăsura și pleacă înapoi.

Cine poate avea pe dracu, poate face minunății mari; pe cine vrea îl poate duce calare pe prăjină; poate lua numă vacilor; poate face de ursită, și cîte multe altele de acestea pe care nu le poate face omul singur.

Cînd vrea cineva să capete un drac, ia un ou de pără-atură (ou de tot mic, de găină sau altă pasăre) și-l clocește subsoară timp de o lună, da la biserică nu trepue să se ducă în acel timp.

Mai rar se aud de barbați cari-s fermecători; cele mai multe is femeel. Pe mulți i-am auzit spuînd că au văzut la fermecători niște băieți într'un șip sau ulcică, Ținîndu-i necunși în pămînt ori în podul casei.

Cari au pe necurat, n'au parte de moarte creștinească; — așa, baba Părăloaia din Dolhasca, în crismă a căzut

moartă din picioare ; baba Tociioaia de pe Valea-Poenel, care cînd avea cazuri grele de farmecat, se ducea de se mai sfătua cu alte două femei din Basarabia (de pe Șomuz), sfîrșitu-i-a fost într'un troian ; să zice ca la dînsa s-a găsit în traistă : mină de om mort, gît de lup, fîerăle de stîns frigarea și multe alte bozgoane.

D-zeu a pus pe sf. Ilie să ucidă pe dracu ; cînd tună, aleargă după el și cînd trăsnește a ucis pe dracu.

Dracu se ascunde sub copaci, sub vite, sub oameni și mai cu samă sub cîni și mițe, de aceia le alungă oamenii de pe lingă ei, în vreme de cumpănă.

8. Mihăilescu.

SALCEA

Salcea, despre care e vorba aici, să nu se confunde cu salcea — răchita. Salcea aceasta nu crește pe la noi ; ea se aduce din țări depărtate, și se vinde pe la dugheniile vechi, și mai ales la spișerie. În vechime se vindea cu 24 lei vechi oca ; acuma costă cam 8 lei chilo, nu-l de cît vrejul unei tuțe, smulsă din pămînt cu tot cu rădăcină. Salcea bună, cînd îi se rupe vrejul, dă din ea un soi de fum ; cea care a mai fost feartă o dată nu dă fum. Salcea e bună de dat celor bolnavi, mai ales celor ce zac de boale lumnești. Nu toate babele au meștesugul și darul de a da salcia. Erbănoaea și Antăloaea erau renumite în Broșteni prin meștesugul și leacul lor. — De la ele am aflat și chipul cum se dă salcea.

Salcea se dă bolnavilor în două feluri : ori cu apă, ori cu rachiu ; une-ori se dă și cu vin. Cînd salcea se dă cu apă ori vin, se zice *salce păzită*, cînd se dă numai cu ra-

chiu, se zice *salce purtătoare* sau *umblătoare*.

Salcea păzită se dă numai celor ce au *cel perit* învechit, ori celor ce au *frențe*, ori celor ce zac de *dînsel*.

Salcea umblătoare ori *purtătoare* o beu toți cei ce-s slabi. Toți ce zac pe picioare de vi'o boală. E bună că face poftă de mincare și întărește pe om.

Salcea umblătoare se prepară în două chipuri.

1) Să iea salcea din tîrg și o dumici bine, o pui în rachiu de drojii sau în rachiu bun într'un șip mare ; o adaugi cu zahar de gheață, smochine, strafide, coarne de mare ; pui șipul pe horn la căldură, unde stă 9 zile, în care timp în fie care zi se urducă șipul cu salcea, ca să lăpească bine zaharul și să iasă puterea din salce. — După nouă zile, se poate începe a bea cîte un pălărit : dimineața, de amiază și sara, înaintea mesei. Rachiuul are colorarea roșcată, gustul dulceag. — Dacă voești să bei mulțum vreme, adaugi rachiu în locul celui băut. — Rachiuul se dă în tot deauna la căldură. În timpot cît bei rachiu cu salce umblătoare, e bine să te ferești de udeală, să nu mîmînci verdețuri și acrituri, brînză și lăptări.

Proporția e următoarea : la 4 litri rachiu, se pune 125 grame salce.

2) Al doilea fel e următorul : se duminică mărunț salcia și accesoriile ei, se pune într'o oală nouă smălțuită, ca de o oacă de apă, se pune în ea salcea [cele 125 gr.] duminică cu roșcove, cu smochine, strafide, zahar negru, zahar de gheață, ș. a. ; se umple oala cu apă neînchepută, iar pe de asupră ei se pune un pocriș (capac) nou, lipit cu aluat de grîu ; se așază oala la foc, și se lasă a ferbe pe încetul, pînă ce rămîne ca o litră de apă. Se răcește în urnă za-

ma, și se toarnă în un șip cu rachiu, în care se fie trei litruți (ocți) și jumătate rachiu de drojdi. Se amestecă bine și se poate începe a bea chiar atunci. Paza e ca și cea de mai sus.

Salcea păzită se ia așa :

Bolnavul se fereduește, se schimbă, i se dă un pat anumit și o odaie, unde să nu-l supere nici mîța. Pregătît astfel, începe a i se da de băut salce feartă în apă ca mai sus. — De voește bolnavul să se facă bine, să îi prefacă singele, trebuie să păzască următoarele reguli :

Să nu umble desculț prin casă, ori desbrăcat, ca să nu răcească ; să nu iasă de loc din casă în timpul cît ie salcea. Să nu mănince sîrat, pipărat ori acru. Să nu mănince mult. Să nu bea de loc vin ori rachiu. Cînd îi este sete, să bea salce ; cînd îi este foame, să nu mănince de cît zămă de carne cu azimă de grîu ; pinea dospită e interzisă. — Tutun să nu fumeze bolnavul ; de contactul sexual să se ferească ; de scribe să fie păzit. Cel ce nu ascultă, ajunge rău, căci salcea îi poate aduce chiar moartea. Această regulă se ține 15—20 zile.

După 20 zile, baba începe a-i da treptat mincare mai sărată, și a îndeplini poftele bolnavului, mai ales cînd vede că doftăria prieste bolnavului.

Omul ce a luat salce și-a învit singele, căci el din pri-cină că avea singele stricat de aceea era vesnic bolnav. Cel ce ia salce se îngrășă, se face frumos și voinic.

Mai în fie-care județ din țară sint babe ce dau salce. Salcea o dau și barbații. — În județul Suceava era un moșneag în Capu-dealului, care dădea salce și așeza picu-

oarele rupte ori minele strivite : în Dumbravița era un moșneag Leonle.

M. Lupescu.

Impăratul și Popa

(poveste)

Se povestește că un împărat eșind la plimbare, intrîni în drumul său un popă care era foarte gras, voinic, frumos și roș la față. — Cum îl văzu, îl opri și îi zise : „Părinte, cum se face de ești așa de gras și voinic ? eu cred că nu trăești mai bine de cît mine și ia, privește ce slab sint”. Popa-i răspunse „Înălțate împărate ! Eu sint gras și voinic fiindcă n'am griji multe ca Maria Ta ! Grija mea e ca îndată ce moare cineva, său se naște, său dacă se face vr'o pomana, să mă duc să măninc, să beau și ne iaă și parale.”

Impăratul aflînd din răspunsul popei că el îi gras și voinic fiindcă n'are griji multe, își zise în mîntea sea : „Am să dau eu popoi destule griji și am să văd dacă în adevăr grijiile slăbesc pe om”. Și-i zise ca a doua zi să fie la palat, unde se și duse. Potîndu-l pe un scaun, îi zise : „Părinte, voină a lua cunoștință despre înțelepciunea ta, tale, te am chemat să-ți spun următoarele : De astăzi într'o săptămîună să vii iarăși la palat ; dar, atunci să-mi răspunzi la aceste întrebări : cît e de la iad și pînă la raiu ; cît e de grea luna ; unde e mijlocul pămîntului ; cîte parale fac eu și ce gîndesc eu cînd vorbesc cu sfinția ta. De nu-mi vei putea răspunde la vre-una din aceste întrebări, îți voi tăia capul, ca nevednic de a fi popă.

Popa plecă ; însă acumă nu mai era roș la față ca altă dată ; ci se făcuse galbăn ca ceara. Ajungînd acasă și in-

trind în năuntru, preoteasa, cum îl văzu așa de galbăn la față, îl întrebă ce are.

— Ce să am, preoteasă ! Uite o săptămână mai am, și mă duc pe cîialaltă lume. M'a chemat împăratul și mi-a spus că dacă nu voi putea răspunde la întrebările ce îmi va pune, îmi va tăia capul. Jălamia și tristețea bintuea acum casa popei. Nimic nu minca, nimic nu bea și nici din casă nu eșea bietul popă.

Trecuse abea trei zile de cînd îl chemase împăratul și se uscaseră din picioare.

Dascalul de la biserică unde slujia popa, văzînd lipsa lui attea zile, a intrat la gînduri întrebîndu-se singur : Unde să fie părintele ! Ducîndu-se la el îl găsi plimbîndu-se prin casă, foarte schimbat la față și slab.

— Sărut mîna, părinte, ce mai faci ? Nu te-am văzut de vîo trei zile ; ești bolnav ? te văd prea schimbat la față.

— Nu sînt bolnav, dascăle ; dar sînt mai rău de cît bolnav, nu-ți poți închipui ce necăjit și trist sînt ; mai am cîteva zile și voi fi mort. — La auzirea acestui din urmă cuvînt, preoteasa, care sta pe un scaun lîngă sobă, aruncă o căutătură pătrunzătoare asupra popei, scoase un lung oftat și începu a-i curge șiroae de lacrimi din ochi albaștri ca cerul.

Dascalul, ca cel ce nu știa nimica, rămase incremenit de cele ce văzuse în casa popei.

— Da ce ai parinte, de ești așa de trist și de supărat ? — Ce să am dascăle ! Uite ! m'a chemat împăratul la palat și mi-a pus niște întrebări la care după gîndire de o săptămînă să dau răspunsul cuvenit ; de nu voi putea, îmi va tăia capul. Așa trecut trei zile, mai am încă trei,

și trebuie să mă duc înaintea lui.

— Da ce întrebări ți-a pus, părinte !

— Uite dascăle ! acestea.

Și începu a-i spune întrebările împăratului.

— Cam grele întrebări, părinte, zise dascalul.

— Grele, dascăle, e cu neputință a răspunde la ele.

— Știi una părinte, adăogă dascalul, noi sămînăm foarte bine amîndoi, să-mi dai hainele sf. tale și să mă duc eu înaintea împăratului.

— Nu e rea ideia ta, dascăle, zise popa cam zîmbînd.

Dar dacă nu vei răspunde împăratului și-ți va tăia capul ?

— Ce-ți pasă sf. tale de capul meu !

— Te aș mulțumi cu ori ce mi-ai cere, zise popa, dacă m'ai scăpa de moarte.

— Nu-ți cer nimica părinte ; numai hainele să mi le dai. Bucuria preotesei nu era proastă că scapă popa ; dar a popei era și mai mare.

Aducînd popa hainele sale cele mai bune, îmbracă pe dascal. În adevăr, că așa să se asemene om cu om la față și la statură, ca dascalul cu popa, spun bătrânii că nu s'a mai văzut.

Sosînd ziua cînd trebuia ca popa să se prezinte înaintea împăratului, dascalul îmbrăcat cu strazele popei se duse la palat.

Împăratul, cum îl văzu îl pofti înăuntru.

— Ei, părinte, zise el, cred că te ai gîndit la întrebările mele și acum ai să-mi răspunzi. — Ochii lui erau jîljiți la popă să vadă dacă mai slăbise acum. Puțină schimbare putu să observe, fiindcă dascalul era gras ca și popa, cînd se prezentase întîiu. Ce e drept, s'ar fi spăriat dacă

ar fi văzut pe popa adevărat, care era foarte slab.

— Spune, părinte : cit e de la Iad și pînă la raiu ?

— Cit să fie, înălțate împărate ! Eu cred că de la Iad și pînă la raiu e cale ca de trei ceasuri.

— De unde știi sf. ta ?

— De unde să știu ? N'ai auzit ce zice la sf. scriptura că „Isus cînd a fost răstignit pe cruce, în timp de trei ceasuri a fost de a răscumărat păcatele oamenilor din Iad și s'a întors și la raiu. „Împăratul gîndindu-se mult, zise“ „se poate să fie și așa“.

— Spune acum, cit e de grea luna ?

— Luna, după cum cred eu, n'are mai mare greutate ca 6000 de ocă.

— Cum, de unde știi sf. ta ?

— Dacă nu credeți, înălțate împărate, n'aveți de cit s'o cîntăriți. — Știind împăratul că acest lucru nu se poate face, se mulțumi cu acest răspuns, și trecu la a treia întrebare.

— Unde e mijlocul pămîntului ?

— Mijlocul pămîntului ? Uite ! înălțate împărate, aici e, zise el înfîngînd un băț în pămînt.

— Cum, de unde știi sf. ta ?

— Cum să nu știu ; ca să vă incredințați, plecați din locul acesta, și după o călătorie de cîțiva ani, veți veni tot aici. Gîndindu-se împăratul zise : „poate așa să fie“.

— Spune-mi acum, cîte parale fac eu ?

— Cîte parale să faci ? După mine nu faci mai mult de 13 lei.

— Cum, numai atîtea fac eu ? zise împăratul, cam aspru.

— Mai mult nici nu faceți, căci Hristos fiul lui D-Zeu, care a fost cel mai învățat om din lume și care avea pu-

tere să minicească tobul și abea l-a vîndut cu 30 de lei ; apoi înălțimea voastră, care sînteți mai mic și ca alți împărați, să poate să prețeliți mai mult ?

Gîndindu-se împăratul, zise : are dreptate popa.

— La o întrebare ai a-mă mai răspunde, părinte, și al doilea. Spune-mi ce gîndesc eu acum de sf. ta ?

— Ce să gîndești ? Înălțimea voastră credeți că vorbiți cu popa ; dar eu sînt dascalul ; și zicînd așa își desfăcu gîtlocuța.

Împăratul rămase incremenit cînd văzu că în adevăr e dascalul și nu popa.

— Cred înălțate împărate, că ați rămas mulțumit de răspunsurile mele.

— Prea mulțumit, răspunse împăratul. Văd că m-ați rămas. Acuma spune-mi cu ce vrei să te dăruiesc.

— Cu ce să mă dăruiești, — înălțate împărate ; nu cer nimic de cit să faceți potropop pe părințele care m'a trimis aici.

Împăratul neavînd incotro, dădu dascalului ceia ce ceru. Întorcîndu-se acasă la popă cum intră în năuntru zise : „arată mina, părinte potropop“ ; te am scăpat de moarte și te am făcut și potropop.

Popa nu credea, dar cînd văzu poronca împărătească, atunci crezu și el.

O Doamnă ce era acum în casa popei ; bucuria și veselie, masa și petrecerea tîmuri o lună de zile.

Și așa mă suiu pe o strună, și vă spusei o minciună.

DESCÎNTECE

De deochiă

„Fugi deochi dintre ochi, du-te dă la [cutare] că te suflă și te scup : cu *suflet bolezat* te-oîi sufla, cu scupat spurcat te-oîi sufla și te-oîi scupa. — Trece vîntu peste casă, deochi dă la [cutare] să iasă. De-o fi deochiat dă *Nemec* : crepe-i țiglele, cure-i laptele, moară-i pruncu, iar (cutare) să rămie curat, luminat, ca soarele luminat, dă deochi ușurat”. Acest descîntec să descîntă în sec [fără apă și cuțit], suflînd în fața bolnavului.

[Spus de Maria C. Șincu, din com. Ștefănești, Vlcea].

* *

„D-o fi (cutare) deochiat dă rumîn : crepe-i boasele, cure-i pișatu, să rîză satu ; de-o fi deochiat dă muere : crepe-i țiglele, cure-i laptele să rîză suratele, să-i moară copilul dă foame ; de-o fi deochiat dă fată mare : cază-i viță din cosilă, rămie-i capu-n tivîță ; d-o fi deochiat dă soare : razele să-i peie, întunecat să rămie ; d-o fi deochiat dă lună : peie-i lumina, întunerecu să rămie ; d-o fi deochiat dă vînturi : moară-le *caii*, să rămie cu șelele-n spinare ; d-o fi deochiat dă codru : brună grea să dea, să-i cază frunzele, să-i rămie lemnele ; d-o fi deochiat dă cîmp : peie-i florile, rămie-i pămînturile ; d-o fi deochiat dă izvor : sece-i vinele, să-i rămie pîetrele, să le bată vînturile, să le arză soarele ; d-o fi deochiat dă gard : cază-i proplelele, să-i soarele ; d-o fi deochiat dă gard : cază-i proplelele, să-i cure nuclele, parîi să rămie, și (cutare) să rămie curat, luminat, ca aurul spălat. — Păsărică albă codalbă, sări ie, sări colca, sări-n pîatră nestemată : crăpă una, crăpă două, crăpă nouă, crepe ochi deochetorilor și ai morilor, și ai strigoilor, și ai mincătorilor de inimă, și [cutare] să rămie

curat, luminat. — Voi oameni omenași, mueri muerașelor, copii copilașilor, fete fetilelor, țigani țiganașilor, mătuși mătușelor, uncheși uncheșelor, vecini vecinașilor, cumnate cumnăcelor, surate surăcelor, nu vă mirați dă (cutare) că a gras și fumos, vorbitor și rîzător, ori slab și url ; și vă ogăriți dă ogari mari, în coade-nodați, în guri încheștați, îngîndu-să, trîntindu-să, peste gard aruncîndu-să. Vă mișcă, vă dăsmereați, și pă (cutare) îl lasați : curat și luminat, ca aurul spălat, ca poala sintei-Mărie, ca struguri din ale, leacu din gura mea să fie, ca-n ceasul-n care s-a născut, met o vină n-a avut.”

Descîntecul să descîntă cu un cuțit ori un ac în măr și în oă, ori în sec, suflînd în fruntea bolnavului.

[Spus de Tînea Ș. D. Stoica, din com. Ștefănești, Vlcea].

„D-o fi deochiat (cutare) dă om : crepe-i boasele, cure-i ochi, rîză-se satu, lase-l muerea, rău să-i șază ; d-o fi deochiat dă muere : crepe-i țiglele, cure-i laptele, să-i moară leacu dă foame, să se rîză dă miru ei, să nu să mîie cure dă [cutare] ; d-o fi deochiat dă fată : să-i cază cosilă, să umple colnicile, să mire dă miru ei să nu să mîie cure dă (cutare) ; d-o fi deochiat dă gard : să-i cază proplelele, să-i putrezască nuclele ; d-o fi deochiat dă codru : codru să-nverzască, inima [cutăruia] să să plămădească cum să plămădește troscoți pe drum, cum să plămădește pruncu-n prun, așa să să plămădească inima (cutăruia). — Păsărică albă codalbă, pică ici, pică colca, pică-n virfu muntelui ; muntele să despica, deocheturile întră, și [cutare] răcoare curat, luminat, ca aurul spălat. — Plecă [cutare] pă oă, pă cărare ; să-ritim cu leu cu leoaica-n cale, cu moroșă cu moroșica, cu strigoii cu strigoșica, cu deochetoru

cu deochetoroaica ; pă (cutare) îl văzură, îl deochiară, căpu-i turburară, oasele îi încheșară, inima i-o mincară, singele-i turburară ; (cutare) începu a să vălă, a să vâlcări, Maica Precista din cer l-auzi : — „Ce te vaîli, ce te vaîlcărești ?” — „Cum să nu mă vaî, cum să mă vâlcăresc, că plecai pă cale, pă cărare, mă-utliui cu leu (1).... mă văzură, mă deochiară, inima m-o mincară, singele m-l turburară, oasele-mi dăsecheară.” — Maica Precista da-auzi, pă scari d-argint scobori, dă mină îl luă, îl scutură, pusă carne la carne, os la os, virtute la virtute, iar [cutare] rămasă curat, luminat ca roaua-n cîmp, ca steaua-n cer.”

Descultecu, repetat de trei ori, să descintă în apă cu cutiu și cu fir de salcie. Apa o bea și să udă bolnavul cu ia. — Să mai descintă în ouă copt, înepîndu-l cu un bol de măr. Oul îl mincă bolnavul.

Iar cînd suflă spre cap, zice.

„Sufletu-n frunte, deschiatu-n munte ; muntele crept, deocheturile întră, iar (cutare) rămasă curat, luminat ca steaua-n cer, ca roaua-n cîmp.”

Acum bărbăreasa lînge pe bolnav în frunte, și zice de trei ori : „Lînge vidra pușori da frumusei, dă pistrice ; cu lîng pă (cutare) dă leu, dă leoaică, dă moroi, dă moroaică, dă strigoii, dă strigoaică, dă deocheturoi, dă deocheturoaică, (cutare) să rămie curat, luminat ca roaua-n cîmp, ca steaua-n cer.”

Apoi suflă de trei ori în fruntea bolnavului, zicînd : „Tuăi deochi dintre ochi.”

(Spus de mătușa Casandra M. Popa, din com. Ștefănești, Vlcea.)

Culese de T. Bălășel.

1). Se repetă ca mai sus.

Mania Cîmpului

(Poveste)

Amu cici era odată ou om. Și omu cela ave o mulțime di pămînt, s-ave mulți gîti, s-ave tîrli-n țarină, ma rog mulțeli, era om bogat ; da băet u-ave. Amu, int-o dzi s-a-paci funeia omului celuia și e o traistă-m inăi și s-o ține pi cîmp. S-o strîns funeia cea, din tăti buruiana cîto floari, ma rog din tăti buruenili cîti era pi cîmp o altă cîto floari și li-o luă și li-o pus tăti în traistă s-o ține cu el-acasi. Dupa cî-o vinut acasi, o luă s-o pus tăti florile cei int-o oală, s-o pus oala la foc si ciarbi, da cu fieri cu tăt, și s-o făcut un fel de dzami, s-o luă funeia po betu dzami de cea și s-o scaldat în dzami de cea și din căsu cela o pures groasi, s-o cunoscă di faciri. Nu mult vreni o șădzut e groasi, s-o da Dumnedzău s-o fac un copcil, și copcilului celuia i-o pus numili Mania cîmpului ; cî vedz mureta, funeia din dzama cei di flori po stînti groasi di faciri, di-o facu baetu ista, de cea i-o di dzas Mania cîmpului. Amu betu cîti era mure, și di pi lîngă cast, da di la o vreni o început a si faci mure, crește cari nu si ma alti. Cîti crește unu di eștia-lanț int-on an, si crește-int-o lună — crește ca din povesti. Da amu tătisu si ducă în tăti noaptea la tîrta lui în țarină ca cum s-ar

ducei amă, di pildă, popa Dumitru colu la margini; da m'nu spunē nīmăru di ci si duce. Amu băetu cici l-o'ntrabat odati: „Tati, in ci fel ti duci mneța la țiră ceta, la *lădanna*?“ Da cici tatsu n-o *vru* s'i spui. Amu si e tati su și si pornești la țiri int o sară, da și *băetu* si e și el tupeliș tupeliș in urma tălmisă. Amu tatsu dac-o găuns la țiri, cum o-nșarat, ș-o luat on hureț im mîni și dus la o mogili, cam uu diparti di țiră lui, ci la mogila aceia cic-ardē o comoari, și omu ista cit si nacăjă și sepa, di dînsa *to* nu mîi da — Mania cîmpului tot in urma lui, tot in urma lui, pînă ci-o agîuns la mogili. Cîm o gîuns la mogili, bactu si dă-n dosu unu tufi, și tatsu si dă mîi la sapat, și sapi și sapi, da Mania cîmpului numă di la o vreni colu-n nîntea tălmisă. Da tatsu o-nșefat.

„Da ci caț tucă-acolia, ci ti-ai apucă si faci? — Ia mîi băeti, dragu tati, vād in tati noaptea c-aici pi mogili ardi-o comoari, și săp d-atita vreni, și to nu mîi dă di capî“. Țăăă!!! hai tătuci-acasi și mîni dîmînăși si ti și si ti duci la țirg și si ei țiri țihali di bumbac“. — Ia dîmînăși si e tatsu, (da am nîă si-f spun ci pi tatsu cema *Andrei Pașil di la Mogila*) si duci la țirg și cema piri ei țiri țihali di bumbac, și si e, și vini cu ii amă Amu Mania cîmpului o dzis așă: „hai tătuci si meară“ Ba nu, nu, o dzis, iaci ci-o dzis: „Du-ti tătuci și fa p'aproapi di mogili-o groapi adînc, cam așă cit a luncă om cu tătă 'n e“. S-o dus ș-o făcu groapa. Amu o vînă amîndoi la mogili-acolu ș-o dzis Mania cîmpului, după l-o așadză pi tatsu-n groapi. „E bumbacu și-nvălî capu“ Ș-o luă bumbacu și s-o-nvălî capu: Da di-odati și l-o-jură li numă c'un țihal. Apu s-o suit Mania pi mogili, și apu di țari-o șuerat, ci munți s-o detunat, vâli s-o răsturnat

pecetrii s-o cufundat, apili s-o tulburat, luna'n singi s-o-nșarat, da și el la tatsu c-o alergat.

„Ci faci tătuci-acole?“ — „Da scoati-mă di-acole dîmînăși, c'aici mîni-firșitu“. Da Mania cîmpului o mîi luat cu țihal cu bumbac, și l-o învalit pi tatsu la cap și cufundat, ș-apu diacolea iar s-o dus la mogili. Ș-așa di țari-o șuerat, munți s-o detunat, vâli s-o răsturnat, pecetrii s-o cufundat, apili s-o tulburat, luna-n singi s-o-nșecat și el la tatsu c-o alergat.

„Da scoati-mă d-eici, mîi băeti! măăăă rog! mîi c-aici mîi si *firșas* dzilit“ — „Ba si stai acolu“, ș-o mîi luă Mania și ceta țihal și o învălî capu tălmisă, și iar s-o duse la mogili, ș-așa di țari-o șuerat, ci munți s-o detunat, pecetrii s-o răsturnat, pecetrii s-o cufundat, apili s-o tulburat, luna-n singi s-o-nșecat, și el iar la tatsu c-o alergat. Da tatsu era mîi *mîl mor di cî giu*. Și l-o luă Mania, și l-o scoți din groapi afari și s-o dus in deal la mogili. Iari dac-o agîuns acolî, mogila era detunată; și s-o uitat in țiră și ș-o vădzut o haraba plim cu galbim, și la haraba înguțat doi *bărbali* și di-asupra pi banî era un paluș, o Mania o luă palușu și s-o-nșecă cu el, ș-o pus pi tatsu di-asupra pi banî, iar el o lua bărbali di funi și s-o portă acast. Ș-o umplu lumă di banî, nu mîi știe amă un mîi mîi pui. Amă după ci-o disearcă bani, o luă ș-o pus bărbali la grajdi și li-o da mîncari.

Amu-ntr-o dîi si e Mania cîmpului și si sui pi bărbali, și bărbali o zbură cu el tuma-n nactu cerului, cîm mîi, ș-apu iar s-o nșurna cu ii acasi. Iari dac-o agîuns mîi, Mania o-nșecă palușu'n stîlpu porți, ș-apu s-o dus di dîs ci-tră tatsu: „Tati, eă di amu mîi duc tuma-n mîi cerului im văzduh; mneța si-ngrîș di bărbali, ci di amă a mîi tati rămîn; da cîm îi vidē colu un-o fos pa-

Iușu incipiat, ci curgi singi, și ti-apuci și faci doauă cup-
tioari cu pini, și si li pui pî-om bighul, și dummeta și
sunt pi celalan bighul și si vii la mini acolo uni-oī ci
și daci-l agîunghi-acolu, eū di buni samu c-oī ci mort;
dzici cātră gazda ceea a mē si prind-o țarci gri și după
ci-a prind-o, si-i tai gîtu și si leși singiți în gura me,
eū atunci-oī îngiē.

Și s-o lua Mania cîmpulu și-o-necăica pi bighul
s-o suit în văzduh, și după ci-o agîuns acolo, āpu o
mās bighul-acasi. Iarī el dac-o agîuns acolo, o da pist-o
sat și-n satu cela era numa o fîntin, și în fîntina ceea
de un balaur mari di tāt, ci-cave săpti capiti. Da balaur
ista nu lasa pi nini și ei api pînă nu-i da pi fișicari
cîti-on suflit.

Mania cîmpulu după ci-o agîuns în satu cela,
lua și s-o dus la o babi s-o dzis așa cîtră babi: „Matus
hăi, mi-i primni mmeta pi nini la salaș, ci tari-s trudi”.
„Da ti-oī primni dragu matusi, primni, primni cāā
is eū singuri și n-am pi cini lasa acasi, ca si mă pocl
ci undeva la cineva”.

„Da matusi, nu mui da olaci di api, cāā tari
săti ci n-am bău di mult api și tari mui săti”.

„N-am dragu matusi, n-am, ci iaci s-o-implinit annu
annu o vini rîndu imparatului si dăi fata balaurului,
iaci di tri dzili n-am bău nini macar un peicuj di api,
cini s-a duci la fîntin, il mininci balauru”. Da Mania
dzis așā: „Matusi, e cofa și ti du pi-apropi di fîntin,
di-i vide balauru pi fîntin si dzici așa:

„Laur balaur cu soldzi di aur, iaci m-o trimās Ma-
nia cîmpulu si mă leș si eū api din fîntin, c-o vini la
mini la salaș”, și di s-a scobori balauru-m fîntin, si ti
duci si ei api. Da baba îi țîțē inima di frici, da cu tāt

„Nu o lua cofa și s-o dus la fîntin, prim niști racii s-o
balaur la balaur: „Laur balaur, cu soldzi di aur”, lasi-mă
si eū o țîr di api, ci m-o trimās Mania cîmpulu, c-o vi-
ni la mini la salaș”. Iarī balauru dac-o audzit așa, s-o
treci în fundu fîntin, și baba s-o luat inima-n din, și s-o
șu și s-o impli cofi cu api, s-o vinut acasi. Annu după
ci-o agîuns baba acasi, s-o făcu gateni mari, ci era si
mēt fata-imparatului la fîntin s-o mininci balauru. Ș-apu
ci mē gînș mmeta, ci doari imparatu-o făcu pregatiri straș-
nute, cu popci, cu dasci, ei! ca cum ar duci-o la groap.
Im-paratu-o șos dzis așā, ci cini l-a scapa fata di
balaur, aceleia si-i ei di nevasi, și i măi dā și gîuma-
ci di-imparatit. Și vinē jumla di pi jumū acolo, ma rog,
ci o fati di-imparat. Iarī Mania cîmpulu, cîn o audzit
ci o făcu muleu și s-o dus acasi la babi.

Annu popa după ci o ceti tāt ei o trîbuit s-o-nturnat
mēt jumla acasi, și pi fat-o lasat-o în niști racii aproapi
di fîntin, numu si vii balauru s-o înșfeci și s-o duci-n
fundu fîntin ca s-o mininci. Da annu balauru iuci nu ișt-
ci mēt fîntin. Iarī Mania cîmpulu daci s-o-nturnat acasi,
ci-o aceti palușu și s-o dus acolo la fîntin, ca si-ș cerei
mēt si vadi n-a putē si scāpi față imparatului di la un
mēt cu aista. Iarī daci l-o vădzū fata-imparatului, uni
ci-o aceti a striga la ei: „Voinici, voinici, nu vini aici,
ci mēt cumva si ti mininci și pi tîni balauru, ci-i pacat di
mēt cu tîni; las măi bini si mă mininci pi nini, că annu
si mēt si ciū mincarea balaurului”. Și cum șidē îi
ci-o vorbi, numu iaci s-audi on hui mari la fîntin.....
ci balauru la fati. Da tūtā o ișit on cap, Mania hîrști îi
on capu; și măi ești unu, și i-l tai și pe-ista, si tot așa o
mēt pînă ci l-o taē săpti capiti, c-asa era balauru di mari,
ci-o săpti capiti. Da cu tāt cum era ei, Mania l-o făcu

frîștu, cî șide hoitu mprețurura fîntîni, cari nu ti mai a
gîlungă capu ci-î acolo. — Iarî Mană Cîmpului, dac-o omo-
ri balauru, nu s-o lasă numă așă cu omorîtu, ci s-o apu-
ca și s-o dus la fati și i-o luat inelu din deget și nafrana,
ș-o pus inelu n nafrani și de colē s-o dus la balaur și i-o
tăe virvu limbgilor di la tus șăpî capîtili, și i-o pus la
nafrani, ș-o pus nafrana-n sîn, și i-o spus felî di mparat
ci și slăi-acolu.

Iarî el s-o apucă și s-o dus la bal-acasi.

Iarî imparatu di la o vreni ș-o lua di samî ca si ho-
mati pi cineva la fîntîni si vadi fata lui i-acolu ori o mî-
cat o balauru?

Da annu nu si găsi nîni ca si si duci. Iarî la urmă-
urmi s-o găsit om batian di țiganu ci s-o dus la imparatu
ci-o dzis: „Iaca-mparate m-oi duci eă” — „Apuî du-ti be-
mă”. „D’api ‘imparati... si ma duc... da cu mîna goali
Da-muî o sabluî, doui părechî di chistoli.... ci de, mai șî-
poati atunci a iși balauru din fîntîni și eă cu ci m-ol apu-
ra?” „Ei bre, si i si dăi, daci s-o gasit si si duci”. — Ș-o
dă porunci di i o da țiganului doauî pareci da peistolul,
sabgîi și s o lua țiganu și s-o pornit acolo la fîntîni.
Anu mneta șîi ci o fos mîi năintî la fîntîni. Da țiganu
draculuî, cîn era ca la o azvîrlîuri di băf di fîntîni, unî-o
nceput a da cu n peistol, ș-o mîi da cu unu pîni ci-o da
cu tîti patru peistoali. Apu s o apropiē di fîntîni și mai
unî-o nceput a ta-e n hoitu cel di balaur și n dreapta
șîngă, gîne ci cîni șîi ci ispravî mari faci, pareci balauru
nu era omorit mîi di mul di Mană Cîmpului, da vedz ti
ganu si găsi și el în triabî, ca doar a putē el si pui mîi
na pi fata mparatuluî. — Ee, unî ! da s-o umplu tîta sala
gia di singî, și s-o umplu și el pisti tîl. Ș-apu diacole da
c-o vîdzû țiganu fata mparatuluî în rîcîj, s o dus la o

nceput a o spărie și i dzice: „Di nu-î dzici e-am omo-
ri eă balauru, api si șîi e aici ti găsiști moartea ta”. Fa-
ta di fîntî si n-o omoari țiganu, o spus și e ci țiganu o
scapat o di balaur. Apuî după asla s o pornit țiganu cu
la curtea împărătească.

Da cîn o vîdzut o ‘imparatu, o-ngefat. El! da di annu
bolavē si faci nuntî-mparatu, și si si țî di vorbi. Da țî-
mon, fudul, fudul, di mîci cu prajina nu i-ai ci pu-
tot așîngî la nas: „Imparati, da dă porunca si sa duca
cu nișîi boî si cu nișîi tîngîli și si tragi hoitu cela di la fî-
ntîni, ci si faci mari putoari pi acolo” — Imparatu o și
ho porunci și s o dus ș-o țîri hoiturii di acolo.

Da annu gătēuî, si si faci nuntî: fata mparatuluî cu
băbîia di țigan. — Lunnă di pi lunnî o fos cematî la nuntî,
annu rog di bucurii c-o scapa fata și satu di balaur. —
Da Mană nu șîie nimici di triaba asla. Iarî baba s-o
șîi ci si si duci la nuntî-mpărătească. Da e n’avē alta
da dus fără numă o legături di alunî. „Matusî, da mîi du-
ci si mîi basmaîa asla, ci eă nu ma mîi duc acolo.
Pe-t duci-a matusî?” — „Duci, duci, dragu matusî, ci eă
mîi am di bîni cu fata mparatuluî... Aăă! da i-oî duci-a.
Da ci ci nu meri mneta?” — „Apuî eă nu mîi mer. Dute
mneta. Da matusî... iaci ci-i: si dăi basmaîa drept în mî-
nă mîiresî, da si nu cumva s-o put pi masî, si i-o put
nu poati ș-apu si eș afarî, si nu mîi slăi acolo.

S-o luă baba și s-o dus la masî la imparatu; cum o
mîiat pi uși, odati s-o dus întîns la mîitîasî, o pus bas-
maîa cu alunîli pi masî, și celtanî basma [cu virfu lim-
bîilor și inelu] o zvîrit-o drept în poala mîiresî ș-o
mîiat o rapîdi spi cast. Cîn o vîdzut mîitîasa basmaîa cu
băbîia li și cu virvu limbgilor, unî-o-nceput a strîga: „Bă-
mîi, băbaci, iaci cîni-o omori balauru!” Da imparatu o să-

rit ars di la masi, ci era e-o mulțimi di boeri, ș-o vinu cu țale și fata nuna o aratat basmuna îi: „Iaci băbaci cu m-o omori balauru și pi minî m-o scapa di la morți”; și i-o da laltu sămuli-acelea. — Da atunci să ci vădzu cu o sărî tali peruli di su țigan, ș-o ramaș țiganu pi laltu goali. Digrabi-mparatu o pus si-uthebi cini-o adus basmuna.

„Dapui cini s-o aduci? la baba cei cari-o cimosc eu. Digrabi o trimăs dupa babi, ș-o vini baba la-mparat și di-odati si cam codê, nu si dă a spuui cini i-o dat buemaia cea; da dac-o vădzu ci n-ari-nătr-o cini, o spus est-o-uu pui di volnic, di-i dzic Maună cîmpulu”. — „Si ti duci amu și si mîi-l aduci nuna di cit aici la noi”. Si e baba și vini acasl, și spuui la Maună cîmpulu lăti pătăria și ci nuna di cit il cîam-mparatu. „Da da-ti mîi tuși și-i spuui, cum am si ma due eu cu stralle este mîi si ponositi”. — Iii.... cin s-o dus baba ș-o spus ci volnicu de cea nu vre si vii, o trimăs și i-o fereduit și i-o trimăs un rînd di strai-mpărătești, și i-o-imbraei cele, și mîi i-o porui cu mîi alai la curtea-mpărăteasci.

Ș apa di-aceale mîi cu temel, mîi, și cu tîmbalau di n-o fos di cin lantia mîi ca aceia și ti mîeră di n-o mîi ci. Da-mparatu cînd di tăt pi țigan. Ave el o țapi a draculu, ci nuna dracu era vrenic si pui mîi pi e, o facu ci o făcu ș-o prins-o, ș-o pus pi e un tabuloe di mîi și pi țigan l-o lega di coada epîi. Și i-o da drumu pi cîmp si fugi; și fugê țapa di mîi ca pîmînt cu gura, și mîi po ca nua din tabuloe, peica și bucățica din țigan, și așa o fugi țapa cea di o cîrpa și e, da mîi din țigan nu s-o ales nici macar cit ai pui pi-o mîi di cîrpi.

Amu după ci s-o fîrși nuna, nuna ci vini, șîrî di la mparatu negru, ci istaltant imparat si si gâlăsici di lă lăti. Da Maună o trimăs răsputu, ci daci mparatu negru

cu nuna di cit gus di bălăti, si vii el cu oastea lui aici, și mîi mîi a trudi o mulțimi di norod pînă la dinu.

Și s-o porui mparatu negru c-o oasi-asa di mîi, și dîndu pîmîntu pi mîi merge. Ș-o vînit nuna si s apuci di bati. Da Maună cîmpulu, o ișit nuna colu pînă u uși, și zvîrl palușu lui în sus, și doamni! un-o necepu palușu a tăt la oasi di-a-mparatulu negru, pînă ci-o agînus la dinu. Da-mparatu negru cî-o-nge-nucet înaltia lu Maună și s-o rugă di erlari. — L-o erlat el Maună, da-mparatu negru s-o dus acasl ș-o strîns armati, di doamni ori cit o fos cei di-nlăt, și iar vini la Maună si si batt, și Maună iar a tăt oastea cu palușu și-mparatu negru iar o rugă di erlari. Și iar s-o dus mparatu negru, mîi, ș-o strîns oasi di trîi ori pi cit o fos cei dinlăt, da gîaba, ci lu Maună o fos mîi lăti; și l-o erlat ș-arnu.

Și duci-acasl scribîit mparatu negru l.... da nimica nu pute si faci.

Da era o bati la-mparatu negru, și baba cea o dzis cîmpulu nu l-a pute bati pi Maună, pînă ci nu i-a fura palușu, c-aceia era lăti puteria lu Maună. Da-mparatu o pus ci cini si poati duci si furi palușu? Ci nîmî nu-i vrenic si mîi-n cîrpi lu Maună. Da baba o dzis ci nuna e a baci cea faci și i-a fura palușu lu Maună.

S-o apuca, Domnule, baba draculu, ș-o luă niști oasi di cîrpi și s-o imbracă cu eli și s-o porui spri cîmpulu lui Maună. Cîm o agînus acolo, s-o ruga di tăt ci si pîmînasci tîntu-mparat în easi la el, ci i-a mîi po-desti esti ceva. Da Maună nu-i vinê lui prin mîi ci a si cîrpi pi urm. Numa dă: ci-i scris omulu si palasci, și cum a ar pādzi tot a si tragî ci ari di tras. O prim-șîrî și dîndu di bati în camăra ūni durmîne Maună cu cîrpi lui. Catugarița (lîfju di bati) s-o pus colu dinu-

tea sobii și-o-nceput a dormi hiu dracului. Mania cu bo parateasa bătă carlîi. Tot o bănut îi cărîli pini supri mîndzu nopti. Atunci numă li-o vini somn și s-o așadza la culcarî. — Da hiu di bati, pin-annu o dormi, ș-annu o dă dracu și s-o trezî. Digrah o lua palușu lu Mania din cui, ș-o pus la loc adus di dinșă, cî palușu bati sumanu agidama cu a lu Mania. Cum o lua baba palușu, o lu-o la papuc și nu s-o răsufat nici ca cum, pînă la imparatu negru. — Cum o agiuns și i-o dat palușu, o și trimăs șlu lu Mania si si găleasc di război. Da lu Mania nici pînă gînd nu-i trece di ei o făcî hișoia di babă, fari ei nici nu s-o uital așa di ales la paluș. Iaci vini-imparatu negru cu oastia la bătăli. Iesi Mania-n ușa curti, zvîrli palușu-n sus, el peici gros; il mîi zvîrli-odati, el iari peici gros. Atunci imparatu negru zvîrli palușu și l-o tăe pi Mania, și el s-o dus acasă. Cum l-o tăet, o și-nceput a curgi șlu ei din stilpu porți un-o fost incipia palușu, acasă la tată su. — Cum o vădză tatăsu curgiu singi, digrah s-o apucă di făcî pînă, și n-o apucat a faci două cupioari, cum o fos vorba, ș-o pus pînă pi om bălul, și el s-o suț pe celalam bălul, și s-o suț în văzduh, acolo unu era il cîtor-su mort. Cum o agiuns acolo, bălul o'nceput a lîngi pi Mania. Pi un lîngă, tătușli nu si mîi cunoșcî: cî pu di un-o fos tăet, la loc si prindă. Annu trupu era la cul, numă ei trăbue-nșiet. Digrah o spus tatăsu si prindă fariu gi. După ci-o prins-o, i-o tăe gîtu, ș-o *laza* di-o cur [s] singli în gura lu Mania. Cum o cur(s) singli, Mania o și-nșiet. Cum o nșiet o dzis: „eeee! tătuș, cî gro somn ann mîi dormi!” — „He, hee dragu tătuș, cî nu ti mîi trezî di nu eram eu!” — „Di-ann, tătuș, eu ann si ma fac un cal frumos, și si mîi ducî în tîr(g) la bar maroc. Ș-aceluia si mîi vîndz, cari m-a acupiri cu galbini

pe nu mî-i putē da-n tîrgu ista, si mî ducî în celalant”. Pe pîli nu l-a putē da-n Lespidz, si ceri cu dinșu la Pașcani; di nu l-a putē la Pașcani, si ceri cu el la Fălbănt, cî trăbi si-l dăi. „Și altu n-ari si vi-a mî cumpăra, fîi numă-imparatu negru, cî el numă ari bani mulți. Numănta si ei bani și băluli și si ti duet acasă, ș-apu pe oia lami di n-om mîi tîni noi amudoî.

O lacramă *bezîta* tatăsu, cî dî-annu n-a si-ș mîi vadi betoru, da annu odati o lasă scriba di-opari, cî vorba cea: oia pîcîni di grădină, da-i pacat ei n-ari gard, ș-o făcît apu cum o dzis fîctori su. Fîctori su s-o făcît un cal frumos, di nu mîi era altu pi su soari; tatăsu o lua calu și annu l-o dus la tîrg, nu mîi încăpē oameni impregiura lui; annu di cari întreba ei ceri pi cal? „Cini l-a acupiri cu galbini?”.

Annu s-o ntîmpla di-o vini imparatu negru pi acolo. „El cel om bun pi calu ista?” — „Cini l-a acupiri cu galbini?”. „Hai cu mîi acasă!” — „Și l-o luat imparatu negru și l-o dus acasă la dinșu, ș-apu o început a aduci cu stam-bula galbini din tevuș, pînă ei-o acupirit calu cu galbini; annu o lua calu și l-o bagat în grădi, și bani f-o pus în-o o lurașă și i-o dus la gazda omului. — Da băbăli dra-cului, cum o vădză calu, o dzis cîtra-imparatu negru: „Beannu-imparati, eu tări mî tem cî calu cela si nu cîi Mania cîmpulul... Ia si tî-apucet mîi si-l tat, cî anninșia o ar si cîi bîni di tîni”. Ia l-o tăe”. Da o fati o audzit o ar și grăit baba cu-imparatu, s-o dus în grădi, ș-o început a dăci cu scribi și cu lăcîmîli în ocl: „O saraci calu-bu cum ti-or tăe mîi, și cum f-or da boitu la cîni”. Da annu o început a grăi: „Iu fati, dăci ti trăbăba di-așa, vin pe mîi în coaci, e doati cîri di pîr dim urecea me cîi galbini”. „Da nu vin cî ma tem” — „Nu ti temi, cî nu

l-o faci nimice!“. Fata s-o apropié di cal și l-o lua doamă cîrî di păr dim urecia driaplî. Dupa cî-o lua perî, o dzîs calu cîtră fatî: „Dupa cî m-ă lăc, și eî cîrîle cellî doamî di păr și sî lî put la poartî im pîmînt“. — Dupa cî-o lăc calu, numă cî rasar la poartî doi perî frumos, cu frunzîm di aur, di-î era mîi mai dragu a tî uita la îî. Da iar o dzîs haba: „Imparati-imparati, tari mă mîi ten cî perî cîlî doi sî nu cîi *Mania cîmpului*. Si î tai, si î ardîz, și cîcna s-a s-o zvîrî im vînt“ — Iar o mers fata la perî s-o dzîs: „O saracî di voi mîi perîlor, cum v-a lăc mîi și v-a da cenuș-a-n vînt“ — Da perî: „cîn mî-a lăc, si furi o aștî și s-o svîrî im iazu cel di dîupa curî“ — Adoîna dzî o și vînit oamîni, o laet perî, da fata, o furat aștîa s-o datî n iazu di dîupa curî. Da din aștîa cea s-o făcut un răfoi mari și frumos, cu penîlî di aur. Cîn l-o vîdzu haba, o și dzîs: „Tari mă ten cî răfoiî cela si nu cîi *Mania cîmpului*; si-l puștî“ — „Ba numă asta n-oî faci-o, cî m-am potrigî îî, și mî-am tué bunată di cal, frumusușî di perî; da răfoiî nu l-oî mîi lăc, l-oî lasa si trîiascî, cî nî cî di frumos îî. Amî-nî-o dzî vîni imparatu di la drum, și si duci si si scaldî. Da el ave n mijlocu iazului un felt di foisor; si duci cu lumîria acolu, si dizbract, punî palușu tr'on cuî, și haștîluc im aplî. Mai faci el cî faci pîm aplî, s-apu si e si prîndî răfoiî; da răfoiî amî era îcî, amî era colu, și si fere di-imparat, și-imparatu fugé pîm aplî după dînsu. Tot așa s-o fugărit îî, pîm cî s-o dipartî di foisor. Cîn o socoti răfoiî cî-î numă bîni dipartat di foisor, odati s-o confundat im aplî. Imparatu si dă la cău-lal, da gîaba, cî nu-l găsî. Răfoiî tot o vînit pî aplî pîmî la foisor, s-o da pistî cap și s-o făcut om, o lua palușu imparatului, s-o racîni la imparat si vî la dînsu. Imparatu o dzîs cî daci nu î-a faci nimica vîni. — „Tî-oî erta“ — Cîn

o agîuns imparatu negru la foisor, o-ngenuncel înainta la Mania și si ruga, di lăc, si-l erti. Da Mania o dzîs: „Eû di tîi ori tî-am ertat, cîn ai fost im mîna me, și eû odati furi peicat im mîni și m-ai și lăc, mîi! Da n-o vru Dum-nîlîu si mor eû, o vrî si mor tu“ — Și cum dzîce, o dîpî-imparat și pî haba cea. Apî pî fata cea o marîiat-o după un boerî, iar el s-o dus la împărăția lui s-apuî nuntî cîn noî, mîi; s-am fos și eû acolu s-am mîncă s-am giucat. Mo fos și *Giorgi Natu* s-o cerut o placîntî, și acî di acolu s-o trînsî cu placînt-a-n cap, di-o ramas *Natu celbos*, și celbos îî și n dzîna di az. S-o fos și *Giorgi Cînbolîrîu*, s-o cerut o lîa di dzîni, da acî di-acolu l-o plesni cu n ciolan peclî peclîlor, di-o ramas *Giorgi ștîop*, și ștîop îî și n dzîna di az.

Și eû m-am suit pî-o roatî și t am spus, Domnule, povestîa toatî; și m-am sui pî-o șă, și t-am spus mîitalî povestîa așă. Da, domnule, povestîa aș(a) carî t-am spus-a, traba si mî-o plăteș (tî), c-apuî daci nu mî-i plătu, di alîdîi nu t-oî mîi spunî 1).

AL. VASILIU

1). Povestîa aceasta am auzit o de la Toader a lui Vasilie Ipale din satul Tătârșî, în vîrstă de 108 ani. El m-a spus că pe cînd era copil mic a învățat-o de la un argat a tatîni-su, a nume Cozma Jitarîu. — În Tătârșî este obiceiul că dacă spune cineva o povestîa cîntî mai mulți în casă, toți trebue să plătească povestîa celui ce a spus-o. Povestîa se plătește așî-fel: ori zîc om toți bogdaproștî, ori fie-care spune cîte o povestî.

Tradițiunii populare din Bucovina 1].

VI. Tăria în credință a Voivodului Sas.

După ce a nimicit viteazul *Dragos* într-o vale lungă orașul Siret pe Tartari, puse pe unicul fiu al său „*Sas*”, împreună cu o parte mare de ostași, în părțile cucerite, care erau și foarte mănoase, ca pază în contra năvălirii ordelor barbare. În curînd își rădicasă Sas-Vodă un castel mare pe dealul Crucii, care se numește acum după ce tălăua principelui, „*Sasca*”. De acolo avea el într-o depărtare însemnată priveștiștea cea mai frumoasă. Mai încolo s'a zidit și a doua cetățuie nu departe de primul „*Negurcina*” pe un dealșor în apropierea vechinului fîntînim jidăvesc. Dealul acesta se numește în hrisoavele cele vechi „*Zamca*”. În apropierea cetății, își ridică evlaviosul Voivod în curînd și o biserică întru lauda Domnului. Biserica aceasta se află și acum și îi închinată Sîntei Treimi. De la cetățuie ducea un pod lung de piele până la biserică. Mulți oameni bătrîni spun chiar că podul acesta să fi fost de aramă, măcar că până acum nu s'a găsit nici rîmnișla cea mai mică din podul acesta. Dar și soțica principelui, care era de lege străină, voia să-și clădească o biserică și măcar că Voivodul era din început în contra, încredința după multă rugămintă și plîns cererea principelui, gîndind tot odată, cum ar putea pune prin ascunse

planșet zidirei acesteia. Locul pentru zidire era găsit, și mesterii cei mai înscuși din țară începură lucrul. Dară ce să vezi? Tot ce zideau ziua, era deminează dărămat, ca toate că în temele avea și o *stîină*. — Mare era munca zidarilor și nici o ghibăcie în meșteșugul lor nu-i scăpă de mîinșlata închisoare.

Și ceilalți zidari aduși din alte țări nu puteau isprăvi începutul zid, fiind-că principele poronci prin ascuns la el o cîți-va credincioși ostași ai sei să facă un drum pe sub pămînt pînă la zid și se năruie tot în timpul nopții, ca vor face zidarii ziua. Principeasa mîhnită, părăsi zidirea, văzînd că nici cînd nu va putea găti biserica începută. Își luă însă de gînd să bolege fără voia Voivodului în tăceri noul născut fiu după legea ei. Și ocazia așteptată cu nerăbdare sosi în timpul cel mai scurt.

Într-o zi aduse un om vestea că au intrat niște hoji străni în țară și o pradă de tot. În pripă se puse viteazul Sas spre apărarea țării în fruntea unei cete de voinici. Pe cînd însă principele era dus, tăcea principeasa pregătindu-se cele mai mari pentru botezul fiului său. — Era sara cînd se reîntoarse Sas-Vodă, după ce fugări hoșii din țară și văzu din depărtare cetățuia de tot luminată, tocmai cum cum se împlina la sărbări mare. Aceasta îl puse pe gânduri. În vale se opri el puțin și trimise pe un ostaș să-l cedeze ce se împlină în castel. În curînd primi vestea că se încheie că se serbează botezul fiului său. Măhnit fiind la moarte, poronci înșelatul principe ostașilor sei să-l odrepte tunurile către castel, dăruîndul pînă la pînă, nemîicînd așa și pe țărănia principelui împreună cu sfetnicii ei.

VII. Movila cu gloanțe.

1] Vezi vol. III, p. 171 și 235.

Multe mai sînt amintirile din vremele vechi despre

care ni povestese bătrînii din țară. Multe din aceste se țin de un loc hotărît. Așa se află în dosul bisericii din satul „Mănăstioara“, districtul Siretelui, un ălb, care se numește „Movila cu gloanțe“. În movila aceea se găsesc o mulțime de bucați de gloanțe încă din timpurile vechi. Să povestească că în locul acesta a fost odată o bălăbă strășnică între Ștefan Vodă și Turci.

VIII. Crucea de piatră.

De mult locuia în orașul Siret o văduvă săracă, dară plină de frica lui Dumnezeu. Mulți ani avusă ea ticiă în propria ei casă, dar de cînd tăiasă un soc din grădina, era neliniștită, ba se gîndia chiar urmărită. În noaptea cîtră sărbătorea sîntului Nicolai, i se zări în apropiere o stafă, care a și tras-o de picioare. Biela femeie răcni cu glas pătrunzător și leșină. Demineaua cînd veni earăși în fire văzu toate blidele stricate, și după ce puse trebele în rîndueală, merse la o babă bătrînă, ca s-o întrebe de un stat. Această îi spusă: „Dacă-ți vine vîdenia despre care ni-ai istorisit mai odată, și îi încă după miezul nopții, n-ai frică nici de cum, că-î un duh curat și voiește să te facă norocoită. Fără de frica poji să-l întrebi: „Ce dorești?“ Și ce l'a spune or ce l'a arăta să faci. Venind însă înaintele de miezul nopții, pălește-l numai cu mîna stînga în dărtăpt și el va pieri îndată din înaintea ta, dar va veni earăși. — Cum îi porunci baba așa și făcu sermana vădăbă.

Tocmai după miezul nopții se auzi de odată un trîmbet, vîntul sufla în casă și în mijlocul odăii stătu de odăbă o stafă lungă până la grîndă, îmbrăcată în straie albe. Văduva învățată de babă, știea acumă ce să facă și cu

o mare tremurătoare rosti cuvintele: „Ce dorești?“ Stafăbă vorbi nemică, ci merse înainte, și vîduva vină ne-afund după ea. Lîngă drumul lăucului, nu departe de dealul „Crucea“, stătu vedenia și arătă cu palida mînă cîtră un loc unde se vedea o flacără de foc și se făcu îndată văzută. Acolo stăpă săraca văduvă și secase o căldare mare cu sorocoveți, din cari banii pusă în loc o cruce de piatră, care se vede și acumă.

III. VESLOVSKI

Romînii în cîntecele populare bulgărești

Murcio Gospodarul și Iancula Voivoda

Își împart averea, cei doi frați: unul e Murcio Gospodarul, cel mai mic Iancul Voivodul. Aî împărțit sate și moși, aî împărțit cîmpii și dealuri, și le-au rămas un cal năzdrăvan, și doi frați pu de șoim; 1) le-au mai rămas copoi și ogari și case și înaltul lor sarău, și turtă mare de 12 mîi (de oi).

Atunci a zis Iancul Voivod:

— Fratele meu, Murcio Gospodare, tu ești însurat, ia-ți fte casele

și turma de 12 mi de oi.

Tu ești însurat, eu sint flăcău,
dăruște-mi mie copoi și ogari,
calul fugaci și pui de șoim,

ca să 'ncealec și să plec la vinătoare.

Atunci a strigat Murcio Gospodarul:

— Dragă frate, lancele Voivod,

nu-s cotruță să stau în casă,

nu-s ciohan să-ți păzesc oile,

eu sint mai bătrîn decî eu trebuie să iau
toate aceste arme.

Murcio chemă pe femeia sa, și-î zise:

— Dă-mi armele și calul meu fugaci.

Și femeia i-a adus calul înșănat,

iar Murcio pe el a 'ncelecat,

a chemat copoi și ogari

și pe cei doi pui de șoim,

iar nevestei așa i-a zis:

— Eu mă duc prin verzile pădurii
ca să vinez;

viu îl las pe lancel Voivod,

dar cînd oîu veni, mort să-l gătesc.

Să-î gătești bucate boerești,

să i-le gătești cu otravă;

să-l slujești cu vin de cel bun,

vin de cel bun tot cu otravă.

Dacă n'o să mă ascuți, iubito,

capul pe umăr nu-ți va mai sta;

iar dacă o să mă ascuți,

un mare dar o să-ți dăruesc.

Apoi s-a dus prin pădurile verzi;

trei zile a umblat, trei zile Murcio a vinat,

dar nimic n'a împușcat.

Atunci a dat drumul celor doi pui de șoim,

le-a dat drumul în sus spre cer.

Acolo au întâlnit un puî de vultur,

și l-au bătut cei doi frați pui de șoim;

unul l-a lovit peste aripă,

altul pe sub aripă,

iar puîl de vultur a amețit

și a căzut jos pe pămînt.

Apoi l-au dus la Murcio Gospodarul,

Puîl de vultur vărsă lacrimi șiroaze,

și lui Murcio îi zise:

— De-ar fi fost și fratele meu cu mine,

pe puîl tăi nu i-ai mai fi avut.

Atunci Murcio începu să plîngă,

pasărea că-î pasere și nu poate fără frate,

iar mie ce nebanie mi-a venit.

Și se întoarse apoi acasă.

Pe drum a întâlnit un arap negru,

care lui Murcio a strigat:

— Murcio, unde-î frate-tu să te apere.

Murcio împlinise calul ca să fugă

dar arapul svirle buzduganul

și-l lovește peste umeri lui de volnic

de i-a rupt plămîii

și sînge negru o 'nceput să curgă;

abia a scăpat apoi prin fugă.

Dar tinăra Murcinleasa

a fost șireată, dar desleaptă;

l-a pregătit bucate boerești,

dar în loc de otravă, miere a pus,

și a pofit pe cumnatul său lancu să-l ospăteze cu bucate boerșii, și cinstindu-l cu dulce mîere,

I-a spus lancului drept :

— Cumnatul meu, lancule Voivod, fratele tău, cînd s-a dus la vinătoare, foarte rău m'a fost jurat :

ca să nu te găsească viă precum te lasă ; de-aceea te rog lancul Voivod, să te culci și să te faci ca mort.

Lancul, a ascultat pe cumnata lui și s-a culcat în seara înalt :

Murculeasa l-a acoperit cu pluza l-a aprins luminări la cap ;

dinșu s-a pus în doliu,

și-a despletit părul

și-a eșit afară la poartă

ca să 'ntîmpine pe Murcio Gospodarul.

Iată-l că vine, Murcio Gospodarul,

din puterniciu lui plămî singe curgea,

iar din ochi lacrimă sîruiă ;

de departe el întrebă pe nevasta sa

dacă e viă încă lancu Voivodul.

Murculeasa însă l-a răspuns :

— Eu pe tine te-am ascultat,

lui lancu otravă i-am dat

și tînărul lancu a murit.

Cum era rănit, Murcio Gospodarul,

foarte rău s-a amărit ;

s-a coborît de pe cal,

și-a scos sabia sa ascuțită,

ca să spintece pe iubita lui.

Atunci lancul Voivodul a strigat.

— Frate, frate, Murcio Gospodar, oprește-te, căci sînt viă încă.

Cum l-a văzut Murcio Gospodarul, cu bucurie s-a așezat pe divan, cu dragoste frățiască l-a sărutat și nevastei sale dar i-a dat.

Sapte Crai colindă țările

Întrî sebeau vre-o șapte crai,

întrî sebeau la loc retras,

mlucau, beau și musafiri chemau,

să colinde țările dinprejur.

Atunci a zis Secul Copilul.

— Mă rog, unchiule, să mă eș și pe mine

să colindăm țările prin prejur,

să colindăm țara Karavlașcă,

să colindăm țara Arbanească,

să colindăm țara Inghilească,

să colindăm țara Arăpească,

să colindăm țara Turătusca. —

În răspuns Marcu Craișorul :

— Să te iaă, tate, să colindăm,

dar acolo, tate, e foarte rău ;

acolo nu-î nici apă rece,

nu-l nici umbra înaltă,

ca să stăm să ne odihnim.

Acolo este o fîntînă
înăuntrul e un zmeu cu trei capete,
cum intri și te minunează,

și nimărui apă nu vrea să dea.
A respuns Secul Copilul :

— Ia-mă, unchiule să merg și eu !

L-a luat pe Secul Copilul,

s-au dus să colinde,

să colinde țările prin prejur.

Au ajuns într'un munte înalt,

au găsit și fîntîna,

și li s-a făcut sete.

Atunci zice nebunul de Secul :

— Alei, voi, vre-o șapte crai,
descingeți-vă de briurile voastre,

legați-mă de mijloc.

și dați-un drumul în fîntînă

să vă cînstesc cu apă rece.

S-au descins de colanțele lor,

l-au legat de mijloc,

i-au dat o mastrapă

și i-au dat drumul în fîntînă,

și a scos apă rece.

I-a dat înțai unchiului său :

de șapte ori s-a coborît în fîntînă

pină au baut cei șapți crai.

Pe urmă intră să bea și el.

Zmeul, fusese greș adormit

și de șapte ori nu l-a simțit.

Chind însă singur a vrut să bea,

zmeul s-a trezit din somn,

și mi-l umflă pe nebunul de Secul,

mi-l înglute pină 'n genunchi,
și încă o dată pină la brîu.

Atunci strigă Secul Copilul :

— Unchiule, dragă unchiule,

da-mi sabia mea cea ascuțită

să taiu pe zmeul cu trei capete !

L-a dat sabia lui cea ascuțită

și prinsese a tăia, băețul,

dar n'a tăiat pe zmeul cu trei capete

ci a tăiat lanțul de colane,

și a căzut în fîntînă.

Atunci a strigat Secul Copilul :

— Alei voi, vre-o șapte crai,

plecați, și nu mă așteptați pe mine,

lăsați numai calul meu fugaci,

cum pe mine mă minunează zmeul,

asa pe el vulturii să-l minune.

Au plecat cei șapte crai

și i-au lăsat calul lui fugaci.

Calul nechează, muniți răsună

glasul-l s-aude peste nouă dealuri ;

acolo era Ghiurghia Samovila,

lungă ea Irina Samovila,

ele îi sînt surori credincioase.

Ghiurghia Samovila aude glasul :

— Unde-va nechează, calul lui Secul.

Și a trimes pe Irina Samovila.

Ea se strînge ca o albă pinză

și se duce în pădurea verde,

unde găsește calul lui Secul.

Și strigat-a Irina Samovila :

- Lasă-l, lasă-l, zmeule cu 3 capete,

lasă-l, pe nebunul de Secul,
ei mîe dragul meu frate.—

Aluncl i-a răspuns zmeul cu trei capete:

—Fugi, fugi, Irino Samovilo,
eu l-am și mîncat deja.

Se strînge ca o pînză albă,

s-a întors înapoi,

și a zis Ghiurghet Samovilei:

—Aleî ție, iubita mea soră,

zmeului cu trei capete nu ți-e frică,
nu dă drumul iubitelui nostru frate.

S-a făcut Ghiurghia Samovila,

s-a făcut ca o albă pînză,

și s-a dus în pădurea verde,

s-a pus pe fîntînă și-a zis:

— Lasă-l, lasă-l zmeule cu 3 capete,

lasă pe iubitul meu frate,

că dacă întru înăuntrul, te omor.

Zmeul zice: nu poți să intri.

S-a făcut ca o albă pînză,

a intrat în fîntînă,

il apucă pe nebunul de Secul,

il apucă de umeri,

și-l scoate afară cu zmeu cu tot.

—Aleî ție zmeu cu trei capete,

cum ai mîncat pe iubitul meu frate!

Ghiurghia Samovila îi e soră,

îi e soră și Irina Samovila.

I-a scos sabia din bucăți 1)

și a spîntecat pe zmeul cu 3 capete;

a scos apoi pe nebunul de Secul,
și l-a așezat pe calul lui fagaciū.

L-a încălecat, Secul nebunul,

și l-a lovit cu buzduganul:

—Să te văd fugaciul meu cal,

să ajungem compania noastră.

Intr-un ceas și jumătate a ajuns-o.

Cînd a nechezat calul lui Secul

s-a întors calul lui Marcu.

Iar Marcul Crăișorul i-a spus:

—*Odai, odai*, fugaciul meu cal,

de te ce te tot uîți înapoi?

—Aleî tu, Marcu, stăpînul meu,

un cal necheză din compania noastră,

ue sosește nebunul de Secul.

Și-i răspuns Marcul Crăișorul:

—Haide tu, calul meu fagaciū,

să nu-ți dați una cu buzduganul,

Secul e în fîntîna fermecată.

Au mers o jumătate de cale,

și iar a zis calul lui Marcu.

—Alți ție, Marco stăpînul meu,

întoarce-te înapoi

și vezi că Secula vine.

Aluncl i-a răspuns Marcu Crăișorul.

—Să nu te lovesc o dată cu buzduganul,

să nu te lovesc peste ochi.

Iar i-a spus calul:

—Întoarce-te să-l vezi.

S-a întors Marcu Crăișorul

și văzu pe nebunul de Secul.

Și a zis Marcu Crăișorul:

1). *Sabie din bucăți* înseamnă sabie cu încheietură, care se poate atîr-
ge și păstra în buzunar.

— Alei vouă, vre-o șapte cral
ia vedeți ce minune mare,
că ne sosește nebunul de Secul.
Și s-au ajuns, și s-au întrebat,
și le-a spus mart minuni,
cun l-a scăpat soră-sa,
soră-sa Ghiurghia Samovila.

Traducere de: GH. MĂRCULESCU

CINTECE

— X —

—N—

356. Fruzușu-lă de-alior
pe cîmpul Focșanilor
pasc caii Muscalilor;
pasc un fir și altul crește,
altu 'n patru se-mplește,
mîndra-l fîne de căprește
și-î adapă la izvor,
că la bălți să boa nu vor

—X—

257. Prunzuliță măgărească
fuse în pe unde-am iubit,
găsit pământul pirlit,
iarbă verde odărasind,
florițele răsăind.

Da ce fel de florițele?
Busuioc și viorele.

—X—

358. Fruză verde trei spume
fa-mă, Doamne, ce m-ai face
fă-mă roata steluilor,
dramul popovenelor,
să-mi aleg o popoveană
cu fața de ardeleană,

cu ochii ca o serpoaică.
 A leaptă ca o vulpoaică.
 A lăsa frunză lrei spanace
 A mîna, Doamne, ce m-ai fac
 A mîna puia de cîrcapeu
 A negrenea în clesteu,
 A pînă peste și salău ;
 A gîstele să-l minime eă,
 A gata să-l fac batoc,
 A l trinet pîn la un loc :
 A mîndruța peste Olt.

—X—

să mă duc în haia țară :
la casa cu trei răchizi,
unde-s copile fierbinți,
nebatute de părinți.

Frânză verde de cicoare
colea-n vale, măi la vale,
un voinic zăcea în cale,
un voinic rănit zăcea,
de păzi cine-l păzea ?
Mi-l păzea d'un corbuleț
și c'un vultur sturzuțel.

—Corbe, ce mă tot păzești
și la cap îmi cloncănești ?

1970. Foare verde de-o lălea
cunbha cîl ai fost a mea,
asta lumea te cinstea
cîmîn' o omenia mea,
dar dacă te-oîm lăsa eu,
ce-o mai cînsî Dumnezeu.
Faltă frunză d'un susaî
toata lumea mi-o inuștrău
ai de bune și de rele
ai de vecinele mele.

Prima frunză d'un năut
de-am avut, de n'am avut,
e în altul n'am cerut.

par'eam fost negru haiduc,
 tot în multe mi-am crescu
 soarele nu m-a văzut;
 soarel' lina, mîi soarele,
 soarel' căprioarele.

sunt dintre câprioare,
 alăte-le 'n două picioare,
 de-ai roade codrul pe poale
 poate poala codrului,
 să vad malul Olteului,
 să-ai pun picioru-n scarbă,

Du-te la izvoare mari,
de-mi adă doftorii tari.
Și pe vultur mi-l mîna,
cu glas tare-așa-i zicea :
— Du-te la izvoare mici
de-mi adă doftorii dulci
și-mi pune la rane mici,
să mă vîz sculat de-aici.
Floricică din plog,
cuculeț de Topolog.

— Da ce foc să ți potolească
Că n'am grăi să hăduiesc,
că glasul mi-e de an
și l'am pus într'un ciolpan;
că mi-e glasul răgușit
tot cîntînd pe la iubit,
tot cîntînd și suspînînd
la mîndrașle din cîrîng;
c'am cîntat la Severin
la jupînu Costandin
înnunat pe-o lîtră de vin.
C'am cîntat la Sevestria

la jupineasa ghiorgișii
pân 'mî s-a nscut gunița.

— x —

360. Murgule cu coama lată
și cu coada retezată,
fă-ți picioarele grămădă,
de mă sue 'n deal odată,
că fi-oîă face grajd de piatră,
fi-oîă da apă stricurată
și grăunță vînturată;
și-mi umblă din igiab în igiab
și-mi cere apă pe plac;
și din fințnă 'n fințnă
și-mi cere apă de-a bună.
Murgule, cui să te las,
ca să te 'ngrijească-acas?
Te-aș lăsa la soru mea;
sorumea e fată mare,
fata mare grije n'are,
ia furca, pleacă la fete,
n'are cine să te-adepe;
tu murgule mori de sete,
Te-aș lăsa la frate-meu;
frate-meu e om bețu
și te vinde pe rachiu.
Tată-meu e om bătrîn,
nu poate să 'ți facă fin.
Te-aș lăsa la mîndra mea,
nu-ți știe datoriea.
Murgule, te-am cumpărat
de la bulciū din Tărigrad;
te-am luat cal de vitejie,
să mă scapi din haiducie;
Numai furii nu te fure,
Nu-te 'ntinde, nu te umbla,
pîn s'ajungi la mîndra mea.

Murgule, am să te vind,
cit să poate mai curînd
la negri țigan!

pe cînci pungei de ban!

—Da de ce mă vinzi stăpîn?

Măi ai milă de mine,

că nimic nu ți-am greșit,

o dală te-am potcînit,

nici atunci nu te-am trînit,

Oftul te-am trecut de nouă ori!

Dumărea de zece ori:

Numai atunci-am lunecat,

cînd pe-o mreană am călcat,

mreană mică, mîntea

și cu solzii cit palma,

polcoava tu să prindea.

Sărea ici, sărea colea,

sărea cit căprioara,

drept prin Olt că mi-ți trecea,

nici copila n'o uda

și dincolo cînd trecea;

pe stăpîn că-l întreba;

—Stăpîne, cum să te duc,

scîi ca gîndul,

ori ca vîntul?

Iar stăpînul că-i zicea:

—Să mă duci murguțu! meu!

pe aerul vîntului,

pe cîntarea cucului,

pe sunarea codrului,

pe glasul volnicului,

pîn s'ajung la gazda mea.

Și de ea se-apropia;

dar gazda cînd îl simțea,

pe vorba care-o avea,

doi servițori trîmbea,

porțile le descuia

la mîntu că-l pînea,

ca 'n grajd că mi-l punea,

ca 'n grajd că mi-l punea,

ca 'n grajd că mi-l punea,

ca 'n grajd că mi-l punea,

ca 'n grajd că mi-l punea,

ca 'n grajd că mi-l punea,

ca 'n grajd că mi-l punea,

ca 'n grajd că mi-l punea,

ca 'n grajd că mi-l punea,

ca 'n grajd că mi-l punea,

ca 'n grajd că mi-l punea,

ca 'n grajd că mi-l punea,

ca 'n grajd că mi-l punea,

ca 'n grajd că mi-l punea,

ca 'n grajd că mi-l punea,

ca 'n grajd că mi-l punea,

ca 'n grajd că mi-l punea,

ca 'n grajd că mi-l punea,

ca 'n grajd că mi-l punea,

ca 'n grajd că mi-l punea,

ca 'n grajd că mi-l punea,

ca 'n grajd că mi-l punea,

ca 'n grajd că mi-l punea,

ca 'n grajd că mi-l punea,

ca 'n grajd că mi-l punea,

ca 'n grajd că mi-l punea,

ca 'n grajd că mi-l punea,

ca 'n grajd că mi-l punea,

ca 'n grajd că mi-l punea,

ca 'n grajd că mi-l punea,

ca 'n grajd că mi-l punea,

ca 'n grajd că mi-l punea,

ca 'n grajd că mi-l punea,

ca 'n grajd că mi-l punea,

ca 'n grajd că mi-l punea,

ca 'n grajd că mi-l punea,

ca 'n grajd că mi-l punea,

ca 'n grajd că mi-l punea,

dar volnicul că-i spunea;

—Draga mea, mîndruța mea,

ia masa că nu mîntuc,

dar mi-așterne să mă culc.

Don Julețul Dolj. Călese de D. Drăghicescu și Toma Dragu.

Lată-i frunza bobului,

de-l mai lat 'a ploputul.

De-o dată pe loc o stat

cofele n-o mai jucat.

Ea o stat și s-o oftat

Dumnezeu semne l-o dat:

peste umăr s-o ufat

o răzut delușu-arzînd,

da el dealu nu ard,

ci păgîniata vine

ca s-o eie pe ie.

Ea acasă mi-o ajuns

cătră maică-sa mi-o spus:

—Măică, măicușii mea

peste umăr m-am ufat

oare spaimă am căpătat!

—De ce, draga mamei?

—Am văzut delușu-arzînd

și m-o săgetat în sim.

—Ruxandă drăguța me

doară dealu nu ard

fără păgîniata vine

să te eie de acole.

Cînd vorba s-o 'mplinit

turcii la poartă o sosî.

—Mamă, unde să m'ascund?

—Du-te dragă-n cămărușă

te vîră'n ceî lădiă,
din lădița'n ogîndiță,
te'nvâlî'n băsmăluță.

Cînd vorba ș-o isprăvit
turei 'n casă-o venit.

—Jupăneasă Sănduleasă!
scote-ne pe Ruxanda
că țittele ț-om spinteca
cu sare le-om presara
și-n Dunnăre le-om țipa.

—Turcilor, păgînilor
Ruxanda-î îngropată
sub fereastră

să vie miroznă 'n casă.

Cînd așa o auzî
peste tot o scormolit
pe Ruxanda n-o găsit;
ș-o găsit un alt mormînt.
Ș-o sapat de-un stat de om,
ș-o găsit un chip de domn.
Iară'n casă ș-o 'nvîrlit

toțî odată o strigat:

—Jupăneasă Sănduleasă!

spune unde-î Ruxanda
dintr-asta-î moartea ta.

Toată te-om spinteca

cu sare te-om presara

și-n Dunnăre te-om țipa.

Ea din gur'asa o zis:

—Turcilor, păgînilor

Din jud. Sucevei.

Ruxăndița-î în cămăruța
invălită-n băsmăluță.

Turci cînd-o auzit

toțî odată mi-o poruî,

pe Ruxanda mi-o găsit.

De-acolo mi-o luat-o

pe cal negru o 'ncălcat-o
ștrăsnic mi-o mai legat-o.

Și ț-o legat și ochii

sa să nu vadă cu îi

incotro mi s'a poruî

să nu știe-a mai venit.

Ea din gur'asa o zis:

—Turcilor, păgînilor

deslegată-mi pe stînga,

să duc frîu cu dînsă,

deslegată-mi și dreapta

să beu apă cu dînsă,

deslegată-mi ochii mei

cu să pot vedea cu ei.

Cînd ochii ț-o deslegat

ziua bună ș-o luat

și din gură o cuvîntat:

—De cît cadîna Turcilor

mai bine rugîna petriilor

casă lălușilor

și mincare broaștelor.

Aestea li-o cuvîntat

și-n Dunnăre ș-o țipat

și de turei o scapat!

(Cules de **S. Teodorescu—Kirileanu**

toțî Plopule plopuțu
și în legînă /*az*/ di vînt

fără hăci di ploți

hăci țir di neguriș?

Pe cum nu m oî legăna

cu vestî mul-o vînt

și nu legîn fără vînt

fără hăci di ploți
fără țir di neguriș,

ci ma tai patureli

și ma duci-n țirgureli

și m-a 'nfundi-n temnițali,

și bei voînici din ei.

Auzit de la Al. al lui **T. Minaî**, de 32 ani, Tătaruși, jud.

ROMÂNIA.

toțî Alu foai lîihac

cu lădiță ș-a meu drag

deslegată ci si fac?

Plătița te-a 'nvața bîni

și bîncuța hai cu minî,

un-ă ci padurea deasi

ș-o potană mai aleasi.

Și ni-om scoati lem di-o casă,

ș-om plăti la negustori

și ni-al putî-b cheutori.

Auzit de la **Vasile Titu**, lăutar din cotuna Sirețel comu-
na Lepezi.

toțî Poalița ș-on dudău

cu lădiță unteuță, plîng și cu

de soroceni ci-l am eu,

pe tot ț-o da Dumnezeu.

Plîng și cheuriți-m părău

de alinau ci-l am eu.

Plătița țir maslini

cu casă ești om pi lămi

ci nu străin cu minî;

cu casă țierla din păduri;

pe țierla tu-î străini

e ari fraț ș-ari surori.

Numa frundza din păduri

știu inima din minî.

Numa frundza și țarba

știu di patina mea.

Pătînes nu pătînes

n-am cuî si mă jălues.

Jăluț-m-aș casî meli;

casă me-î pîni di jăli

din pămînt pîni-m podei.

[Auzit de la **Vasile Titu**.]

365. Frundzi verdi pădurei
o!o!o! frati razleț
pi la noi cam rar ti-arăi,
Di cin ti-ai răzlețit.
pi la noi n-ai mai vinut.
Cum ti plîngi surorile
pi tăti cărările.
Cum ti plîngi cei mai mari
cu păr galben pi spețiar
si usuci frundza-n val.
Cum ti plîngi mîjiocii

cu lacrimă pînă în barbă
 și usuci frunda-n gî.
 Cum îi plînge cel mîi mîi
 cu roșea di-*alagici*
 frunda-n codru sa despete
 Darî plînge cîni plînge,
 da îi plînge mîci-ta:
 vîli și răsuna
 apoi și tulburu
 peștii și cufunda
 luna-n singi și-ncega.

(Acest cîntec l-a învățat **Vasile Băbălău** (70 ani) cînd era copil mic, de la mama lui Ileana N. Băbălău, 70
tănuș, jud. Suceava).

366. Cu fața Oțtăruului
din ținuta Niamputi
cîini trei tuncii ?
Ionel cu stuțuți,
Cîini trei lunea-n gîos ?
Ionelu cel frumos,
Cîini trei lunea mări ?
Ion Peetraru călări.
Măi badiș, măi Dumitri,

e strănu și fa 'tainti
și măi alegi vo cinci șai
to ca tîi laf in sepli.
Cîn îi vedz noaptea pi nori
mîi li-apuci mîi ciorî.
El nimie rău nu face,
fîr la boerî si ducé
ceré bani di celuati
și strai di pîimîali.

(Auzit de la **Vasile Băbău**. Zice că să cînta pe o era el băel).

Culese de A. VASILIU

367. Foileana foi de nuc,
hojma-mi vine să mă duc
la bordeiul de sub crîng
unde voinicii se duc

de-și ascent cutinele
și-și încarcă puștele.
Froae verde foi de rug,
puică cu coadele lungi,

[illegible]
$$\frac{1}{N}$$

într-o fântână verde fir sacul,
 unde răscoală albul,
 cînd el a venit
 pe noi, și ne-a robil,
 dar parcă nu ni-l căsă,
 căci parcă nu ni-l masă,
 căci parcă tot pe dos
 pînălul minios,
 căci verde lozică,
 căci plînge de somnă
 căci noi toți grămădici,
 căci de-aici cine mai știe
 căci cînd are să fie !
 căci visînie,
 căci fugine

tu de jale tot să cînti,
și să mi te duci la mînti,
c'um picat robî rîsului,
rîsului muscalului.

—X—

369. Foaie verde lozioasă,
la Nistru, la margioară,
s-o strins frați grămăgioară
și jălesc de-o surioară :
surioară dintr'un singe
cu trei lacrimi de singe,

unde pică
lemn despică,
unde cade
pământ arde!

Foae verde trec masline
 i-auzi, maică, Prutu vine.
 Dar-ai D-zeu să sece,
 să rănte pietrele,
 să le ardă soarele
 să trec cu picioarele
 să-mi văd surtoarele.
 Cîntă cu cu 'n rădiu des,
 de-acu văd că s-o ales ;
 că de-aice n'am să ies,
 n'am să ies și-am să robeșc
 pentru neamul moscălesc.

Slivica (jud. Iași).

Culese de I. T. Popovič.

Baba și nepoata

(Povoste)

A fost odată ce-a fost, că de n'ar fi fosta, nu s-ar

povest. A fost o mure și a avut o fată. Fata o au mritat, și a avut și ea o fată. Murind tata-sa și măsă, fata rămas singurea numai cu baba-sa care o au crescut. — Că dată trimele baba-sa pe fata ce o numia *Fironda* să mergă la doi vișeluși ce avea. Și strigă baba:

Firondă, mergi la vișele
că l-oîu cumpără mărgele,
și mergi la vișei
că l-oîu lua circei.

Fironda a măs la vișei, i-a luat baba circei și mărgel, și i-a spus să nu șadă lângă tufa, că tufa îi va lua circei și mărgelele. Insa ea mergind în deal s-a culcat lângă tufa. Când s-a trezit, s-a aflat fără circei și mărgel, și a început a plânge cu jale:

— Mai tufa, dă-mi circei și mărgele, că mă bate baba; Insa tufa nu i le-a dat. Merge la foc și zice: — Mă focule, arde tufa, că tufa nu-mi dă mărgelele și circei.

— Baiozo!
Se duce la un tău: — Măi tăule, stinge focul, că focul nu arde tufa, tufa nu dă mărgelele și circei, și pe mine mă bate baba.

— Baiozo!
Apoi se duce la doi boi: — Măi boi, beți tăul, că tăul nu stinge focul, focul nu arde tufa, tufa nu dă mărgel, și circei, și pe mine mă bate baba.

— Baiozo!
Vede niște lupi. Se duce la ei: — Măi lupi, mureați boi, că boi nu bea tăul, tăul nu stinge focul, focul nu arde tufa, tufa nu dă mărgelele și circei, și pe mine mă bate baba.

— Baiozo!
Întrește o pușcă și o roagă să puște lupi; apoi

întrește cu un șoarece, și în capăt se întrește cu o mure:

— Mai miță, minucă șoarecele, că șoarecele nu roagă pușca, pușca nu pușcă lupi, lupi nu minucă boi, boi nu beu tăul, tăul nu stinge focul, focul nu arde tufa, tufa nu dă mărgelele și circei, și pe mine mă bate baba.

Mița grabnic întreabă: unde-i (unde-i)?

Șoarecele cătră miță: nu mă minuca, că rod pușca, pușca: nu mă roade, că pușc lupi. Lupi: nu ne pușcă, că minucăm boi. Boi: nu ne minuca, că bem tăul. Tăul: nu mă beți, că sting focul. Focul: nu mă stinge, că ard tufa. Tufa: nu mă arde că dau circei și mărgelele.

Fironda rămase voioasă, mergind cu circei și mărgel cătră casă.

Clue o știe mai lungă, fugă s'o ajungă.
Tip mazare pe părete, mai minciunos cine mă crede.

(Din Vascău, comitatul Bihariului, în Transilvania).

VASILE SALA.

Frământări de limbă 1)

1. Merge pirciul pirci'a'n brinuc, pirciul pute-a pirci'u.
(Din com. Bucurmenii, jud. Tecuci).
2. Focul pute-a petică, pelica pute-a foc.
3. Ea pup poala popei, popa pupă poala mea. 2].
[Din jud. Putna]

1) Frământările de limbă se spun pe la sezoane. Ele trebuie a se rosti cu glas tare, fără greseli în pronunțare. Cine le spune fără greș, se consideră că le are dezvoltate și purtate prin limba.

2) Cunoscută și în jud. Suosava (M. Lupescu).

4. Aū venit la noi doi oaspeți proaspeți, și aū legat
caii de coadă, de coarnă, de cuele podului. 1)

(Din jud. Tecuciū)

G. Mărculescu

5. Cupă cu copac, copac cu cupă.

6. Flutur pe punte, flutur sub punte.

7. Vinutrai sara malaiū, vinutrigă putgă lungă, chibrici cu pila'n punga.

8. Tuști putea pe captoriū, na puri putea'napoi.

9. Treai punte-alunecoasă și 'ntihū tată frumoașă
și o sărutat: cind în izmă, cind în chizimă, cind în izmă
izmei chizime.

10. Fata popel lui Enachi naci' sapa, printre grani
naci-fi da.

[Din jud. Suceava]

M. Lupescu

Vinderea copiilor

Cind unu' faran nu-i trăesc copii, nu-i semu bun.
El umblă și cu D-zeu și cu dracu numai să capete moy-
tenitori. La mulți vezi în rindul icoanelor pe sfinții Ste-
lian, care are în saună creșterea copiilor, și căruia dinu-
neafă și sara ambui gospodari, și mai ales gospodina, în
indreapta rugele lor calde de a dăruî zile copilașilor lor
Uclele femei umblă cu babe, cu vrăji, cu descintece, ș. a.
pentru a face pe copii lor să trăiască; altele dau *săfin-*

oare pe la mânăstiri și fac fel-de-fel de rugăcuni ca să
le învrednicească Cel de sus a avea urmași. Căci faranul
consideră ca o necinste neputința de a nu avea copii și
ca o pedeapsă dumnezească împlinirea cind îi mor co-
piii de a-rindul.

Amăloaga, o descultitoare iscusită din Broșteni, cu-
septa și buruene de făcut copii.

— Oameni, domnule, bătrîn, care nu măi trăgeai
sălele să albă copeli, cind le-am dat buruenele mele
a fieri, uite așa copeli, de nu șiau ce să-mi facă că
nu am dat să bee buruene de-a mele*.

Tot ea mi-a spus, că dacă omu vede că nu-l trăesc
copii, să -l vindă celor ce li trăesc. Vinderea se face așa:
fîr'o joi, zi de tîrg, femeia căreia îi trăesc copii,
cînd cu mai înlăi s-a grăit cu cea căreia nu-l trăesc, vi-
ne la casa gospodaru' ce n'are parte de copil.

Cum ajunge în ogradă, femeia ce vinde copilul, scoa-
te oț deschide o ferească de la odăca unde se află și stă
cu copilul în brațe.

Cumpărătoarea care în tot cleama e o femeie în vîr-
stă are cătră femeia cu copil:

— Ce ai de vinzare nevastă?

— Un băet (ori tată).

— Și-l vinzi?

— Da de ce nu?

— Ce-ai să faci cu banii?

— Am să cumpăr cu ei tîmbe și smîrnă, și am să
pun într-o pomenirea sl. Stelian.

— Cîi cei pe băet (ori tată)?

— Nu t-oiu cere mulț, ia două parule!

— Nu-ți dau atîta, că-î prea scump și nu face.

1) Se repetă partea Umblă.

— Ba face, dragă, că puinl ce-ți vînd ti bun și te mușel !

— Eu îți dau o pară ; de-ți place prețu ista bine bine, iar de nu, rănuți cu bine.

— De ce nu dai cît cer eu ? Ți -l dau eu albă, de pelin, cu tot ce-l trebuie, numai să-ți urăască și să parte de el, că la mine nu-l merge bine !

— Dacă mi-l dai așa, îl ieu ; uite două parule, mîna mea !

Și cumpărătoarea ia pe fereastră copilul în brațe, învâlește în pelin, se face că pleacă, dă banii și în mîna vine cu el în casă, îl înfașă ea, îl adormă și pe mîna cînssește adalmașul cumpărături cu vinzătoarea.

Adalmașu cînsse din rachiū fert.

Cu banii ce mama ia pe copil, cumpără tîmle și dă la biserică.

Și se spune, că copiii vinduți pe fereastră trasesc.

M. Lupescu

Țiganul staroste

În vremele mai vechi, cînd flacău se duceau la mîna răitoare — după împeli — pe lingă părinți, mai jumă ei și cîte un *melenghin* bun de gură, rău de treabă și bădăros, că să spuie glume și să fie în toate de partea căcaului.

O dată, un flacău dintr'un sat departe de-aci, venit du i vremea de însurătoare, luă cu el pe lingă părinți un țigan, care să îndruga la laude în partea flăcăului. Căzînd la învoială, părintele flăcăului se lăuda cum o

— Da, oameni buni, baetul meu are cîte va oîți, do-egre, și două vaci bunișoare de lapte și frumose.

— Ce bunișoare, ba chiar bune, adause țiganul.

— Baetul meu are și doi juncușori frumuși și buni...

— Ce frumuși, ba chiar frumuși, complectă țiganul.

— Flăcăul ce vă cere fata, are căsuța lui bunișoară

de cărămidă...

— Ce bunișoară, ba chiar bună, zise țiganul.

— Baetul meu, știe și o *țiră de sloază*, și i om de

capră.

— Ce o țiră, ba știe lăut multă carte.

Într-o de urmări laudele, sateanu cu flăcăul, ca să-și

știe tot de la suflet, căci era om drept și cînsit, gospo-

dar to sat la el, mai adause :

— Baetul meu, oameni buni, are și o meteahnă ; nu

doar locuie bine de un ochi.

— Ce nu vede bine, adause țiganul, ba chiar îi chior,

scutînd că tot în binele flăcăului va fi și *kuta* asta. Și

ca să adiveri și amu că „țiganul locuie la mal se înecă !”

M. Lupescu.

Strigăte în joc

180. Măle vîntu florile

nunai cu chef să mă știu.

— X —

181. Măle gîinele.

181. Foare verde s'om agut

182. Măle m'oi minie

butoaso nu te ai lăut !

183. Măle m'oi minie

— Da de ce n'am avut unt ?

184. Măle m'oi minie

Nun'o leacă am capatat

m'am scapat și l'am mincat. fără suflet de barbat.
Da m'oiu la
cînd a ploaia
și m'oiu unge
cînd a ninge.

— X —

182. Frunză verde ca nucă mîă lăconii la avere
oi saracu prentu
cînd aude clopotu
pune coasa în burnene
și se duce la pomene;
ori o pune într'o răchită
și fuge la panahidă.

— X —

183. Foaie verde de măr dulce
înstrai sara la Cruce,
mîndra mea cu doi se duce;
înstrăi sara la toacă,
mîndra mea la doi să roagă.

— X —

184. Frunză verde rostopască
strigă popa la fereastră;
dar a casă ești nevasta?
Sînt a casă, stau pe vatră,
căm venit de la spovadă
scirbiță și supară.

— X —

185. Foaie verde trei smicel
clitor am fost fără vedere
cînd m'am dusă în teu mî-
tere.

— X —

am s'o las pe iast bogată
ș'am să ieș una saracă,
da numai să'mi fie dragă
și ce-oi zice eu să facă.

— X —

186. Eă la joc, mama la joc
pogacea] se arden foc,
de ar fi fost mama a casă,
pogacea n'ar fi fost arșă.

— X —

187. Oi saraci feciorași
cum joacă de fudulași
după ce s'or însura
li-l plăi și n'or juca

— X —

188. Frunzuleana țarbă mîă
bogăția șede în ladă
și urta stă pe vatră
cu picioare netilgite
și tot așteaptă sărutată,
bat-o D zeu s'o bată.

— X —

19 Pogorosa o o tură de mamăligă, presăta cu sare și coaptă în apă
n spuza.

190. Oi sileaca mîndra mea și neveste n'ei atîta.
at de bine mă lînea,
pe lapte dintr'o lînea,
netilgă pe o surcea.

— X —

190. Cîne joacă scuturat
acela nu-l om curat
acelu dracu amestecat.

— X —

191. Ș'apoi foaie bobului
scuturica omului
acela n' capul tîrîului
acela are la juncan,
acela pe la băetant.

— X —

192. Foaie verde ș'un spanac
acel de mine, mor de cald,
acela m'ăm bătă să mă scald.

— X —

193. Foaie verde de alunici,
copila citu-i de mică
bate-o ș'o pune la furea,
că daet va crește mare
mîndra nu dă-ascultare.

— X —

194. Două lemne otolene
două lemne a codrului
Jumta Brașului.
Cîne-aduce funia
pe-acela l'om acela
numai trei țaramata.

— X —

— X —

195. Din fetia mamei mele
avui două torturele.
Pusei pinza pe urzoi
nu știu de-un an sau de doi.
Pinză, pinză!

— X —

196. Ș'apoi foaie de-alunici,
copila citu-i de mică
bate-o ș'o pune la furea,
că daet va crește mare
mîndra nu dă-ascultare.

— X —

197. Foaie verde mîndra creia
lucur-te, fa mireasă
că bota-i pe grîndă în casă
și cîopilită, dăltuită
de spinarea ta gătită,
și cîopilită în patru muchi
cît spinarea ta de lungi,
cîm l'a rîdica hobotă
să vezi casa socru-tu,

că pe afară-î văruiă
din lăuntru-î otrăvită,
pe-afară-î dată cu var
pe dinuntru-î vai ș'amari !

— X —

198. Numai luncă, ș'o hurdueă
și-î dă drumu să se ducă,
să se ducă pe cea luncă ;
pe cea luncă cu bulbucă
paște badea niște junci.
Lasă juncii la corbi
și te dă cu voinicii.

— X —

199. Ș'apoi foae de bujor
nici la toamnă nu mă 'nsor
că de fete nu duc dor,
de neveste nici altă
că mi-î tină ră ursita.
Pân ce-a crește ursita
m-oîă iubi cu puicuța,
că puica firatului
sede-n capu satului.

— X —

200. Foae verde de dudău
de ce n'a lasat D-zeu
ce-oi iubi să fie al meu.
Cam iubit o floare scumpă
ș'am luat o toantă slută,
ce se culcă ne 'nchinată
și minuca nespălată
bat-o D-zeu ș'o lăta.

— X —

201. Mai fete și mai neveste

ce vă fac
de nu vă plac,
de catrințe nu vă trag.

— X —

202. Foae verde farbă gră
du-mă doamne și mă lasă
unde-î nevasta frumoasă
și barbatu dus de-a casă.

— X —

203. Copiliță ce nu crești
cîi cu draeu te îmbești ?
Mai era una ca tine
și cu draeu trăia bine.

— X —

204. Bade, dorul de la tine
peste multe dealuri vine
și nu-l poate opri nimeni,
nici țigani cu scripea
numai eu cu inimă.

— X —

205. Mult mă mîier și mă dă
babele la joc ce mer ?
Nevestele la ce cală
de slau cu gura cascaltă.

— X —

206. Fost-am mic
și n'am perit,
ș-acum sunt mare și peu
cînd sunt mai drag la fenei.

— X —

207. De-ar fi dorul vinzător la urîl nu mă sîi.
De m'aș eu negustor,
negușla-l-aș negușla
numai de l-aș capata,
negușla-l-aș și l-aș vinde
numai de l-aș putea prinde

— X —

210. Frunză verde rostopască
D-zeu să te ferească
de dragostea murească,
că te uscă și te sacă,
te bagă 'n boala cinească,
și te face numai iască.

— X —

211. Pe marginea de pămînt
merge badea sîmînd
și din gură cuvîntînd :
„să te faci grîule faci
„și să stai la săcerat
„ca puica la sărutat,
„și să stai și la 'mbăltit
„ca și puica la iubit.

— X —

212. Foae verde clocoș
baldeji fete tupiș
ca vara prin smeuș
îute urna, îute dîra
îute și tăvălîtura
unde-au tăvălît copila.

Min Jul. Suceava

Culese de M. Lupescu.

213. Bursuoc verde-n carare
am plătit de l-o udat.
am plătit de o față mare
am plătit de pe iubit
am plătit de l-o plivit ;
am plătit de pe sărutat,

— X —

214. Are lelea un bursuc
după dînsul mă usuc,
și bursucu-î gîlbior

după dînsul mă omor.

— X —

215. Pe dealu cu tufele
spală lelea rufe,le,
și le-nținde pe clurcele,
cîmîi hîrceacă la ele;
nu știu cîmîi hîrceacă
său pîdunchii morțușe.

— X —

216. Cîte fete să rădica
nu pot face-o mîmălică,
numai una-i mai slăbită
ș-accea o face crudă.
Cîte fete-n sat la noi
toate-s bune de-un cîmpoîn.

— X —

217. Alele ce este asta
mî-a mîncat lupii nevasta.
—Cat-o bine-măi Romine
cu nevasta ta-i supț mine.

— X —

218. Poae verde ceapa cîoarei
să mîrîiță fata clîoarei
ș-o cîmînă popa Prubă
și-i dă zestre-o barabulă...

— X —

219. M-o trimes marna de-acasă
să joc fata cea frumoașă;
am s-o joc și pe cea hîdă
ca i-i cămesuică mîndră,
ș-am s-o joc și pe cea slătă

Din Orlești, jud. Suceava

că ș-accea mă sărută.

— X —

220. Nu mă călca pe picior
că eu știu de ce fi-i dor,
nu mă călca pe cîmbolă
că eu știu de ce fi-i poftă.

— X —

221. Tot o bate ș-o muștrează
ș-ontreacă unde-ustărează;
inserează la fîntînă
cu doi volinici de mîna
unu-i jine cofla
unu-i sugă gurîia.

— X —

222. Bolovanul peste pentru
băitanul peste lată;
peatra peste bolovan
fata peste băitan.

— X —

223. La pîmînt cu bătuia
să moară ibovnica
și să moară-n postu mare
cu lasole și cu moare,
și să moară de varsat
s-o mîmîci tu cu pasat.

— X —

224. Haide hai să mînsăru
să stringem toți cîte-un lemn,
să-ncălăm baba la șele
și moșneagu la oșele.

Culese de T. Luchian

225. O! saraca bine o zice da de sară a cui să fîn ?
saracata ș-o minince, la oîă fi ș'a dîmîitale
saracata babelor dacă 'i da ceva parale. ||

— X —

226. Hop na ! Numai na ! 228. Eū la joc, marna la joc
numai la pîrăhica casa sece lăr de foc.

— X —

229. Eū iubesc în mînbala
marna fine ușiă.

227. Hînu în ș'aș bé rachîn

Din Hîrtoape, jud. Suceava.

230. Camu îl lelea căjeluşă e deasupra dată mie
pe patoşul după uşă din mîca copilărie.

— X —

233. Bate popa din altar
are cîndă pe olar;
i-a făcut căniia lungă
și nu poate n fund ș'ajungă.

— X —

234. —Ce ești lele lată ntrup ?
—Cîm pîcat din car în drum;
druun era grunfuros
mî-a făcut un șleaf ¹⁾ frumos.

— X —

231. Iu, iu, iu, sarmană fată
deasupra nu fi-i dată.

1) pîcat atîta o pată vîntă pe corp.

235.—Ce eşti lele lată n' se le? 236.—Ce eşti fat' aşa tuda! ?
—Am curat, dragă, nucele, —Cum n-oia fi dacă s' chin-
şi barbatu blestemat buta!
cu multe m'a încercat.

—X—

Din Nigotest, jud. Suceava.

Culese de I. Bordinaru

237. Pe dealul cu florile,
paşte şirbu oile,
şi sirboaiţa caprele.

—X—

238. Leliţa cu busuioc,
i-l barbatu cu moşoc
şi n' dă inul pe foc.

—X—

239. Eu îi pun mincare n' masă,
el mă la de cap prin casă;
eu îi pun zama de puia,
el mi-arată bicia n' cuiă.

—X—

240. Vasilică păr roşcat,
vino iară pe 'nstrătat.
că-i barbatu dus în sat.
El îndată c'a vinu,
pe amindoi că ne-a găsi.

—X—

241. Cine joacă scuturat,
de trei zile n'o mincal.

—X—

buta!

—Ce eşti fat' aşa jucata
—Cum n-oia fi dacă s' bogata?

242. Leliţa cu păru creţ,
cînd îi prinde-o, s'o bate!

—X—

243. Usucă-te ruia n' garu,
că desară-i elacă n' sat.

—X—

244. Leliţa cu fuste roşii,
cîntă noaptea ca cucuşi.

—X—

245. Hu, hu, hu, la lelea n' dinu,
tot mă cheamă să-l descin,
să-i descin de potcitură,
c'o făcut besică n' gură.

—X—

246. Foae verde ciunafat,
du-mă mamă la bulai
c'am trecut de nouă ai,
şi-i bulaiu 'n pungătorii
valeu, că mă iaă fiori.

—Draga mamei, nu te-oiu de
că mă tem că te-a strica.

—X—

251. Unde-i jocu de jidan,
parcă-i tria de motani.

—X—

252. Fetele din Ungureni,
is ernate cu strujeni,
is varate cu tărfe,

şi li-s ochii ca la mişe,

—X—

253. Frunză verde şi-o laté,
şi o pus furca pe teghle,
nici un fir pe fus n'a pus,
trei oca pe gi s'aū dus.

—X—

254. Constantin
floare de spin,
mîndră floare
ră dalioare.

—X—

—X—

255. Joacă numă din burie,
că s'o rupt euia prin dîre,
şi o dat numu un firuile,
de i-o dres cutu prin dîre.

—X—

Din Bothuşca, jud. Suceava.

Culese de T. C. Ionescu

BIBLIOGRAFIE

X. Fl. Marian, *Resplata*, poveşti din Bucovina. Su-
scăta. Redacţiunea şi editura societăţii „Şcoala română”,
1908. O broşură de 107 pagine.

Teodoru Danlu, Colindî şi cîntece populari. — Arad, 1890, imprimata în tipografia diecesauă. Broşură de 80 pagine.

Teodor T. Burada, O călătorie în satele moldoveneşti din Gubernia Cherson (Rusia). — Iaşi, Tipografia naţională, 1893. — Br. 36 p.

— O călătorie la remini din Bitinia (Asia mică). — Iaşi, Tip. Goldner, 1893. — Br. 34 p.

— O călătorie la rominii din Moravia. — Iaşi, Tip. Goldner, 1894. — Br. 36 p.

— Cercetări despre rominii din insula Veglia. — Iaşi, Tip. Naţională, 1895. — Br. 14 p.

— *Condica Şireşilor*, o veche instituţiune juridică. — Iaşi, Tip. Naţională, 1895. — Br. 16 p.

— O călătorie în satele româneşti din Istria. — Iaşi, Tip. Naţională, 1896. — Un volum de 144 p.

Prof. Dr. Raimund Friedrich Kaindl, Bericht über die Arbeiten zur Landeskunde der Bukowina, während des Jahres 1896. — Czernowitz, H. Pardihi, 1897.

Bulletin de la Société neuchâteloise de géographie, Tome VIII [1894-1895] şi Tome IX (1896-1897). — Vol. VIII începe cu un studiu asupra obiceiurilor noastre de la Crăciun [*Noël en Roumanie*] de Léopold Bachelin (p. 5—39).